

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 1

22 Ocak 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.09

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----o-----

BAŞKAN – Hoş geldiniz diyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Üçüncü toplantımızda yeter sayı vardır, toplantımızı başlatıyorum.

Bugün, Adalet Bakanlığımızdan, Sağlık Bakanlığımızdan ve İçişleri Bakanlığımızdan çok değerli uzmanlarımızla, bürokratlarımızla birlikte çalışmamıza devam edeceğiz.

Bugünkü toplantımızın gündemini okutuyorum:

KOMİSYON UZMANI – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, sayın davetliler gündemi arz ediyorum. Öncelikle bir açıklama yapmak istiyorum: Sunum süreleri her bir sunum için öngörülen on beş dakikada, ayrıca daha sonra soru-cevap kısmı için de yirmi dakika olmak üzere her bakanlık için otuz beş dakikadır.

Gündem:

Adalet Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikasının genel çerçevesi ve bütçe boyutu,

Cezaevlerinde gördüğü şiddet nedeniyle suç işleyen kadınlar ile kadına şiddet uyguladığı için ceza alan erkekler hakkında istatistiki veriler,

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulama sonuçları ile ilgili analiz,

Hukuksal açıdan kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler,

Hakkında Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Gülşah Hacıömeroğlu Atnur'un; Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Mustafa Aydın'ın ve Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı Konçuy Genckaya'nın sunumlarını dinleyeceğiz.

İkinci sırada, sağlık merkezlerine şiddete maruz kaldığı için başvuran kadınlarla ilgili yapılan iş ve işlemler ile sunulan diğer ilgili hizmetler,

Sağlık merkezlerine şiddete maruz kaldığı için başvuran kadınlar ile ilgili istatistiki veriler,

Sağlık Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler,

Hakkında Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Daire Başkanı Uzman Doktor Esra Alataş'ın, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumundan Daire Başkanı Fatma Şahin'in sunumları olacak.

Üçüncü sırada, İçişleri Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikasının genel çerçevesi ve bütçe boyutu hakkında alt başlıklarımız,

Kadına yönelik şiddet kapsamında meydana gelen olayların nedenleri, kır-kent arasındaki farklılıklar ve ilgili istatistiki veriler,

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulama sonuçları ile ilgili analizi,

Emniyet hizmetleri kapsamında kadına yönelik şiddetin önlenmesi açısından alınması gereken önlemler hakkında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Dördüncü Sınıf Emniyet Müdürü Tarıkan Çetiner ve Jandarma Genel Komutanlığı Personel Binbaşı Özlem Yılmaz'ın sunumları olacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Usule dair bir hatırlatma yapmak istiyorum. Sunumları yaptıktan sonra gelecek olan soru-cevap bölümüyle ilgili olarak, soru ve akabinde cevaptan ziyade, soruları alacağız. Uzmanlarımız soruları tek tek not etsinler, hepsine topluca cevap vermek zaman açısından da, toplantının verimliliği açısından da iyi olacak diye düşünüyoruz. Süreyi doğru, verimli kullanmak açısından sunumlardan ziyade, soru-cevap bölümüne ağırlık verilmesini de tercih ediyoruz.

Şimdi, ilk çalışmayı Adalet Bakanlığımızla yapacağız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 2

Herhâlde ilk sunumu Kanunlar Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Gülşah Hacıömeroğlu Atnur, ilk sunumu siz yapacaksınız.

Buyurunuz, söz sizin.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, bu arada, Eğitim Dairesinden de bir hâkim hanım sürekli görevlendirilmek üzere, o da bugünkü toplantıya katılacak fakat Hâkimevinde başka bir toplantısı vardı, birazdan aramızda olacak kendisi.

BAŞKAN – İsmi alabilir miyim?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Figen Benek.

BAŞKAN – Figen Benek, eğitim bölümünden?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Evet, Eğitim Dairesinden.

O da yıllarca kadın ve çocukta çalışmış tecrübeli bir hâkim hanım, o da gelecek bugün. Bilgi vermek istedim.

BAŞKAN – Daimî uzman olarak mı Komisyonda görevlendirdiniz?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Öyle görünüyor, siz öyle uygun görmüşsünüz sanıyorum.

BAŞKAN – Peki, tamam.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Fakat, bu toplantıya da katılacak ama biraz geç oldu, başka bir toplantısı olması münasebetiyle.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz sizin sunumunuzu dinliyoruz.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli üyeler, Şimdi, 6284 sayılı Yasa'nın çalışmalarına biz de katıldık. Kendi, Adalet bakanlığımızın görev kanunu uyarınca, 2992 sayılı Kanun uyarınca adli konulardaki kanun tasarılarını biz hazırlıyoruz, diğer bakanlıklardan gelen kanunlarla alakalı olarak da Türk hukuk sistemin uygunluk ve mevzuat yapım tekniğine uygunluk konusunda denetim yapıp bir görüş bildiriyoruz bu konuda. Bu kapsamda, 6284'ün çalışmalarına da katıldık ve 2012 yılında da bu kanun yürürlüğe girdi bu şekilde.

Şimdi, ben 6284'le alakalı söyleyeceklerime geçmeden önce, eğer Başkanım uygun görürse yakın zamanda yapılan ve kadınların lehine yönelik olarak yapılan birtakım çalışmalardan kısa kısa bilgi vermek istiyorum.

Şimdi, Kanunlar Genel Müdürlüğü olarak, öncelikle Türk Medeni Kanunu'nda değişiklik yapılmasına yönelik bir kanun tasarımız söz konusu. Bilindiği üzere, yapılan değişikliklerle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'muz ailede eşlerin eşit haklara sahip olması ilkesi uyarınca 2002 yılında yürürlüğe girdi. Yine aynı şekilde, Anayasa'mızda yapılan değişikliklerle de işte 41'inci madde, 10'uncu madde, 90'ıncı maddede birtakım hükümler ihdas edildi ve Anayasa'mızın 10'uncu maddesi uyarınca da kadın-erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı hükmü eklendi. Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca da usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümlerinin esas alınacağına yönelik düzenlemeler getirildi. Bu kapsamda, yapılan bu tasarı çalışmasıyla da Türk Medeni Kanunu'nun 187'nci maddesindeki kadının soyadıyla alakalı hükümlerin üst normlara uyumlu hâle getirilmesi yönünde bir çalışma yapılıyor. Yine aynı tasarı kapsamında, Türk Medeni Kanunu'nun 321'inci maddesinde evlilik dışında doğan çocuk ile babası arasındaki soy bağı tanımı veya babalık hükmüyle kurulmuş olsa bile bu çocuklar analarının nüfus kayıtlarında kalmaya ve analarının soyadını taşımaya devam etmekte olduğundan bu durum, tanıma suretiyle çocuğun nüfusuna almak ve soyadını vermek isteyen babalara yönelik yakınmalara yönelik oluyordu. Her iki problemin çözümü için bu tasarı üzerinde çalışılıyor ve şu anda bu tasarıya gelen görüşler değerlendiriliyor, çalışma bu aşamada.

İkinci olarak: Yine, suç mağdurlarına yardım hakkında bir kanun tasarımız var. Bu da ülkemizde işlenen bedensel, ruhsal ya da cinsel bütünlüğüne saldırı teşkil eden suçlardan dolayı doğrudan doğruya mağdur olanlara veya bu kişilerin ölümü hâlinde bakmakla yükümlü oldukları kişilere Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan sosyal devlet ilkesine uygun olarak devlet tarafından yardım yapılmasına ilişkin esas ve usullerin getirilmesi amaçlanıyor. Bu amaçla da yine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 3

Bakanlığımız bünyesinde 2014 yılının ikinci ayının 18'inde bir bilim komisyonu kuruldu ve bu bilim komisyonu da çalışmalarına devam ediyor, bu aşamada çalışma.

Üçüncü olarak: Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da değişiklik yapılmasına dair bir kanun tasarısı var. Bu tasarı da 2013 yılında Başbakanlığa sevk edildi. Bu tasarıyla aile bütünlüğünün sağlanması, özellikle ana ve çocukların korunması, ayrılık ve boşanma gerçekleşecek olsa bile bunun daha sağlıklı koşullarda olmasının sağlanması amacıyla boşanma ve ayrılık talepli davalarda aile mahkemesi hâkiminin eşleri talep üzerine ya da resen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulan sosyal hizmet merkezlerine yönlendirebilmesi amaçlanıyor. Bunun da içeriği kısaca bu şekilde.

Son olarak da yine kamuoyuna yansıyan, Türk Ceza Kanunu'nda yapılan en son değişiklikten bahsetmek istiyorum. 6545 sayılı Yasa'yla yapıldı bu değişiklik ve yürürlüğe girdi, 28/6/2014 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu kanunla da Türk Ceza Kanunu'nun cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bölümünde yer alan cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suçlarının cezaları önemli ölçüde artırılarak işleniş biçimleri nazara alındı ve bu nazara alınmayla da nitelikli hâl sayılacak yeni eylem tipleri oluşturuldu. Yine, kamuoyuna yansıyan, cinsel saldırı suçunun beden ve ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi hâlinde verilecek cezaların artırılacağına ilişkin hüküm kaldırıldı ve mağdurların Adli Tıp Kurumundan rapor alma zorunluluğu da bu şekilde kaldırılmış oldu. Ayrıca, yine bu bahsettiğim suçlarla alakalı olarak koşullu salıverilme sürelerinde bir artışa gidilerek bu kişilerin infaz kurumlarında daha uzun süre kalmaları sağlandı. Yine bu suçların failleri, ayın değişiklikle, tıbbi tedavi, mağdurların bulunduğu yere yaklaşmama veya ikamet etmeme, çocuklarla bir arada olmayı gerektiren bir ortamda çalışmama ve çocuklarla ilgili bir faaliyet icra etmemek gibi tedbirlerden bir veya birkaçına tabi tutulabilmelerine imkân sağlandı. Bu itibarla bu kişilerin kreş ya da kantin gibi yerlerde çalışamayacakları ve okul servisi işletemeyecekleri hükmü öngörüldü.

Son olarak da uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti hakkında düzenlenen 188'inci maddede yapılan değişiklikle uyuşturucu ve uyarıcı madde verilen veya satılan kişinin çocuk olması hâlinde veren veya satan kişiye verilecek hapis cezasının on beş yıldan az olamayacağı düzenlenmek suretiyle cezalar artırıldı.

Son yapılan değişiklikler bu şekilde. 6284 sayılı Yasa'nın uygulanmasına dönük olarak yapılacak olan bu çalışmada biz, sizin bize yazdığınız yazıya istinaden yarın bir toplantı organize ettik Bakanlığımızın diğer birimleriyle birlikte ve raporu onların katkılarıyla hep birlikte hazırlayacağız, 10 Şubat'a kadar olan raporu. Bu kasamda da yine Adalet Akademisi ve Strateji gibi birimlerden katkı istedik çünkü örneğin, Adalet Akademisinin çok önemli çalışmaları var bu konuda. Örnek veriyorum, 2014 yılı içerisinde aile mahkemesi hâkimleri ve kadına yönelik şiddeti soruşturmakla görevli cumhuriyet savcılarına yönelik Olarak "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi" konulu bir meslek içi programı gerçekleştirildi. Yine adaylara yönelik staj eğitim programı içerisinde aile hukukuna ilişkin davalar ve uygulamalar dersinde 6284 sayılı Kanun'la ilgili bilgilendirmelerde bulunuluyor, onlara bu şekilde bilgi katkısı sağlıyor onların yetiştirilmesi aşamasında. Yine, Adalet Akademisi tarafından 2012-2013 yılları arasında "Kadınları Ev İçi Şiddetten Korunması" konulu MATRA projesi yürütüldü. Ayrıca, ileriye dönük olarak da yine Adalet Akademisi tarafından "Aile Mahkemelerinin Etkinliğinin Artırılması" konulu bir proje fişi hazırlandı, Avrupa Konseyiyle birlikte yürütülmek istenen proje incelenmek üzere Strasbourg'a gönderildi ve sonuç bekleniyor. Bunun detaylarıyla ilgili yine ilerleyen aşamalarda Adalet Akademisinin katkılarıyla size bilgi vermek mümkün olabilir.

Yine bilindiği üzere, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 27/6/2011 tarihinde aile içi şiddet suçları soruşturma bürosu kuruldu. Bu da yine yapılan çalışmalar arasında sayılabilir.

Ayrıca, bu 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin olarak bir genelge çalışması da Ceza İşlerinde hâlen mevcut, tasarı hâlinde, henüz imzadan çıkmadı. Bir de böyle bir bilgi vermiş olayım.

Başkanım, son olarak –süremi de aşmak istemiyorum- 6284 sayılı Yasa'da yapılacak olan herhangi bir değişiklik düşüncesi var ise biz Kanunlar Genel Müdürlüğü olarak şu düşüncedeyiz: Özellikle uygulama sonuçlarının iyi değerlendirilerek bunun yapılmasının daha doğru olacağını düşünüyoruz. Şöyle ki: Biz kendi birimimiz olarak uygulayıcı bir birim değiliz. Bu kanunun uygulamasın Aile Bakanlığı takip ediyor. Özellikle Aile Bakanlığının topladığı veriler, onların yaptığı istatistik çalışmaları ve aynı zamanda yine bizim Bakanlığımız içerisinden de Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğünden alınacak verilere göre bu kanunun bizim Türk toplumumuzda aile ve kadın için neler getirdiği, neler götürdüğü, kanun yürürlüğe girdikten sonra neler olduğu, özellikle rakamsal olarak, kanun yürürlüğe girmeden önce nasıldı, bunların ayrınılı, detaylı değerlendirmelerinin yapılarak gerekli ise bir değişikliğe gidilmesini daha doğru olacağını düşünüyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum sunumunuz için.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 4

Tabii, bizim ağırlıklı olarak, sizin de belirttiğiniz gibi, ilgilendiğimiz bölüm o, 6284'ün etki analizinin bir an önce sonuçlanması. Aile Bakanlığımız bu çalışmayı yapıyor, şubat gibi tamamlanacak. İnşallah, bu çalışmayı da hep birlikte paylaşacağız.

Şimdi, ben, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Tetik Hâkimi Sayın Mustafa Aydın'a söz veriyorum.
Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETİK HÂKİMİ MUSTAFA AYDIN – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, Genel Müdürlüğümüzün bu çerçevede yürüttüğü bilimsel çalışmalardan kısaca bahsetmek istiyorum. Yine, Genel Müdürlüğümüz bünyesinde uzman psikolog olarak görev yapan Serap Görücü Hanımefendi'yle birlikte...

Genel Müdürlüğümüz bu çerçevede kadına yönelik şiddetle ilgili olarak Profesör Doktor Şengül Tosun Altınöz'e bir çalışma yaptırdı. Bilimsel çalışmalar üzerinde kısaca değineceğim. Profesör Doktor Şengül Tosun Altınöz'ün yapmış olduğu, ceza infaz kurumlarında bulunan kadına fiziksel şiddet uygulamış veya kadın cinayeti işlemiş erkek hükümlülere yönelik yürütülen bir çalışma bu.

Altınöz'ün çalışmasında kişilerin şiddet uygulama nedeni sorulduğunda, çoğunluğunun namus ve egemenlik üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmakta. Namus cinayeti işlediğini, namus nedeniyle suç işlediğini belirtenlerin sayısı yüzde 36,6. Gelenek, görenek ve inanç yönünden işledikleri şiddet eylemini değerlendirmeleri istendiğinde ise bu oran yüzde 36 olarak tespit edilmiş. Ekonomik nedenlerle işlenen suçlara bakıldığında ise yüzde 5 oranında tespit edilmiş. Ancak, görüşmelerde sorulara verilmiş açık uçlu cevaplar değerlendirildiğinde vakıa grubunun yüzde 17'sinin şiddet eyleminde bir sebep olarak ekonomik nedenleri öne sürdüğü anlaşılmakta.

Çalışmada katılımcılarına yüzde 65,8'i kesici, delici bir alet veya ateşli silahla mağdura saldırdığını söylemekte. Silah kullananların yarısından fazlası şayet silah olmasaydı benzer bir sonuçla karşılaşmayacağını beyan etmişler. Silaha kolay ulaşabilmenin hem kadının tehdit edilme riskini hem de cinayet riskini artırdığı bilinmekte.

Bu çalışmada, kadına şiddet uygulayan erkeklerin onda 4'ü daha önce de kadına şiddet uygulamışlar yani yüzde 40 oranında. Bu da literatürde cinayet dahi olsa mevcut şiddet eyleminin öncülünün önceki aile içi şiddet olduğunu destekler niteliktedir.

Bu çalışmada erkeklerin birçoğu işledikleri suçu üstlenmektense hapis haneinde bulunma nedenleri için kadın ve kadın yanlısı yasaları suçlamışlardır. Faillerin önemsenmeyecek bir tokat atmasına rağmen, adaletin kendini suçlu bulduğunu, karısı zina yapmasına rağmen kendisinin suçlu bulunduğunu, yasaların yıkıcı, aile bütünlüğünü önemsemediğini, "Eskiden karakolda barıştırırlardı, şimdi ise yapılmıyor." gibi söylemleri hükümlü ve tutukların dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada din ile şiddet konusunda failler çeşitli yanıtlar vermişlerdir. Bir kısmı din ile şiddetin ilişkisi olmadığını belirtirken bir kısmı dinin şiddeti artırdığını, bir kısmı ise azalttığını, kimisi ise dinin yanlış yorumlanış biçiminin şiddete çanak tuttuğunu dile getirmiştir.

Sonuç olarak bu çalışma kadına yönelik şiddet alanında aşağıdaki bulguları ortaya çıkarmıştır:

Kadına yönelik şiddet, saldırganın bireysel özellikleri ve bireysel psikopatolojisiyle açıklanabilecek bir durum değildir.

Bugünün saldırganı geçmişin kurbanıdır yaklaşımı şiddet sorununu bireysel özelliklere indirmediği için sorunludur.

Kadına şiddet, kapalı kapılar ardında evde gerçekleşmektedir.

Yine, Kadir Gündoğan hocamızın bir çalışmasına kısaca değineceğim. Gündoğan tarafından yürütülen bir çalışmada töre cinayetlerinde suçun en önemli unsurlarından biri cinayet kararının erkek egemen bir kurum olan aile meclisinde alınması olduğu yönünde. Bu kapsamda, katılımcılara ailede kararı genelde kimin verdiği sorulduğunda, dede, baba, ağabey, aile meclisi gibi konumda bulunan erkeklerin verdiğini ifade hükümlülerin oranı yüzde 60'tır. Sadece "anne" diyen hükümlülerin oranı ise yüzde 3,6.

Yine Semra Saruoc hocamızın bir çalışması var bu kapsamda. Adam öldüren kadınların şiddette maruz kalma düzeyleri yüksek bulunmuş bu çalışmada. Bu bulgu, hükümlü kadınların mağdur olmaları nedeniyle suç işlediklerini doğrular nitelikte. Kadınlara uygulanan şiddet davranışının düzeyi arttıkça kadınların suç işleme eğilimlerinin, özellikle adam öldürme eğilimlerinin arttığını söylemekte. Bundan hareketle, kadınların şiddet suçu işlemelerinde yaşadıkları şiddetin etkisi olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Bu çalışmada hükümlü kadınların cezaevindeyken aldığı sosyal destek ile erkek hükümlülerin aldığı sosyal destek arasında farklılıklar olduğu, kadının ceza infaz kurumuna girmesiyle birlikte sosyal destek sistemlerinin azaldığı literatürdeki diğer araştırmalarla uyumlu bir şekilde saptanmıştır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 5

Ben şimdi sözü Serap Hanım'a bırakmak istiyorum. Kendisi istatistiki verileri aktaracak. Benim şimdilik aktaracaklarım bunlar.

Yarın Kanunlar Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde gerçekleştirilecek toplantıda da daha ayrıntılı olarak ele alacağız çalışmalarımızı, rapor hâlinde takdim edeceğiz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Lütfen kendinizi tanıttın, kayıtlara geçmesi açısından.

Buyurun.

PSİKOLOG SERAP GÖRÜCÜ – Serap Görücü, psikolog. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, eğitim işlerinden sorumlu Daire Başkanlığında görev yapıyorum.

Hâkim Bey'in de belirttiği gibi ceza infaz kurumlarından çeşitli bilimsel araştırmalara izin veriliyor ve bu çalışmalar kapsamında elde edilen sonuçlar Genel Müdürlüğümüzün veri tabanına işleniyor. Bu noktada yapılan kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalara da mümkün olduğunca Genel Müdürlüğümüz tarafından destek sağlanıyor, araştırmacılara.

Bugün itibarıyla ceza infaz kurumunda bulunan toplam hükümlü, tutuklu mevcutlarına baktığımızda 160.854 kişi ceza infaz kurumlarında bulunuyor. Bu mevcudun 5.821'i kadın hükümlü, tutuklulardan oluşuyor. 1.999'u çocuk hükümlü, tutuklu; 153.034 ise erkek hükümlü, tutuklu popülasyonunu oluşturuyor.

Bu kapsamda, hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim ve iyileştirme faaliyetleri kapsamında neler yapıyoruz diye hızlıca bakacak olursak öncelikli olarak "Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi" (BİSİS) olarak adlandırılan sistemin entegrasyonu çalışmaları devam ediyor. Psikososyal yardım servisi faaliyetleri yürütülüyor. Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin eğitim faaliyetlerine katılımları sağlanıyor. Sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yürütülüyor. Avrupa Birliği destekli ya da ulusal kaynakların sağladığı destek çalışmaları ve personel eğitimine yönelik çalışmalarımız devam ediyor.

BİSİS sistemi şu anda çocuk ceza infaz kurumlarında ve çocukların bulunduğu farklı ceza infaz kurumlarında uygulamaya geçen, UYAP'a entegre olan bir sistem. Yetişkin hükümlü, tutuklulara yönelik olarak da UYAP entegrasyon çalışmaları devam ediyor.

Nedir BİSİS sistemi diye bakacak olursak hükümlü ve tutukluların risk, ihtiyaç, uygunluk modeli kapsamında değerlendirildiği, sınıflandırıldığı ve buna yönelik olarak ceza infaz kurumlarında eğitim ve iyileştirme çalışmalarına alındığı bir sistemden söz ediyoruz. Risk ve ihtiyaçların saptandığı, yürütülecek iyileştirme sürecinin planlandığı, kişinin ceza infaz kurumuna girdikten tahliye oluncaya kadarki süreçte etkin bir değerlendirme, kanıt dayalı bir değerlendirme sistemi sunuyor bu sistem.

Araştırma, öncelikli olarak kişiler ceza infaz kurumuna girdiğinde (Ardef) araştırma, değerlendirme formu dolduruluyor. Bu formdan çıkan sonuçlar neticesinde de kişilerin uygun eğitim ve iyileştirme programlarına alınması sağlanıyor. Bir anlamda vaka yönetimi. BİSİS Adalet Bakanlığı personeliyle birlikte, ülke ve kurum koşullarına uygun olarak geliştirilmiş özgün bir sistem ve bu sistemde de erken tahliye için somut veri sağlamak da yine hedeflerimiz arasında.

BİSİS'in burada, özellikle kadına yönelik şiddet suçu işlemi ya da ceza infaz kurumlarında şiddet suçu nedeniyle bulunan hükümlü ve tutukluların eğitiminde, iyileştirilmesinde de etkili olacağını düşünüyoruz çünkü bilimsel kriterlere uygun bir sistem.

BİSİS'ten çıkan sonuçlarla ceza infaz kurumunda bulunan psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarımız yaklaşık 26 farklı ruhsal rahatsızlık ya da davranış sorunuyla ilgili müdahalelerde bulunabilecekler. Yardım projesi kapsamında geliştirilen bir sistem olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, BİSİS'le birlikte neler yapıyoruz? Öfke kontrolü, intihar ve kendine zarar verme, salıverilme öncesi, alkol ve madde bağımlılığı, önce düşün, 0-18 yaş aile eğitimi programı gibi programlar cezaevlerinde psikologlar ve sosyal hizmet uzmanları tarafından uygulanıyor. Burada özellikle aile eğitimi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen bir program olduğu için ve aile destek sistemlerini de harekete geçiren, ebeveynlik becerilerini geliştiren bir sistem olduğu için de dezavantajlı bir grup olarak değerlendirdiğimiz hükümlü, tutuklular açısından bize önemli geri bildirimler sağlamakta.

Eğitim faaliyetleri, birinci kademe okuma yazma kurslarından üniversite sınavlarına kadar çeşitli kademelerde eğitim öğretim çalışmalarımız, sosyal, kültürel çalışmalar, iş, meslek kursları ve manevi rehberlik hizmetleri ceza infaz kurumlarında devam ediyor.

Sivil toplum dernekleriyle ortak çalışmalar ve hükümlü, tutukluların topluma kazandırılması için personelin desteklenmesi ve personele yönelik çalışmalarımız da devam eden faaliyetler arasında.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 6

Genel Müdürlüğümüzün bir diğer daire başkanlığı, denetim serbestlik sisteminde de elektronik izleme kapsamında mağdur ünitesinde yaklaşık 13 kişi takip ediliyor. Ancak, elektronik izleme sisteminde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında bir görevimiz bulunmamakta, sadece izleme görevimiz bulunmakta. Mevcut sistemimizde bu kanun kapsamında izlenen yükümlü bulunmamakta.

Son olarak söyleyeceklerim, kadına yönelik şiddet kapsamında, özellikle Genel Müdürlüğümüz eğitim ve iyileştirme çalışmalarına ağırlık vermekte, önem vermekte. Bu konuda bilimsel araştırmaları desteklemekte, mümkün olduğunca bilimsel araştırmaların hem yerel hem de ulusal ölçekte yapılmasını sağlamakta ve STK'larla çalışmaların artırılmasını hedeflemektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden Daire Başkanı Konçuy Gençkaya.

Buyurun,

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Teşekkür ediyorum.

Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğünde Daire Başkanı olarak görev yapmaktayım, hâkimim.

Öncelikle size istatistiğin bir bilim dalı olduğunu ve bu konuda Genel Müdürlüğümüzdeki istatistik uzmanlarının çalışmalarını birtakım verilerin derlenmek suretiyle istatistiki bilgiye dönüştürülmüş olduğunu söylemek isterim.

Ben on beş dakikalık konuşma süremi kullanacağımı düşünmüyorum. Onun yerine, eğer arkadaşlarım yardımcı olurlarsa bir iki sayfadan ibaret slaytımız var istatistiki bilgileri içeren.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü olarak 2006 yılı ve daha sonrasında ancak veriler toplanıyor bu konuya yönelik olarak ve toplanan veriler yansıda gördüğünüz üzere istatistiki bilgi hâline dönüştürülüyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne davası bunlar, cinayet mi?

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Bunlar, Ailenin Korunması Hakkında Kanun nedeniyle açılmış bulunan davalar. 2012'den önce 4320 sayılı Kanun'daki hükümlere göre açılmış olan davalar veya 6284'e göre.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben bunu anlamıyorum, size sormak istiyorum: Bunlar boşanma davası mı, şiddet davası mı?

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Hayır. Boşanma davaları zaten Ailenin Korunması Hakkında Kanun'da düzenlenmiyor.

BAŞKAN – Müsaade ederseniz sunum tamamlansın.

Sayın Toprak, rica ediyorum, insicamı bozmayınız. Tekrar hassaten rica ediyorum. Notlarımızı alalım. Toplantımızı açarken usulle ilgili şöyle bir mutabakat sağlandı: Notlar alınacak, soruları bir kerede soracağız topluca, cevabını da bir kerede alacağız.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Mülga 4320 sayılı Kanun ve onu ilga eden ve şu an yürürlükte bulunan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a ilişkin veriler. Bu kanundan kaynaklanan davalara ilişkin olarak açılmış bulunan verilerin istatistiki bilgileri yansıda görülüyor. Söylediğim üzere, 2006 yılından önceki veriler mevcut değil. 2006 yılı ile 2009 yılı arasında toplanan verilerin kâğıt ortamında toplandığını yani bizim Genel Müdürlük olarak taşra teşkilatına yazdığımız ve doldurulmasını istediğimiz formlara göre değerlendirilen bilgilerden oluştuğunu özellikle belirtmek istiyorum. 2009'dan sonraki veriler ise UYAP sistemi içindeki ki bu sanıyorum “Ulusal Yargı Ağı Projesi” adı altında hepimizin bilgisi dâhilindedir UYAP sistemi. O sistemden alınan ve tüm Türkiye'de açılmış bulunan davalara ilişkin girişi yapılan verilere ilişkin derlemelerden oluşuyor. Burada tabii açılan dava sayısını görüyorsunuz yıl bazında.

Belki şu akla gelebilir: 2008'den öncesinde, 2006 ve 2007 yıllarına ait verilerde sayılar biraz düşük gibi gözüküyor fakat bu tabii kanunun uygulamasının belki daha fazla olmasından kaynaklanıyor 2008 ve sonrasında.

İlk sütunda görmüş olduğunuz dava sayılarına ilişkin çıkan kararların ayrımını görüyorsunuz. Hangi tarz kararlar çıktığı “davanın reddi” ve “davanın kabulü” başlıkları altında. “Davanın reddi” başlığı altında yer alan sütunlarda hangi sebeplerle ayrıntılı olarak verilmiş, ne nedenle reddedilmiş olduğu... Kabullerin de tam kabul veya kısmen kabul, ret şeklinde olduğu ve çıkan dava sayıları.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 7

Bir sonraki gördüğünüz slaytta da 2013 yılına dair, sadece ve sadece 2013 yılına dair aile mahkemeleri ile asliye hukuk mahkemelerine açılan... Neden böyle bir ayırım vardır? Aslolan bu kanunda aile mahkemelerinin görevli olmasıdır fakat teşkilatımızda her yerde aile mahkemesi bulunmadığı için, aile mahkemesi olmayan yerlerde de asliye hukuk mahkemeleri bu davalara bakmakla görevli oldukları için asliye hukuk ve aile mahkemeleri şeklinde bir ayırım söz konusu mahkeme türü başlığı altında.

Davanın türünü görüyorsunuz, açılan dava sayısını görüyorsunuz ve çıkan dava sayısını görüyorsunuz. Belki daha sonra soru-cevap bölümünde incelendikten sonra, sayın üyeler ve sizler tarafından gelecek sorulara göre açıklama yapmam daha doğru olabilir ama çok ana başlıklar hâlinde... Mesela açılan dava türünü görüyorsunuz 1 olarak. Ama en sonunda ise çıkan dava sayısı 50. Bu neden böyle? 4320 sayılı Kanun biliyorsunuz 2012'de mülga edilmiş. 4320'ye göre 2013 senesinde açılmış 1 dava var. Bunun doğru olup olmadığını çok tespit edemiyoruz, neden? Eski kanun zamanında açılmış olup da 2013 yılı verisi olarak bize 1 tane bildirilmiş. Bunun gecikme sebebi, Yargıtaydan dönmüş olabilir, o zamana kadar kesinleşmemiş olabilir, yeniden esas almıştır filan. Onun için burada 1 sayısını görüyorsunuz ama daha önceki devredilenlerle beraber 2013 yılında aile mahkemesinden 4320 sayılı Kanun'a göre koruma kararı nedeniyle 50 tane dava karara bağlanmış gözüküyor.

Alt başlıklar hâlinde de açılan davaları, yine biraz evvel ifade ettiğim gibi davanın reddi ve kabulü şeklinde çıkan kararların ayrımları ve son sütunda da 2013 yılı itibarıyla karara bağlanarak çıkan dava sayıları görülmekte.

Bunun haricinde şu anda vereceğim veya vermeyi düşündüğüm herhangi bir bilgi yok. Sanıyorum, sizin de başta ifade ettiğiniz gibi, soru-cevap bölümünde eğer varsa bu konudaki sorular uzmanlığımın elverdiği ölçüde bir hukukçu olarak cevaplandırmaya çalışırım. Ama bunun haricinde istatistik bilimine yönelik olarak verilmesi gereken cevaplar var ise biraz evvel meslektaşlarımın da belirttiği gibi, Adalet Bakanlığı bünyesinde Kanunlar Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda yarından itibaren başlayacak çalışmalar sonucunda, sanıyorum şubat ortasına kadar verilmiş süre içinde hazırlanacak rapora katkılarımız olacak ve bu rapor da tahmin ediyorum Komisyonunuza sunulacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

Tetkik Hâkimi Sayın Figen Benek.

ADALET BAKANLIĞI EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FİGEN BENEK – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerim, değerli katılımcılar; Eğitim Daire Başkanlığında Tetkik Hâkimi olarak görev yapıyorum.

Eğitim Dairesi Başkanlığımızın görev alanı, yardımcı yargı personelinin hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik. Ancak buradaki sunumumu, 6284 sayılı Yasa çıkmadan önceki yaptığımız çalışmalar ve sonraki çalışmalar olarak ikiye ayırmak istiyorum. Bakanlığımızın yaptığı çalışmaların bütünlüğünü görebilmek açısından bana verilen süre içerisinde sunumumu gerçekleştireceğim.

2010 yılına kadar Eğitim Daire Başkanlığı olarak görev alanımız hâkim ve savcıların eğitimine yönelikti artı yardımcı yargı personelinin eğitimleri. Bu çerçevede 2004 yılından başlayarak Bakanlığımızda eğitim faaliyetlerinde bir artış gözlemlendi. Bunun nedeni, yapılan mevzuat değişiklikleriydi. Medenî Kanun'un çıkması, onun tanıtılması, daha sonra Ceza Kanunu'nda kadın ve çocuklarla ilgili önemli düzenlemelerin getirilmesi, bunların yargı teşkilatımıza tanıtılması. Daha sonrasında da 6284 sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce yürürlükte bulunan 4320 sayılı Ailenin Korunması Kanunu'yla ilgili yaptığımız eğitim çalışmaları. Buna yönelik ilk olarak Bilgi Üniversitesiyle bir çalışma gerçekleştirdik, özellikle aile ve ceza mahkemesinde görev yapan hâkim ve cumhuriyet savcılarımıza yönelik. Hem 4320 sayılı Yasa'nın, yönetmeliğin uygulanması, uygulanmasında karşılaşılan sıkıntı ve sorunların giderilmesi hem de kadına karşı ayrımcılık, ulusal, uluslararası sözleşmelerin tanıtılması, bu konuda yargıçlarımızın ve cumhuriyet savcılarımızın farkındalığının artırılması...Sözleşmelerin getirdiği hükümlerin kavranması konusunda çalışmalar yürüttük.

Yine, bu yürüttüğümüz çalışmanın sonucunda bir kitap oluşturuldu ve bu kitap aile mahkemesi hâkimlerimize dağıtıldı. "Kadın Hakları Uluslararası Hukuk ve Uygulama" isimli kitap. 700 sayfalık olan, Bilgi Üniversitesiyle yaptığımız projede gerçekleştirilen kitabımız.

Sonrasında kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik eğitimlerimize devam ettik. 2009-2010 yılları içerisinde aile mahkemesinde görev yapan 336 hâkim ve hazırlıkta aileyle ilgili suçlara bakan cumhuriyet savcılarımızın katılımıyla eğitimler düzenledik. Bu eğitimler bizim için önemliydi çünkü uygulamada yaşanan sıkıntı ve sorunların giderilmesine yönelik hem mevzuata yönelik hem de mevzuatın uygulanmasına yönelik, kurumlar arası koordinasyona yönelik bir rapor hazırladık. Bunu da Bakanlığımızda Kanunlar Genel Müdürlüğüne -yeni yapılacak olan mevzuat çalışmalarında kullanılmak üzere- Adalet Akademisi Başkanlığına, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğüne ve o dönemde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne gönderdik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 8

Çalışmalarımız bununla da bitmedi. Bakanlığımızda (2006/17) sayılı Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Genelgesi'nin Bakanlık içerisinde koordinasyonunu sağlamak ve çalışmalarını takip etmek de görev alanımızda. Buna ilişkin raporlamaları her ay Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımıza gönderiyoruz.

Yeni dönemde 6284 sayılı Yasa yürürlüğe girdikten sonra artık görev alanımızdan hâkim ve cumhuriyet savcılarının çıktığı için yardımcı yargı personelimiz için ne yapabiliriz diye düşündük. Bizim için önemli olan, yardımcı yargı personeli içerisinde aile mahkemelerinde görev yapan yazı işleri müdürlerimiz, zabıt kâtiplerimiz ve psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı olarak görev yapan uzmanlarımızdır. Onların bilinçlerinin artırılması ve adliyeye bu sebeple gelen kadınlarımızın ilgili kurumlara, ihtiyaç duyduğu kurumlara yönlendirilmesinin yapılabilmesiydi. Bu nedenle, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla irtibata geçtik. Sürekli devam eden, yıl boyunca devam eden hizmet içi eğitimlerimizde bu konuda eğitim vermek amacıyla onlardan eğitici istedik, eğitim içeriği istedik. Birlikte bir program oluşturduk ve 2013 yılında 770 zabıt kâtibine eğitim düzenledik. Eğitimin içeriğinde toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, 6284 sayılı Yasa'nın tanıtılması ve kurumlar arası koordinasyon vardı. Şu anda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla yine irtibat içerisindeyiz. Önümüzdeki dönemde eğitim programının standartlaşması, eğitim modülünün hazırlanması ve bu eğitimlerde sürekliliğin sağlanması için eğitici eğitimin yapılması konusunda görüşmelerimiz devam ediyor. 2015-2016 yılları arasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yürüttüğü bir proje var. Bu proje kapsamında da bu eğitim çalışmalarını gerçekleştireceğiz. Ama öncelikli olarak sığınma evlerinin bulunduğu yerlerdeki aile mahkemesi zabıt kâtiplerine ve sosyal çalışma görevlilerine ilk eğitimlerimizi vermeyi planlıyoruz.

Sosyal çalışma görevlilerimiz de bir ayağı olduğu için yine 2012 yılında kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda -toplam o zamanki sayıyı 312 diye hatırlıyorum- 312 sosyal çalışma görevlimize de eğitim düzenledik.

Birçok eğitimimiz var. Diğer meslektaşlarımızın bahsettiği gibi yarın Bakanlıkta bir araya geleceğiz. Yaptığımız çalışmalardan belki şu an unuttuğum, eksik söylediğim olabilir Komisyona. Toplantıda bir araya gelip raporumuzu hazırlayacağız. Ama bizim için önemli olan farkındalığın artırılması -eğitim görev alanımızda bulunan personelimizin- ve kurumlar arası koordinasyon. Yani böyle bir şey gerçekleştiğinde -bireye yönelik, kadına yönelik şiddet olabilir, aileye yönelik şiddet olabilir- onların ilgili kurumlara yönlendirilmesinin zamanında ve doğru olarak yapılabilmesi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Özellikle bu 6284 sayılı Yasa yani sizin de belirttiğiniz gibi mülga 4320'nin yerine gelen tabii çok yüksek bir beklenti de oluşturdu. Kadına yönelik şiddetle mücadelede 6284 sayılı Yasa hakikaten topluma, devlete ya da bu konunun mağduru olsun, faili olsun taraflarına beklenen şekilde koruyucu, önleyici merhem oldu mu, olmadı mı? Komisyon olarak biz 6284'ü böyle ayrıca bir konu başlığı altında rapora da ilave edeceğiz. Sizler biraz önce bir toplantıdan söz ettiniz kurum içinde kendinizin yapacağı. Bu anlamda oraya odaklanarak sizin de Bakanlık olarak -tabii uygulayıcı değilsiniz ama izlemenin çok önemli bir parçasısınız- bu alandaki görüşlerinizi oraya yansıtırsanız...Orada eksik olan ya da fazla olan neydi sizin görüşlerinize göre? Biz bunları da açıkçası bilmek istiyoruz.

Şimdi, Adalet Bakanlığımızdan gelen çok değerli bürokratların...

Konçuy Hanım, buyurun.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Teşekkür ederim.

Biraz evvel söylemeyi unuttuğum bir şeyi bir cümle olarak eklemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Bizim gerek sunumunda gösterdiğimiz slaytları gerekse her yıl düzenli olarak bastığımız adalet istatistikleri, yıl yıl... Size en son 2013 yılına ait olan kitabımızı biraz evvel takdim ettim: Bunun dışında da özel birtakım istatistiki bilgileri içeren töre cinayetlerine ilişkin olsun... Yalnız şunu belirtmek istiyorum, o kitabı da Komisyon çalışmalarında değerlendirilmek üzere takdim ettim. Maalesef, henüz aldığımız verilerde mağdur sayısına göre -ki bu Komisyonun çalışmalarında mağdur sayısının bu bilgiler anlamında çok önemi var- henüz istatistiki bilgi toplayamıyoruz. Bunun toplanması konusunda da Bakanlığımızda bir çalışma mevcut. Bu çalışma ilerlediği takdirde bu bilgiler mutlaka Komisyonunuzla paylaşılacaktır. Mağdura yönelik bilgi toplanmadığı için cinsiyet de yok töre cinayetine ilişkin olan verilerde. Mağdurun kadın mı erkek mi olduğunu tespit edemiyoruz henüz. Çalışmalarımız dediğim gibi buna yönelik olarak da devam ediyor. Bu bilgileri Komisyonunuzun çalışma süresi sonuna kadar edinebilirsek – çok mümkün görmüyorum ama- bu Komisyona tekrar sunacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 9

Şimdi, Adalet Bakanlığından gelen çok değerli bürokratlarımıza, hâkimlerimize, uzmanlarımıza Komisyon üyelerimizin soruları olacaktır. Lütfen sizler not edin, kendi uzmanlık alanlarınıza göre aranızda paylaşıp cevap için düğmeye basarsanız ben buradan söz vereceğim.

Buyurunuz Sayın Murat Göktürk.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Değerli Başkanım, değerli üyeler, değerli katılımcılar; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Benim birinci sorum: Özellikle şiddetin olduğu en önemli yerlerden, kurumlardan birisi aile mahkemelerinde boşanma ve velayete ilişkin davalarda belli bir usul uygulanıyor. Meslektaşlarımız var, ben de avukatım. Hâkim davaya başlarken usul gereği soruyor, uzlaşmaya davet ediyor, uzlaşma ihtimali olup olmadığını araştırıyor ama bu sadece orada bir cümleden ibaret şekil olarak kalıyor. Buna ilişkin ayrıntılı bir çalışmanın ve bu uzlaşma uyarısının, barıştırmamanın yani meselenin sulhen çözülebilmesi için hem ortam olarak hem de uygulama teknikleri olarak bir usul çalışması olup olmadığını soruyorum. Birinci sorum bu Başkanım çünkü bu çok önemli. Orada aile mahkemesinde oluşturulan ortam yani şiddetin ayrıntılı olarak araştırmasına da imkân vermiyor, sebeplerini ortaya koymaya da, çözmeye de imkân vermiyor. Yani, her şey çok böyle... Bazı şeylerin çok aleni olması, özellikle aile mahremiyetini ortadan kaldıracak düzeyde aleni olması çok şey gelmiyor insanlara. Anlatacaklarını anlatmıyorlar, gizliyorlar, neyin ne olduğu hususu tam olarak ortaya çıkmıyor ta ki suçun mağduru ya da katili olunca; işte, katledilince, öldürülünceye kadarki süreç devam etsin. Dolayısıyla, aile mahkemelerinde özellikle boşanma ve velayet davalarındaki usulün yeniden yargılama noktasında gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum, bunun rapor olarak bizim raporumuzda da yer alabileceğini düşünüyorum.

Biraz önce aslında soracağım soruya istatistikten sorumlu hâkim arkadaşımız cevap verdi. UYAP üzerinden müessir fiil ve adam öldürme suçlarında yani şiddete dönük olarak değerlendirebileceğimiz suçlarda, öncelikle müessir fiil ve adam öldürme suçlarında yaş ve cinsiyet ayrımının bulunup bulunmadığını... Yani şiddete maruz kalanın yaşının ve cinsiyetinin tespitinin mümkün olup olmayacağını soracaktım. Bence bu önemli çünkü alınacak tedbirler ve uygulanacak yöntemler açısından bunun belli olması lazım. Yani, ülkede ne kadar çocuk şiddete maruz kalıyor, ne kadar kadın veya ne kadar erkek yani bunların bence tespit edilecek yöntemler açısından önemi var.

Aile Bakanlığıyla ilgili 6284 sayılı son çıkardığımız Kanun'da Adalet Bakanlığıyla birlikte çalışmayı öngörecektir düzenlemeler var ve oldukça önemli düzenlemeler. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın altyapısı bu şeyi yürütmekte yetkin değil. Mesela işte orada panik butonu uygulaması getirdik, onu Başkanım da defalarca dile getirdi. Onun için ayrı bir gündemde, ayrı bir başlıkta onu tartışacağız. Mesela en basitinden panik butonu. Suç işlendikten sonra uygulanması gereken yöntemlerle ilgili Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bir altyapısı yok, burada İçişleri Bakanlığından ve Adalet Bakanlığından yardım alınması gerekiyor. Bu çalışma yapılırken bunun önceliğe alınıp yani ne olabileceği hususunun ve mesela Adalet Bakanlığının denetimli serbestlik üzerinden nasıl bir katkı yapılabileceğinin özellikle araştırılıp bir çalışma olarak ortaya konulmasını ve Komisyonumuzun bu hususta aydınlatılmasını istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Vural Kavuncu, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, teşekkür ediyorum değerli konuklarımıza.

Şimdi, istatistiki bilgileri aldık. Tabii, istatistik bize sadece rakamları ifade ediyor ama sizler aynı zamanda uygulayıcılarınsınız. Yani bu konuları birebir gören, sonuçlarını değerlendiren, genel fikri olan kişilersiniz. Sorunun muhatabının kim olduğunu tam bilememekle birlikte sanıyorum değerli hâkimlerimiz muhatap.

Şimdi, 2006 yılından 2013 yılına baktığımızda istatistiklerde, örneğin açılan dava sayısında 5 binlerden 175 binlere doğru bir çıkış var. Yani öyle ufak tefek değişikliklerden bahsetmiyoruz. Bir şeyler yapmışız yani farkındalık ya da yasalar ya da başka bir şey; sonuçta muazzam bir değişiklik olmuş ve bunların sonucunda da reddedilenler var, kabul edilenler var.

Biz tabii, temel olarak burada şiddetsiz bir toplum, şiddetsiz bir aile için bunu konuşuyoruz ama kendi kişisel görüşüm, aynı zamanda ailenin korunabilmesi, şiddetsiz bir şekilde de aile devamının sağlanabilmesi konusunda da bence önemli hedeflerden biri daha olmalı.

Peki, bu kadar dava açtık, biz yasaları çıkardık. Sonuçta, biz şiddeti önleyebiliyor muyuz bunlarla, bu davalarla? Oradaki rakamlar ne? Yani şiddet mi arttı, başvuru mu arttı?

İkincisi; bunlardan dolayı doğan aile birlikteliğinin bozulması oranları nedir? Yani boşandı mı bu insanlar?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın İsmet Uçma.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 10

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; verdiğiniz bilgiler ve sunumlar için çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, kadın-erkek eşitliği kadına yönelik şiddetin azaltılması ya da ortadan kaldırılması konusunda önemli bir olgu olarak görülüyor. Şuna yönelik bir araştırma var mı?

Doğrusu kadın- erkek statüsünü eşitlemek kadın aleyhine bir haksızlık çünkü insanlık yeryüzü serüvenine başladığı andan itibaren kadın daima öndedir ve erkekten üstündür. Şimdi, kadının bütün kültürlerdeki bu gerçek değerinin tespiti konusunda elinizde bir çalışma olup olmadığını doğrusu merak ediyorum. Çünkü alışılmış bir ezber var, dünya da bunu bizim toplumumuza iyi ezberlettiriyor “Kadın-erkek eşittir.” Hayır, değildir. Bu, kadın aleyhine bir durumdur. Kadın, yani kimi imtiyazlar ve kimi donanımlar ve kimi değerler bakımından erkekten üstündür. Biz bunu adaletin sağlanması açısından söylüyoruz, temel hak ve özgürlükler bağlamında ifade etmiyorum.

Dolayısıyla bu konuda elimizde yapılmış herhangi bir çalışma ve veri olup olmadığını ya da sahiden eşitse eşitliğine ilişkin bir verinin olup olmadığına dair hem alan araştırması, ampirik araştırma olabilir hem diğer alanlarda uzmanlarına sipariş edilmiş araştırmalar olabilir. Bu konuyu eksiklik olarak görüyorum ve bunun Başkanım, gündeme alınmasını talep ediyorum doğrusu çünkü bu statünün farklılaşması bizim işimizi kolaylaştıracaktır.

Şimdi, şiddet uygulanmadan önce alınabilecek tedbirlere ilişkin de arkadaşlarımızdan bir istatistiki veri alamadım. Şimdi biz, evde hep çocuklara falan evden çıkarken tembih ederiz ya da siz kendiniz yaparsınız, acaba elektrik düğmelerini kapattım mı, işte fırını kapattım mı falan diye. Bazen içimizden biri şöyle der “Aman canım, hep öyle çıkıyoruz. Yani bu zamana kadar bir şey olmadı ki.” Çok ilginçtir bu. Basit bir anekdottur ama zaten bir şey bir kere olur.

Peki, şiddet uygulanmadan önce, daha doğrusu alınabilecek tedbirler konusunda elimizde ciddi veriler yok. Yani bir toplumda, bireylerin birbirine şiddet uygulamadan önce bir toplumsal yapıda alınması gereken tedbirlere ilişkin bir veri maalesef gözüküyor.

Cinsel suçların hastalık belirtisi olup olmadığına dair bir istatistiki veri de yok. Bu fevkalade önemlidir arkadaşlar. Yani bir toplumda, mesela 76 milyonluk bir toplumda, bunu sonra genelleştiririz, dünya insanı üzerinde de araştırmalar yapabiliriz ama bu suçlara ilişkin, bu suçlara mütemayil olan ya da bu suçları işleyenlerin gerçekten de hastalık düzeyleri; bu, çevre şartlarından olabilir, doğuştan getirdiği bir durum olabilir yani gensele olabilir, bunlara ilişkin elimizde ciddi veriler yok. Bu konuların da araştırılması gerekir diye düşünüyorum ya da bu tür öngörülere ilişkin bir rehabilitasyon çalışmanız var mı?

Uyuşturucu konusu, toplum bu konuda iç denetimle, diğer konularda olduğu gibi iç denetimle bir yeniden yapılanmaya ve organizasyona gidilmesi konusunda bir çalışma var mı?

Örneğin, hiç arzu etmeyiz ama sevgili arkadaşlar, toplumumuzda bunlar hiç olmasın, insanlıkta hiç olmasın isteriz ama aykırı cinsel tercihlerle ilgili yaşanmış olaylara ilişkin bir istatistiki bilgi elimizde yok. Bu şöyle ya da böyle, kabul edilsin ya da edilmesin toplumun bir vakıası. Bunu şunun için önemsiyorum: Bunun önlenebilir metotları ve yöntemleri vardır, dünyadakinden farklı, bizim kodlarımızdan da üretilebilecek birtakım çözüm önerileri olabilir. En azından, toplumsal olarak -yani doğuştan getirmiyorsa- yaygınlaşması önlenabilir ve onların da insan haklarının koruma altında olması gerekir. Ama buna ilişkin elimizde bir çalışma ve bir veri yok. En azından buna yönelik, reklamasyon ve tanıtıma yönelik, propagandaya yönelik olguların önü belki eğitimle, anlatımla kesilebilir diye düşünüyorum.

Şimdi sevgili arkadaşlar, görüldüğü gibi, istatistiklerde daha farklı sorular da sorulabilirdi ama namus, inanç, gelenek görenek ikisinde de 36-36; demek ki gerçekten de bu toplumun değer yargılarının ta başında olan Diyanete büyük işler düşüyor, orayla irtibatlı olmanız gerekiyor. Yani bizim toplumumuzda kadın erkek arasındaki ilişkide aşağı yukarı kadına yönelik şiddetin ağırlıklı bir bölümünü namus, inanç, gelenek görenek... Aslında ikisi aynı şey, bu soruyu niye farklı farklı sormuş arkadaşımız bunu anlamak mümkün değil.

Bir başkası, egemenlik dürtüsü yani erkek egemen bir algı eğitimle çözülebilecek bir durumdur ama buna ilişkin tedbir önerilerini de görmek bugün nasip olmadı, inşallah olur. Yani erkeğin kadın üzerinde fitri egemenlik duygusunun dışında yani örfsel olarak gelişmiş olan boyutlarının eğitimle ortadan kaldırılabilmesi hususuna ilişkin elimizde bir veri gözükmemektedir.

Çok sevindirici bir durum yani başka araştırmalar ne der bilmem ama dikkat ederseniz bütün yoksulluğuna, mahrumiyetine rağmen ekonomik olguların bu hususlarda geride olmasıdır, yüzde 5’lik, en zorlamayla yüzde 17’de olmasıdır. Bu çok önemli bir avantaj oluşturuyor bize. Esasen değer yargılarımızı doğru kanalize eder ve arındırabilirsek yani toplumumuzu büyük oranda bu şiddet olgusundan korumuş oluruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 11

Şimdi, erkeklerin onda 4'ünün daha önce şiddet uygulanmış aile ortamında büyüdüklerini görüyoruz. İşte sürekli, başından beri ailenin tahkimi, iyileştirilmesi. Yani işte "Çocuğu kaybetmemek için işe babaannesinden başlamak gerekir." diye tarihe adanmış bir sözümüz vardır.

Şimdi, arkadaşlar, şiddet uygulayan kadınların oranını göstermiyorsunuz. Niye? Yani dün de ifade ettim, bir fiil tek yanlı işlenebilecek bir durum değildir. Yani bazen sebep olur, bazen fail olur, bazen de mağdur olur. Dolayısıyla kadınların mesela erkek cinayetlerini falan da biliyoruz. Erkeğe yönelik kadınların uyguladığı hususlarla ilgili elimizde istatistiki veriler yok.

Bu bölümde bunları söyleyeyim, şunlar üzerinde başka ifade edeceğim hususlar var, teşekkür ediyorum, sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Binnaz Toprak.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkürler.

Ben de bu verilerle ilgili bir şeyler sormak istiyordum.

Şimdi, Gonca Hanım "Mağdurların sayısı ve -Ben yanlış mı anladım?- nitelikleri hakkında elimizde veri yok." dedi. Şimdi niye bu veriler toplanamıyor? Yani bana çok da zor gibi gelmiyor mahkemelerden Adalet Bakanlığının bu verileri alması ve toplaması çünkü gerçekten de çok çok önemli. Sadece mağdurların değil belki failer hakkında da yeterince bilgimiz yok. Burada verilen, Altınöz tarafından 2014'te yapılan bir araştırma var ama sadece Ankara'daki ceza infaz kurumları. Bu, Ankara'da yaşayanlara özgü birtakım şeyler olabilir, istatistikler olabilir, Erzurum'da, Hakkâri'de, Diyarbakır'da, Edirne'de değişebilir bu rakamlar. Dolayısıyla Türkiye çapında yapılmış çalışma yok gibi. Mesela ben bir ara bu meselelerle ilgili Japonya'yı araştırmıştım, hemen her hafta oradaki Eşitlik Bakanlığı bu kadın erkek meselesinde araştırma yapıyor. Yani İsmet Bey çok haklı mesela "Aykırı cinsel kimlikler hakkında da veri yok." dedi. Gerçi bu veriyi bulmak zor çünkü kendini gizleyen çok. "Aykırı"yı öyle söylemeyelim de cinsel kimlikler hakkında veri yok.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ben öyle söyledim Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, öyle söylediniz tabii.

Şimdi, yani o arada parantez içinde şunu da söyleyeyim ki "Önlenebilir yöntemleri var." dediniz. Benim bildiğim kadarıyla, tıbbi olarak bunun önlenebilir yöntemi falan yok. Reklam ve tanıtımla da insanlar farklı bir cinsel kimlik edinmiyor ama o şu andaki meselemiz değil.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çevre şartları önemli Hocam biliyorsunuz ...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Benim bildiğim kadarıyla bu konuda değil.

Şimdi, dolayısıyla yani bu tür istatistiki bilgilerin olması önemli diye düşünüyorum. Ben gerçekten de o gösterdiğiniz tabloyu sordum. Çünkü o tabloda neyin ne olduğu belli değil ki böyle çok makro düzeyde birtakım rakamlar, bu yasaya göre açılmış davalar ama neye göre açılmış davalar yani spesifik olarak orada açılmış olan davaların dökümü nedir? Bunu da baktığınızda anlamak mümkün değil.

Şimdi mesela, Murat Bey'in söylediği bu aile mahkemelerinde hâkim barıştırıyor "Barıştırsın" diyor daha doğrusu. Bunun hakkında bir istatistik olsa ben görmek isterdim çünkü kadın örgütlerinin ısrarla vurguladığı bir mesele var. Kadınlar, kocaları hakkında şiddet gördüklerine ilişkin, kocaları veya başka bir erkek, özellikle de ama eşlerini şiddet gördüklerine ilişkin şikâyet ettiklerinde bırakın hâkimin barıştırmasını daha karakol düzeyinde "Aman işte barışın, evinize gidin." deniliyor, ondan sonra da öldürülüyorlar. Mesela böyle vakaların oranı nedir? Yani bu barıştırma meselesi lehte bir şey mi kadınların cinayetlerini önleme açısından yoksa aleyhte bir şey mi biz bunu bilmiyoruz çünkü istatistik yok. Ama şunu biliyorum ki kadın örgütleri bu barıştırma meselesinde çok tedirginler ve ısrarlılar çünkü "Kadınların şikâyetleri ciddiye alınmıyor, karakola gittiklerinde karakolda barıştırılıyor, ondan sonra da öldürülüyor." diyorlar. Gerçekten de medyadan okuduğumuz pek çok davada bu böyle oldu, pek çok cinayette bu böyle oldu; öldürüldüklerini gördük.

Şimdi dolayısıyla, yani bu verileri toplamak çok önemli diye düşünüyorum. Neden toplanmadığı yani bunun niye o kadar zor olduğu hakkında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının elinde niye mesela bu tür verilerin tümü yok? Hani açalım biz İnternet'ten girelim bütün bu verileri bulalım. Niye bunlar yok? Onun hakkında bilgi verebilirseniz sevinirim. Bunu sadece size değil diğer arkadaşlara da soruyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Hülya Güven, buyurun Hocam.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 12

Şimdi, bu mahkemeler sırasında genellikle gördüğümüz daha çok boşanma davaları açılması nedeniyle, özellikle kadının boşanmak istemesi nedeniyle daha sonra da cinayetlerin olduğunu görüyoruz.

Şimdi, davanın görülmesi sırasında kadında da olabilir, erkekte de olabilir ruhsal yönden psikiyatrik bir değerlendirme yapılabilir mi veya kişinin cinayet işleyebileceği tahmin edilebilir mi? Bunun için de önlemler alınabilir mi? Ben bunu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çok tehlikeli bir şey bu.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Neden?

İSMET UÇMA (İstanbul) – İyi bir soru Hocam.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Mahkemeler orada bir şekilde o davalara bakarken...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çok tehlikeli bu; çok doğru gelmiyor bana.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Hayır, ruhsal saldırganlık veya ruhsal birtakım dengesizlikler olabiliyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Olabilir ama bu cinayet işleyecek anlamına gelmeyebilir.

BAŞKAN – Mikrofonlar kapalıyken karşılıklı konuşursak tutanağa da, kayıtlara da girmiyor ve bu alanda görev yapan arkadaşlarımız zorlanıyorlar. Yani onlara da yardımcı olmak açısından Değerli Hocam, Sayın Hülya Güven Hocam, bunu mikrofonla söylemeniz ve hepimiz istifade etsek.

Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Tekrarlamamı istemişti Sayın Vekilimiz.

BAŞKAN – Lütfen tekrarlayın...

Şimdi şöyle, usule dair çünkü bu işin teknik kısmında olan arkadaşlar mikrofon kapalıyken ve karşılıklı konuşma yapıldığında bunları kayıt altına almakta zorlanıyorlar.

Buyurunuz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Şimdi bu özellikle boşanma davalarında, davaları sırasında, bu davaların seyri sırasında her iki taraf da olabilir psikiyatrik değerlendirme yapılabilir mi? Ruhsal yönden bir değerlendirme yapılabilir mi ve eğer bu ruhsal değerlendirme yapılıyorsa buna karşı önlem alınabilir mi? Çünkü bu boşanma davaları sonrasında veya açılması sırasında cinayetlerin de olabildiğini görüyoruz. Bu yönden değerlendirme yapılıyor mu diye ben merak ettim. Yani acaba bu cinayetlerin altında, kadın cinayetlerinin altında yatan nedenlerden birisi de ruhsal sorunlar mıdır diye merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Ruhsar Demirel, buyurunuz.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Efendim, teşekkür ediyoruz bilgi veriyorsunuz ve tabii siz de hem Bakanlığımızın çalışma perspektifi hem de elinizdekiyle yetinmek suretiyle bilgi veriyorsunuz. O yüzden biz bazen belki kafamızdaki soruları size yöneltiyoruz ama onların cevabının sizde olmadığını biz de biliyoruz. Bunları Bakanlığımızın bundan sonraki çalışmalarında bir perspektif olması açısından soruyoruz yoksa o cevaplar sizde yok. Çoğumuz ya bürokrasiden ya akademik hayattan geldik ve Türkiye'nin gerçeklerini de biliyoruz, dünyanın gerçeklerini de biliyoruz, Türkiye'nin de bu gerçeğin içinde nerede durduğuna da hepimiz vâkıfız.

Şimdi bu mevcut moda yasa üzerine söyleyeyim ben bir şeyi. Bu yasa görüşülürken Mecliste, çıkış şeklini hiç anlatmayacağım zaten, o başlı başına bir şiddet olayıydı ama yalnızca kadına değil yani Mecliste bir şiddet olayıydı. Farklı platformlarda ben “Bu yasama süreci nasıl işliyor?” diye sorduklarında o yasanın çıkış sürecini bir anekdot olarak anlatıyorum gittiğim yerlerde. Fakat şunu söylemek istiyorum: Yasanın çıkma süreci ve sonrasında aile mahkemelerindeki hâkimlere ben görüş sordum. Ben Milliyetçi Hareket Partisi milletvekiliyim ve ismim Ruhsar Demirel. Aslında ana konum tıp, doktorum ama tabii siyasetçi olunca her konudan bir şeyler anlamamız gerekiyor. Bana çoğunlukla hâkimler şöyle bir şey söyledi, onu soracağım, sizin aranızda da böyle duyanlar var mı -hiç söylenmedi- yok mu diye? Dediler ki: “Yasanın başında “ ‘Aileyi koruma’ sonra ‘kadına karşı şiddeti önleme’ varsa hâkim olarak önceliğim aile birliğini korumak olur, sonra kadına şiddete bakarım.” diyen aile mahkemesi hâkimleri az sayıda da değil idi. Farklı anlamda, fokus gruplarla çalıştık o ara kendi AR-GE'miz için bu tür sözler duydum ve ihtimal ki sizler de duyuyor olabilirsiniz. Sonra burada, değerli tetkik hâkimi sanıyorum beyefendi “bilimsel” adı altında birtakım bazı şeyler paylaştı ki bize verilen notlarda da var ama bir şeye bilimsel demek için tabii onun 5NİK'sını bilmek gerekiyor. Burada yalnızca özeti vardı o yüzden bilimsel olduğuna itimat etmemiz gerekir, kadın hâkime atfı yapılmış; öyle değil mi sonuçları içinde? Kadın hâkim olmasına. Suçlu diye tanımlanan yani sanık, mahkeme sırasında “Bana cezayı veren bir kadın hâkimdi.” Yani kadın olduğu için kadını kolladı gibi bir meal çıkıyor

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 13

oradan. Bu çok sık rastlanan bir şey; oysa –Var var, sunumunuzda da var; siz hem söylediniz hem burada da var- bu Türkiye’de bir bilimsel araştırma gerçekten yapılırsa da çıkar. Bir kere, erkeklerin kadın otoritesine direncidir bu hâkim olup olmaması değil. Bakın burada biz birkaç hekim de varız, hasta gelir size “Doktor Bey” der çünkü otoriteyi erkek diye tanımlar. Dil budur, tutum budur. Bu küçümseme anlamında da değil bazen, sizi öylelikle yücelttiğini de düşünüyor. Hani “Erkek gibi kadın” lafi var ya o cümleden olmak üzere ama bu sanık konumundaki birçok erkeğin eleştirisi, kadınların da temennisi keşke bir kadın hâkim olsa da benim durumumu anlasa diye ama her kadın hâkim de her durumu anlamıyor, bazen bu eskinin kayınvalide modeli gibi “Ben dayak yedim gelinim de yesin.” diyen kadın hâkimler de olabiliyor. Yani o da göz ardı edilmemeli ama sıklıkla duyduğumuz bu sözü ben araştırmalarınızda bir not ederseniz “Önceliğim ailenin korunması” diyen hâkimler var ve “O olur, işleyişte de bunu böyle götürürüm.” dedi.

İstatistik konusunda bir şey söyleyeyim: Ben istatistiğe fazlaca meraklıyım. Dolayısıyla da Mecliste denetim faaliyetinin en önemli argümanı da soru önergesidir. Bakanlığınızda sizlerin cevapladığı ya da sizlerle çalışan arkadaşlarımızın cevapladığı soru önergeleri de var muhakkak. Bu soru önergelerinde sanıklarla ilgili hiçbir niteliksel araştırma yapılmadığını kendi soru önergelerime verilen cevaplardan biliyorum. İlgili Bakanlık, Adalet Bakanlığı şöyle söylüyor: “Bu konuda bir araştırmamız yoktur. Bu konuda hiçbir verimiz yoktur. Bu konuda hiçbir çalışmamız yoktur.” Defaatle sorulmuş sorularım var özellikle sanık veya suçlu statüsündekilerin, kadına cinayet veya kadın şiddeti konusundakilerin kişisel özellikleri, madde bağımlılığı, işsizlik ve eğitim durumuna dair defaatle sordum bana aynen o cevap geliyor. Adalet Bakanı değişiyor ama cevap değişmiyor çünkü onu hazırlayan bürokrat aynı bürokrat, Bakan Bey de imzalıyor; o da yolluyor “Böyle bir çalışmamız yoktur, böyle bir veri yoktur.” diye.

Şimdi niye istatistikler 2006’dan başlıyor? Avrupa Birliğine uyum için mevzuatta istatistik toplanması şeyi var uyum statüsünde. Dolayısıyla her bakanlık belli bir zamandan sonra AB’ye uyacağız diye istatistiklere başladı ama biz hâlâ soru önergelerine aldığımız cevaptan biliyoruz ki bakanlıklarımız bunu yapmıyorlar. Ben bunun somut delilini defaatle kürsüde de okudum. “Bakın, bu bir cevap olarak geliyor.” Çünkü önerge cevaplanmış işlemi görüyor. Hâlbuki bu yapılan şey -Bir eleştiri değil, biz hepimiz aynı geminin yolcularıyız- bu ülkede bu istatistik yoksa bir kapıdan girer sanık bir kapıdan çıkar.

Nitekim Kadın Cinayetlerini Önleme Platformu adı altında bir platform var, etkin de çalışıyorlar. Onların yanındaki bir grup aileyle ben bir görüşme yaptım, dedim ki; nedir derdiniz? Ailelerin öncelikli şeyi -Sebepte de var, sizin o bilimsel diye atıf yaptığımız şeyde de var- namus. Diyor ki: “Kızım öldü.” Tamam “Ama öldürürken kocası -eşi veya kimse o adam-savunmasında şunu söyledi diyor: ‘Beni aldatıyordu.’ Şimdi benim kızım öldü. Bunu kaldırıp da aldattı mı aldatmadı mı, namusuna bir şey oldu mu olmadı mı soramıyorum. Hem kızım ölmüş oluyor hem namusuma laf geliyor.” diyor. Bu namus kavramının ne olduğunun anlatılmadığı toplumlarda biz çok cinayet görürüz. Bunu kızı için de yapar, karısı için de yapar, ablası için de yapar ve o kadar kanıksadık ki son yirmi yıldır falan hayatımızda “Töre cinayeti” lafi. Hani ben çocukluğumda hiç töre diye bir cinayet duymadım ve bu namussuzluktur. Cinayet namussuzluktur bizatihi bunun namusu mu olur? Ama Kadın Cinayeti Önleme Platformunda çocuğunun hakkını savunduğunu iddia eden ailelerin de atfi namus üzerinden. “Kızımın hem namusuna laf etti hem de öldürdü.” diyor. Dolayısıyla bu namus meselesini çok iyi ele almak lazım ve burada toplumsal olarak namus kavramını doğru yere koymalıyız. Namus yalnızca insanın cinsiyetiyle ilgili değil, mesela hırsızlık aslında en büyük namussuzluk belki de ama olaya öyle bakmıyoruz.

Bugün gazetelerde bir haber var, bunu da toplumsal değerlendirme açısından ifade etmek istiyorum. Gazetede diyor ki: “İlk çocuğu 4 yaşında bir kızdı, ikinci çocuğu oldu o da kız olunca ertesi gün karısını -elektrikçiden gitmiş tornavida, vesaire almış- o kadının şakaklarına elektrik vererek öldürmüş.”

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Facia.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Şimdi bu bizim toplum olarak eğitim konusundaki ve öğretim konusundaki cehaletimiz; oysa doktor olan hepimiz biliyoruz ki cinsiyet babadan, çoğul gebelik anadan geçer. Bir çocuğun ikiz, üçüz, vesaire olması eğer dışarıdan bir şey yoksa laboratuvar anlamında bir üretim yoksa bu tamamen annedendir çoğul gebelik ama cinsiyet babadan geçer.

Şimdi bunu bu adam bilmez ki ama adam hakikaten eğitim anlamında alt seviyede bir adam. Bunu vermeyen okullarda belki sorumluluk. Toplumsal olarak da böyle. İşte “Erkek adamın erkek çocuğu olur, bilmem kimin bilmem ne...” Bizim müfredatlarla ilgili de ciddi sorunlarımız var, toplumsal bilgi edinme süreçlerimiz de problematik. Mesela dizilerde neler neler öğretiliyor, hâlbuki bu konu öğretilse belki bir çok şey halledilir.

Ben Sayın Uçma’ya da bir şey söyleyeyim, sonra kalanı çok uzayacak çünkü arkadaşların dikkati dağıldı sanıyorum, onu da söyleyeyim...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Evet. çok doğru.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Evet farkındayım ben dikkatinizin dağıldığının.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 14

Sayın Uçma dedi ki “Çocuğu kaybetmemek için babaanneden başlamalı.” Sayın Uçma, bu da cinsiyet atıflı bir şey. Biz halk sağlıklarında şöyle bir tabir vardır: “Bir kadının sağlığı ana rahmine kız çocuk düştüğünde başlar.” Hani yumurtanın güvenliği anlamında diye. Dolayısıyla bunu belki çocuğu kaybetmemek için nineden başlasak iyi olur çünkü dünyada çok bilinen bir söz var deniliyor ki...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Dedelerden başlayalım.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Tabii, tabii, elbette. Çok bilinen bir söz var, diyor ki: “Bir erkeği eğitirseniz bir kişiyi, bir kadını eğitirseniz bir kuşağı eğitmiş olursunuz.” O yüzden kadın üzerinden eğitimi artırmak...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Üstünlük, kadının üstünlüğü...

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Üstünlük anlamında değil de işte, Adem’i de biz kandırdığımız için daha zekiyiz yani onu kabul etmek lazım. O zekâyla beraber üstünlüğü...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Onlar hurafe olduğu için arkadaşlar...

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Üstünlüğü nereye... Fıkha da bakarız o konuda. Yani o yüzden eğitim hakikaten çok önemli.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum size.

Sayın İsmet Uçma, herhâlde bir şey ilave edeceksiniz; buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Evet, bir şey ilave edeceğim.

Çok teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

Şimdi Ruhsar Hanım, tabii, arkadaşlar, bakın bu namus ve benzeri konularında -ondan sonra sorularımı yönelteceğim- hiç kimsenin öldürme hakkı yoktur; konu ne olursa olsun ama kimsenin öldürme hakkı yoktur.

Peki, öldürme hakkının olmadığını biz hangi yöntemlerle anlatacağız? Kadın cennette Adem’i kandırdı hurafelerini ve yanlış otantığı savunduğumuz sürece ve toplumdan bu olguları kaldırmadığımız sürece devam edecektir bu.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Ama onu siz söylediniz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Söyledim evet ama siz hâlâ...

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Siz söylediniz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ama şöyle, onu bir eliptik bir soru olarak sordum. “Siz potansiyel suçlusunuz, şunları şunları şunları yapmışsınız tarihte falan ve otantiklerde bunlar geçiyor, bunları ayıklamamız gerekir.” dedim.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Tabii, tarihle dini de ayırmak lazım.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Kuşkusuz ki yani bakınız bu Kabala’da geçen bir olgudur. Havva ismi Kur’an’da yoktur, Adem’in eşidir o ve yeryüzüne aile olarak gönderilmiştir. “Buradan bir çıkış yolumuz olabilir.” demiştim.

Şimdi sevgili arkadaşlar, ben bu aile mahkemelerine ilk müracaat eden tarafın istatistiklerini görmek isterim. Yok mu Hocam? Siz Boğaziçi’nde yapmıştınız bunları, getirmediniz bize...

Bir başkası sevgili arkadaşlar, ben şeye katlıyorum; evet hâkime hanım taraf olabilir, hâkim beyefendi de taraf olabilir. O zaman efendim bunun yolu var, gayet basit; bir hâkim ve bir hâkimeden oluşması gerekir aile mahkemelerinin, bu kadar basit. Yani hakikaten de insanın meslek milliyetçiliği olabileceği gibi... Hadi üç yapalım.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Türkiye’de hiç aile mahkemesi...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bakın, çok ciddi bir öneride bulunuyorum. Belki Türkiye’de hâkim yetersizliğimiz var, ayrı bir şey ama onun yerine kaim kılınabilecek bir ara elaman olabilir mi? Ombudsman mesela diyelim. Diyelim ki aile mahkemesine bakan çoklukla hanımefendiye bir beyefendi, beyefendiye bir hanımefendi ombudsman olarak bulunmasın. Yani bu sorunu sürekli şikâyet konusu yapmak yerine çözmek lazım. Yani doktorlar birbirine sahip çıkar mı? Çıkar. Bu çok insani, çok doğal, çok hissi şeyler bunlar. Dolayısıyla, bu sorunu da bu şekilde aşmış oluruz diye düşünüyorum.

Sevgili arkadaşlar, bir başkası, mahkeme sonuçlanıncaya kadar arada geçen sürede işlenen olaylarla ilgili elimizde veri yok. Bunu şunun için söylüyorum: Kronik hâle gelmiş bir vakia varsa boşanmayı hızlandırmak lazım, uzadıkça devreye başka unsurlar giriyor. Şimdi, bize kutsal metinler diyor ki: “Aranızda bir ihtilaf olduğunda iki taraf ailesinden birer kişi çağırın. Taraflar iyi niyetliyse onlar sulh olurlar, değilse evet, ayırın.” “Boşanma Allah’ın sevmediği, en kötü fiildir.” Bu da uydurmadır arkadaşlar. Dolayısıyla, dini otantığı uydurma olgular üzerine bina ederseniz, o zaman adam ufak şeyden dolayı bunu öldürme hakkına kadar götürebilir. Dolayısıyla, bunların artıtılıp, durultulması lazım. Bu sürede meydana gelen olaylarla ilgili bilgimiz yok. Eğer bu süreçteki olaylar, olay intikal etmeden önceki süreçlerle yakın ya da eşitleniyorsa kronik hadiselerde, çözülemeyeceği önceden öngörülen, anlaşılabilir hadiselerde onun için birden çok hâkim ya da hâkime olması gerekir. Boşanmayı hızlandırmak lazım ki şiddeti önlemiş ya da önlenmesine bir katkı vermiş olsun.

Teşekkür ediyorum Başkanım, sağ olun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 15

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Zannediyorum bu çift ya da ikiden fazla hâkimli mahkemeden ziyade, adalet duygusunu kaybetmemiş tek hâkim de bize yeter, yeter ki adil olsun, haklının hakkını versin. Burada yani adalette pek cinsiyet aramamak lazım. Dün sizin söylediğiniz bir şey vardı, çok güzeldi, artık kadın ve erkek diye ayırmaktan da vazgeçelim. Yani çok şeyi, biliyoruz. Hakikaten adalet duygusuna sahip nice erkek ve kadın hâkimler çok şükür, mahkemelerimizde görev yapıyor.

Sayın Binnaz Toprak, bir şey mi ilave edeceksiniz Hocam?

Buyurunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben, Hülya arkadaşımın söylediği bir şey üzerine... “Kayda geçmedi.” dediniz, geçsin. Bu boşanma davalarında hâkim, bir psikoloğa erkeği -erkeği kastettim veya kadını her neyse- incelettirip şiddete yönelik mi karakteri, bunu saptasın falan diye de... Bunun ben çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum, o bir kayda geçsin istedim çünkü böyle olur olmaz şiddet göstermemiş birine “Ay, vay, bak bu ileride cinayet işleyebilir.” falan demek fevkalade sakıncalı, insanları damgalamak anlamına gelebilir.

İkinci mesele, İsmet Bey’in birkaç gündür söyledikleriyle ilgili. Şimdi, “Rönesans” dedi, Sevgili Ruhsar da Rönesans’ı uzak ihtimal buldu ama ben söylediğinin önemli boyutları olduğunu düşünüyorum. Yani, kadına karşı şiddeti sadece belki sizin söylediğiniz yöntemlerle önleyebilmek mümkün değil, farklı yöntemleri de tabii ki burada düşüneceğiz ama gerçekten de bu kadına karşı şiddetin gerisinde yani sadece Adem baba ile Havva anamıza giden meseleler değil, Kur'an’ı Kerim’in de yanlış anlaşılması, İslam’ın yanlış anlaşılması –bu toplumla ilgili söylüyorum ben- algılanması, bir sürü hurafe var. Şimdi dolayısıyla, gerçekten de bunları biz burada yapamayız belki ama çünkü hakikaten bu meseleleri bilenimiz pek yok ama en azından mesela, önerilerimiz arasında, Diyanet kanalıyla bu İslam’ın kadına bakış açısının incelenmesi. Din dersleri var mesela okullarda, ben pek de bilmiyorum o din derslerinde bu mesele ele alınıyor mu, alınmıyor mu, nasıl ele alınıyor? Daha ciddi bir biçimde ele alınmasının ve halkın bu açıdan, gençlerin özellikle eğitilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum çünkü genelde bu İslam meselesinde de yani...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Kaynakların artırılıp durultulması lazım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – ...neredeyse artık klişeye dönüşmüş olan “Cennet annelerin ayaklarının altındadır.” Evet, öyledir de onun dışında da söylenen pek çok şey var, atfedilen pek çok şey var. Özellikle, Peygamber’in sünnetine atfedilen ve birtakım bilimsel kitaplardan biliyorum, tartışmalı olan, bunu farklı yorumlayan bu tür meseleleri...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yığınlarca var Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, pek çok İslam bilgini var.

Onun için, bunların doğru öğretilmesi önemlidir, ben size katılıyorum, bunu tamamen dışlamayıp raporun bir yerinde bu meselelerin Diyanet ve Millî Eğitim kanalıyla ele alınması gerektiğini söylemek önemli gibime geliyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Önerilerimizi, görüşlerimizi Adalet Bakanlığıyla şu anda sınırlayalım çünkü Millî Eğitim ve Diyanet gelecek zaten, inşallah, bu soruları onlara da soracağız.

Sayın Nurcan Dalbudak, buyurunuz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Ben bir cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Hemen, Nurcan Hanım’dan sonra vereceğim.

Buyurun Nurcan Hanım.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bölgede yaptığımız temaslar sırasında, burada eğer bir şiddet vakası meydana gelmişse ve bu eğer şiddeti uygulayan kişi madde bağımlısı ise ve bununla ilgili de bir işlem yapılması ki bunun da tedavi görmesi konusunda birtakım yaptırımlar var ama bunun da hasta hakları çerçevesinde, hasta kendisi bilgilendirildikten sonra tedaviyi kabul etme ya da reddetme gibi bir de hakkı var. Dolayısıyla, bunu reddeden birçok kişinin de olduğunu gittiğimiz bölgede çalıştığımızda karşılaştığımız vakalardan bir tanesi. Buna, Adalet Bakanlığı “Eğer kadına şiddet uygulamış ise...” diye başka türlü bir yasa ya da başka türlü bir uygulama yapamaz mıyız? Bu çünkü çok önemli. Özellikle bir silah sahibiyse işte silahı varsa adamın ya da madde bağımlısıysa bunlar en önemli etkenler. Kadının şiddet görmesi ve şiddet sonucunda da maalesef öldürülmesine kadar varan olaylar içerisindeki en önemli etkenlerden bir tanesi bu. Bu konuyla ilgili biz nasıl bir düzenleme yapabiliriz, nasıl bir yasa çalışması yapabiliriz? Yani bunların “Ben kabul etmiyorum, reddediyorum.” gibi bir hakkı olmamalı çünkü neticede, onun bu hakkı bir sonraki aşamada, diğerinin yaşam hakkını elinden alan bir süreci doğuruyor. Hani, bu uluslararası sözleşmeler babında veya üst diğer yasalar basından Anayasa vesaire gibi bağlayıcılığı var mıdır, yok mudur, hani o konuda ben uzman değilim ama bunu söylemek istedim.

Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 16

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Hülya Güven, buyurunuz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Şimdi, burada bir yanlış anlama oldu herhâlde. Her boşanma davasında bu kişinin şiddete meyli var mı veya cinayete meyli var mı gibi düşünme yani o şekilde bir değerlendirme değil aslında benim kastettiğim. Eğer bir şiddet nedeniyle bir boşanma davası açılmışsa ve o şiddetin derecesine göre şiddeti uygulayan kişinin bir ruhsal yönden de değerlendirilmesi gerekir. Bu kişi, az önce vekillerimizin de söylediği gibi, madde bağımlısı olabilir veyahut da başka bir ruh hastalığı olabilir. Ben bir öğretim üyesi arkadaşımızın, karı-koca birlikte, şizofren olan çocukları tarafından öldürüldüğünü biliyorum. Yani, bu tür şeyler olabiliyor. İşte bunlar anlaşılabilir mi? Anlaşıldığı takdirde de bir psikiyatrik değerlendirme istenebilir mi, yapılabilir mi veya o koşullarda Adalet Bakanlığı nasıl bir önlem alıyor, ben onu öğrenmek istemişim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Vural Kavuncu, buyurunuz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bir önceki söz alışımında istatistiksel olarak çok ciddi, dramatik bir artıştan söz etmişim. Bununla ilişkili uygulayıcılar olarak ya da bire bir muhataplar olarak hâkimlerimiz bu konuda nasıl bir intibaya sahipler? Yani, bu artışa sebep acaba neydi diye sormuştum, belki kaçırmış olabilirim cevabını.

Bir de boşanma oranları yani bu kadar dava açılıyor, bunların içinde kaç tanesi boşanmayla sonuçlanıyor, bununla ilgili bir verimiz var mı veya bu verilerin içinde bu var mı?

Ben bir de bu psikiyatrik değerlendirme tartışmasına şöyle bir katkıda bulunmak istiyorum: Şimdi, aslında Sayın Güven'in önerisini son derece önemsiyorum. Belki sadece psikiyatrik olarak değil, sosyal olarak da bir değerlendirmeye tabi tutulmalı. Acaba, bu sadece “İleride bir daha şiddet uygulayacak mı, öldürür mü?” anlamında değil, “Acaba, koruyucu önlemler açısından bizim yapabileceğimiz, katkı vereceğimiz bir şey olur mu?” anlamına da gelen bir hadise ve çok ciddi sonuçlar elde edileceğini düşünüyorum. Yani, bugün Avrupa’da -bizde de artık bu başladı- kırmızı ışıktaki 3 defa geçen bir şoförü “Ya, acaba bunun aklından bir zoru mu var ya da psikiyatrik bir sıkıntısı, sorunu mu var ki bu kadar ısrarla bunu yapıyor?” diye psikiyatrik değerlendirmeye gönderiyorlar. Tabii, bu deli muamelesi anlamında asla değil, bir hekim olarak da bunu söylüyorum, toplumun algısı böyle ama. Bu soruyu isterseniz önümüzdeki günlerde psikiyatrist ve şiddet uzmanı konuklarımız olacak, dilerseniz profesyonel olarak onlardan, onların önerilerinden dinleyelim, “Yöntemi ne olmalı, zaman ne olmalı? Kime ne şekilde uygulanmalı? diye.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sermin Balık, buyurunuz.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Sayın Başkanım, elbette ki hepimizin bildiği üzere kadına yönelik şiddet yalnızca Türkiye sınırları içinde olan bir şey değil, bütün dünyada var olan bir gerçeklik ancak zannediyorum, dünya literatürlerinin hiçbirinde bu “namus cinayeti” adı altında geçmiyor. Namus cinayeti diye bir başlık koyduğunuzda, bu bir kesim tarafından haklılık ya da kabul görebilen bir şey ancak bütün dünyada bu cinayetlerin adı “kıskançlık” iken, “kıskançlık üzerine cinayet” iken, “kıskançlık cinayeti” iken bizim ülkemizde hem gazeteler aynı şekilde veriyor hem mahkemelerde aynı söylem kullanılıyor. Bunun adı bir “namus cinayeti” hâline geldiğinde birincisi, kadının ismi –olsun ya da olmasın- lekeleniyor, bir namus cinayetine kurban gitmiş oluyor, bir namussuzluk damgası vuruluyor. Bir, ikincisi bu “namus cinayeti” adı altında bir kabul görürlük oluyor. Bütün dünyada bunun adı “kıskançlık cinayeti” iken neden bizim ülkemizde hem gazetelerde hem yazılımda hem mahkemelerde bunun adı “namus cinayeti” olarak geçip hem aşağılayıcı olarak görülüyor hem de bir kabul görürlük olarak kabul ediliyor. Eğer, dünyada bunun adı bir “kıskançlık cinayeti” ise bizde de kıskançlık üzerine cinayet olmalı, kesinlikle bunun adının “namus cinayeti” olmasını ben kabul edemiyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yasadan çıkarıldı bu zaten, Ceza Yasası’ndan.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Hâlâ burada bile “namus cinayeti” diye konuşuluyor.

BAŞKAN – Bu çok önemli bir şey. Bütün dünyada farklı bir kelimeyle bu terminoloji içinde yer alırken bizde böyle yer almasını hakikaten biz çok olumsuz sonuçlarını yaşıyoruz. Belki bunun üzerinde de ayrı bir çalışma ya da önerilere, bunun muhatapları olan kurumların özellikle dikkatini çekerek bir çalışma yapmamız gerekiyor. Ondan sonrası için de sorunları katlayarak götüren bir tanımlama, çok yanlış bir tanımlama.

SERMİN BALIK (Elâzığ) – Hem ölen kadın aşağılanıyor hem ailesi onun sıkıntısını yaşıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 17

BAŞKAN – Evet.

Belki, işte Sayın İsmet Uçma'nın da dediği gibi, birçok vekilimizin de dediği gibi, bu "namus" kavramını, şiddetini yeniden tanımlamak ve o bütün dünyada kıskançlık cinayeti iken Sermin Hamın'ın dediği gibi, bizim ülkemizde hâlâ namus cinayeti şeklinde sunulmasına bir bakmak gerekiyor.

Zannediyorum, katkılar ve sorular tamamlandı.

Şimdi, biz, Adalet Bakanlığımızın çok değerli bürokratlarından ya da hâkimlerimizden cevapları alacağız.

Siz mi yanıtlayacaksınız bütün soruları?

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Evet.

BAŞKAN – Peki.

Buyurunuz.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Öncelikle meslektaşlarımdan izin istiyorum ama sanıyorum en büyükleri benim. O yüzden, "Söz büyüğün." diyerek öncelikle ben sözü almak istiyorum. Buna cesaret göstermemin bir sebebi de Bakanlığımızın gerek Eğitim Dairesinde gerek Kanunlar Genel Müdürlüğünde daha önce yedişer sene hizmet vermiş olmam.

Sayın Ruhsar Demirel, kendisi birtakım anekdotlara geçtiğini söyleyerek bir şeyden bahsetti, onun üzerine aklıma geldi bu kadın-erkek eşitliği konusunda. Öncelikle, biz, biliyorsunuz "bilim adamı" kelimesini bile literatürde düzeltmeye "bilim insanı" olmaya çalışıyoruz ama bu arada tabii, kadın-erkek eşitliği konusunu da görüşüyoruz çünkü Türkiye'nin bulunduğu ortam itibarıyla ve gelenek ve göreneklerimiz itibarıyla yaşadıklarımız sebebiyle töre, namus gibi konuların ve kadın-erkek eşitliği ya da eşitsizliğinin çok konuşulduğu bir ülkedeyiz. Ben bundan seneler önce asliye ceza mahkemesine bakarken hem bir şeyler atıştırırken biraz da bu konudan uzaklaşmak ve bir anımı paylaşmak istiyorum sizinle. Bir tanık beyanı almaya çalışıyorum çünkü müstehecen birtakım ifadeleri içeren sözcükler ve kelimeler var. Ben bir bayan hâkim olarak bir erkek tanığı, duyduğu sözleri mahkeme huzurunda söylemeye teşvik etmeye çalışıyorum. Tam kelimelerle bunlar. Karşımdaki kişi çok zorlanıyor. Ben de mahkemede bir ayıp olmayacağını, burada kadın-erkek ayrımının söz konusu olmadığını, benim cinsiyetimin kadın olması sebebiyle utanmaması gerektiğini filan söylüyorum ve tabii ki "siz" diye konuşarak "Lütfen, bütün gördüklerinizi ve duyduklarınızı bana anlatınız." diyorum. Karşımdaki tanık önce şöyle başladı: "Orada benden başka kimse yoktu, tek başımdım." Çünkü ben ona "siz" diye hitap etmişim. O kadar alışmışlar ki kendilerine "sen" diye hitap edilmesine, benim ona "siz" diye hitap etmem kendisinden başka kişilerin de olay yerinde var olduğunu düşündürdü ve öncelikle verdiği cevap buydu: "Orada ben tek başımdım, benden başka kimse yoktu." Akabinde, duyduğu sözleri, sarf edilen kötü sözleri duymak istediğimi söylediğim zaman bana sürekli olarak şu cümleyi tekrar etti: "Söyleyemem hâkim beyim." Ben de rahatlatmak anlamında tabii ki "sen" demeye başladım, burada ayıp olmayacağını bir kez daha tekrar ettim. Daha önceki ifadelerinde polise ve savcıya, erkek savcıya verdiğini tekrar etti. Mahkemenin huzurunda yeniden bunları duymam gerektiğini ilettim ve nihayetinde, rahatlatılmak adına sürekli konuşması sırasında da "hâkim beyim" diyor bana. Ben de ona dedim ki: "Oradan bakıldığı zaman ben erkeğe mi benziyorum da bana sürekli 'hâkim beyim' diyorsunuz?" amacım biraz rahatlatmak ve beyanını doğru olabilmek alabilmek samimiyetle. "Haşa, hâkim beyim, saygımdan öyle söylüyorum." dedi. Biraz evvel sizin söylediğimize çok şey bir örnek. Nihayetinde, ben bu tanığın ifadesini, daha doğrusu beyanını, tanıklığını aldım ama tabii, o kelimeleri sarf ederken çok zorlandı. Biz tabii ki onları zapta o şekilde geçirmiyoruz ama çok zorlanarak verdi ve karşısında bir erkek hâkim olsaydı muhtemel ki daha rahat ifade edecekti. Benim orada kadın hâkim olarak bulunmam tabii ki hiçbir şeyi değiştirmede, benim yönümden hiçbir şeyi değiştirmede. Ha, şunu değiştirir: Başka yerde söyleyemem, sarf edemem ama mahkemede bulunduğum zaman, cübbemi giymişim, duruşmamı yapıyorum, gereği neyse yaparım, bunun dışında tabii ki yapmam. Benim açımdan hiçbir şekilde görev yaparken kadın olmam ki eşimde hâkim, bir erkek hâkimin de neler yaşadığını biliyorum, hemcinslerimin de neler yaşadığını biliyorum. Tabii ki bu gerçek bir olgu, bir cinsiyet farklılığı var ama ben, meslektaşlarımızın hakikaten hâkim sıfatını ya da hâkimliği bir titr olarak değil de gerçekten bu mesleğe gönül vermiş biri olarak bütün nosyonlarını tamamlamış, her türlü bilgi ve donanımına sahip bir hâkimin mesleki anlamda cinsiyetini hiçbir davada ortaya koymayacağını düşünüyorum. Evet, bizim aramızda da her meslekte olduğu gibi farklı düşünenler olabilir ama biz mesleğimizi yaparken kendimizin cinsiyetini ortaya koymuyoruz, koyanlar yoktur demiyorum tabii ki vardır, olacaktır da ama biraz evvelki konuşmalardan eğitimin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz, bu konuda da eğitim şart. Daha önce ben Eğitim Dairesi Başkanlığında da -ki hâkim, savcı eğitimi Eğitim Dairesinin görev alanındayken çalıştım- bütün yeni çıkan kanunlar konusunda hâkim, savcılarımız eğitiliyor. Yürürlükte olan mevzuat bakımından da hâkim, savcının eğitim ve bilgi düzeyinin eksikliğinden kaynaklanan bir problem olduğu düşünülüyorsa bu konuda da mutlak surette hâkim, savcılara önce pilot, daha sonra tüm Türkiye çapında ve yine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 18

hâkim, savcı tarafından eğitim veriliyor. Önce hâkim, savcılar eğitiliyordu, daha sonra hâkim, savcılar tarafından hâkim ve savcılara eğitim veriliyor. Şimdi, Eğitim Dairesi Başkanlığı değil, Adalet Akademisi yapıyor bunu.

Kanunlar Genel Müdürlüğünde çalışırken de kanun çalışmalarında bulunmuştum, buradaki komisyon çalışmalarına da katıldım. Evet, kanunları yapmak çok önemli ama tabii ki bunları uygulamak ve bunları uygulayabilecek kişilerin uygun makamlarda olması da çok önemli.

Ben bu genel anlamdaki sözlerime hâkimin cinsiyetsiz olduğunu, eşitliğin insan bazında olduğunu ve Anayasa'da ailenin korunmasına dair hükümler varken, dil, din, ırk, cinsiyet eşitliği varken hiçbir hâkimin kanunun lafzi olarak adından dolayı öncesinde şu veya bu var diye ona ilişkin olarak uygulama yapacağına inanmıyorum. Bu "ve" bağlacıyla da zaten birbirine bağlanmıştır, ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi şeklinde. Bu "ve" bağlacının da ne anlama geldiğini hukukçular çok çok iyi bilirler. Bu tabii, örnek olarak verilmişti, sadece ve sadece spesifik olarak bu söze takılmış değilim ama şimdi bunlardan sonra yavaş yavaş sorulara geçmek istiyorum verebileceğim kadarıyla.

Bu Komisyona gelirken öncelikle tabii, ailenin korunması ve kadına karşı şiddet olduğu için bu konuya yönelik olarak kitabımızda var olan iki slaydı sizinle paylaştım ama konuşmalarına ek olarak söylediğim gibi, bu konuda daha önce var olan Türkiye genelindeki çalışmalarını da içeren kitabımızı sundum ve birçok sorunuza, hatta bunlar, kitap tabii ki bir adet olarak sunuldu ama İnternet sitemizde bu kitabın içindeki bilgiler, bütün istatistiki bilgiler var. Komisyonunuzun çalışmaları sırasında bu İnternet'te yayımlanmış olan bilgilere elektronik ortamda ulaşabilirsiniz. Birçok soruya hemen hemen cevaplar yayımladığımız kitapta mevcut. Buraya gelirken sadece bu konuya yönelik olarak hazırlanıp geldiğim için sadece bu iki slaydı elektronik ortamda alıp geldim, diğerlerini kitap olarak getirdim. Boşanma davalarına ilişkin istatistiklerimiz mevcut ancak maalesef, birtakım veriler alınmadığı için istatistik bilgi olarak, bilimsel anlamda istatistiki bilgi olarak, bunun turnak içinde bir terim olduğunu kabullenerek anlaşılmasını istiyorum. Bazı veriler olmadığı için istatistiki bilgi hâline de gelmiyor. Bu verilerin olmayışı zaman içinde birtakım sebeplerle doğan ihtiyaçlar neticesinde iletiliyor fakat bilimsel anlamda istatistiki veri olabilmesi ve istatistiki bilgiye dönüşebilmesi için bir çalışma yapılıyor ve bu çalışma üç senedir yapılıyor. Sanıyorum, yüzde 70 civarında da bir tamamlanma söz konusu Bakanlığımız bünyesinde yapılan çalışmada fakat hâlâ tamamlanmış değil. Buna biz teknik anlamda veri ambarı çalışması diyoruz. Bu veri ambarı çalışması tamamlandıktan sonra burada sorulmuş olan sorulara cevap verme ihtimalimiz biraz daha yükselecek ama tabii ki bu süre içinde başka ihtiyaçlar ortaya çıkacağı için başka veriler çekmek zorunda kalacağız ve biz her sene bu ihtiyaçlar doğrultusunda... Şimdi, bir veriyi alabilmeniz için o soruyu sormanız gerekiyor. "Davacı sayısı" diye daha önce sorulurken, "kararı çıkan sayısı" diye sorulurken hiç davalı sayısı sorulmamış olduğu için biz bu veriyi şu anda toplayamıyoruz ama mağdura yönelik olarak da veri istendiği anlaşıldığından bu yana ona yönelik de sorular soruluyor, butonlar açılıyor, sütunlar ekleniyor. Bunlar ancak mahkemeler tarafından veya savcılıklar tarafından doldurulursa, buton açılırsa, pencere açılırsa ve doldurulursa bunlar bize gelebiliyor ve veri çekip biz bunları istatistiki bilgi hâline getirebiliyoruz.

Sayın Göktürk'ün aile mahkemesindeki usul ve uzlaşma konusundaki sorusuna istatistiki anlamda herhangi bir cevabım yok çünkü zaten usulde, mahkeme yargılama usulünde bu ilk başta vardır, uygulanacaktır uygulanması gereken yerde. Ona ilişkin herhangi bir bilgi olmadığını söylüyorum. Yaş ve cinsiyet konusunda zaten ilk baştaki sözlerimde söylemişim, böyle bir ayırım şimdiye kadar yapılamamış fakat bunun yapılması konusunda çalışmamız mevcut, tamamlandığı zaman verilebilecek duruma gelecektir yaş ve cinsiyet konusundaki bilgiler.

Sayın Kavuncu 2006'dan 2013 yılına kadar dava sayısındaki artışın çok dikkat çekici olduğunu söyledi. Şimdi, burada şunu değerlendirmek lazım, göz önünde bulundurmak lazım. Aile mahkemelerinin kuruluşunu yıl olarak şu anda hatırlayamıyorum ama daha önce bu davalara hep asliye hukuk mahkemeleri bakıyordu. Mahkemelerde uzmanlaşma olmadığı için asliye hukuk mahkemesinin görev alanında veya sulh hukuk mahkemesinin görev alanındaki dava türlerindendi ama aile mahkemeleri kurulduktan sonra ve sadece bu konuya yönelik olarak gelenler bu istatistikin konusu. Zaten, 6284 sayılı Yasa, yanılmıyorsam 20 Mart 2012'de yürürlüğe girdi. Dolayısıyla, daha öncesinde zaten böyle bir dava türü yok ama asliye hukuk mahkemelerinin görev alanına giren konular içerisinde bu tarz şeyler vardı fakat 6284 sayılı Yasa burada koruma kararları veya işte bu itirazların değerlendirilmesi ya da işte kolluk amiri kararının onaylanması gibi görevleri mahkemelere vermiş olduğu için böyle sayılar var, o yüzden çok yüksek bu rakamlar. Birden bire artmış olmasının sebebi, 2012 yılında yürürlüğe girmiş olmasıdır 6284 sayılı Kanun'un.

Sayın Uçma'nın "Kadın erkek eşitliği veya üstünlüğüne ilişkin herhangi bir araştırma var mı?" şeklinde bir sorusunu not almışım ve "Yoksa gündeme alınmalı." önerisi getirmişler ve önleme konusunda Adalet Bakanlığının bir çalışması olup olmadığı, veri bulunup bulunmadığı...

Şimdi, Adalet Bakanlığında, özellikle kendi Genel Müdürlüğüm açısından söylüyorum, bir soruşturma veya kovuşturma konusu olmuş işlerdeki veriler bizim tarafımızdan istatistiki bilgi hâline getiriliyor. Sanıyorum gerek Uçma'nın

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 19

gerek diğer vekillerin sormuş oldukları sorulara ilişkin cevaplar Türkiye İstatistik Kurumundan daha verimli olarak alınabilir, onların bu konudaki çalışmaları var. Bizim Adalet Bakanlığı olarak sadece soruşturma ve kovuşturma konusu olmuş olaylara ilişkin veri çekme imkânımız var.

Sayın Uçma'nın soruları birkaç başlık altında toplanıyordu, devam ediyorum. "Cinsel suçların hastalık olup olmadığına dair bir veri yok." Evet, yok, böyle bir araştırma olup olmadığını görev alanım itibarıyla bilmiyorum.

Uyuşturucu konusunda denetim konusunu... Evet, uyuşturucu suçlarına ilişkin ayrıca çalışmamız var. Bunu sitemize girdiğiniz zaman da göreceksiniz, kitabımızı incelediğinizde de göreceksiniz uyuşturucu suçlarına ilişkin olarak. Fakat bunun iç denetimi konusunda herhangi bir bilgi sahibi değilim.

Aykırı cinsel tercihlere ilişkin istatistiki veri yine bizde değil, sanıyorum Türkiye İstatistik Kurumu yardımcı olabilecektir.

Sanıyorum başka somut sorunuz yoktu, diğerleri daha çok görüş niteliğindedi. Hatırlayamadığım bir şey varsa, hatırlatırsanız cevap vermeye hazırım.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Mahkeme süreçlerini sormuştum.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Mahkeme süreçleri de kitabımızda var. İnternet'ten de ulaşabilirsiniz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bir konu mahkemeye intikal ettikten sonra, mahkeme sürecince işlenen suçlardan bahsediyorsunuz yani sonuçlanmadan önce. Şayet kronikse olay, mevcut oranda yükseliyorsa boşanmaları hızlandırmak lazım.

Doğrusu sorularım çok ciddi olarak not alınmamış.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Kusura bakmayın. Belki ben sadece kendi görev alanıma ilişkin olanları cevaplıyorum, diğerlerini...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ama onlar orada...

BAŞKAN – Konuşmalarınız şu anda mikrofonu girmiyor maalesef, o yüzden söz almadan ve mikrofonu basmadan yazık oluyor.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, oradan soru sorulunca Başkanım... Kusura bakmayın.

BAŞKAN – Buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, şunları da ilave etmek lazım, yani sormuştum: Şimdi, mahkemeye ilk müracaat eden eşlerden hangi tarafın olduğu konusunda elinizde bir istatistiki veri var mı?

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Hayır, yok o konuda bir istatistiki veri.

İSMET UÇMA (İstanbul) – O konuda bir istatistiki veri yok. "Mahkeme sürecinde, öncesinde ya da sonrasında da olabilmektedir ama mahkeme devam ettiği sürece işlenen adi suçlar ya da adli vakalarla ilgili elinizde bir veri var mı?" diye sormuştum.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Bu da yok efendim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – "Şayet konu kronik hâle gelmişse, suç oranında da bu yükselme bu süre içerisinde yani bu periyotta gözüküyorsa, boşanmaları kolaylaştırıcı -aile mahkemeleri çok uzun sürüyor çünkü- daha hızlandırıcı ve kolaylaştırıcı tedbirlerle ilgili bir görüşünüz ya da çalışmanız var mı?" diye sormuştum.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Bu konuda bir çalışma olup olmadığı konusunda belki diğer arkadaşlarım cevap vereceklerdir bilgileri dâhilindeyse ama ben bu konuya cevap verebilecek bilgiye sahip değilim.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Şu anda cevabı bilinmeyip de kurumun uhdesinde olan konularda bilahare yazılı da bize gönderebilirsiniz, biz onu rapora bir şekilde yansıtırız.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Tamam.

BAŞKAN – Siz tamamladınız mı?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, teşekkür ediyorum. Başka sorularım da vardı ama dediğim gibi, iyi kayıt tutulmamış herhâlde. Onları ben bilahare şey yaparım.

BAŞKAN – Sayın Uçma, şöyle yapalım Sayın Vekilim: Diğer arkadaşlarımızı da, bürokratları dinleyelim, belki onların içinden çıkar cevaplar. Eksik kalan olursa onları tekrar soralım.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Olabilir.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 20

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Benim notlarımın arasında dört başlık daha var. Sayın Toprak mağdurlara ilişkin verilerin neden toplanamadığını sordular. Biraz evvel de ifade ettiğim gibi, o zamana kadar ihtiyaç duyulmadığı veya duyulan ihtiyaç iletilmediği için toplanamamış bu veriler.

Bakanlığımızda son üç yıldır yapılan ve yüzde 70'i tamamlanmış çalışmada bu da var, bahsettiğim, teknik anlamda veri ambarı olarak nitelendirilmiş çalışmanın içinde. Bu veri ambarı çalışması tamamlandıktan sonra biz de bu konuda bize gelen, cevapsız bırakmak durumunda kaldığımız pek çok soruya cevap verebileceğiz bu mağdura yönelik, yaş ve cinsiyete yönelik bilgileri toplayabildikten sonra ama şu anda maalesef bu konuda hiçbir bilgi veremiyoruz çünkü şimdiye kadar mahkemelerden böyle bir bilgi toplanılmasına yönelik çalışma olmamış, böyle bir şey açılmamış.

Sayın Güven'in "Psikiyatrik değerlendirme yapılıyor mu?" konusuna gelince, aile mahkemelerinde, aile ve çocuk mahkemelerinde bildiğiniz gibi sosyal hizmet uzmanları, psikologlar ve pedagoglar bulunuyorlar. Bu konuda diğer meslektaşlarımız da belki daha aydınlatıcı bilgiler verebilirler size. Şahısların, mahkeme veya savcılık aşamasında mağdur ya da sanık ya da şüpheli sıfatlarıyla gelen şahısların iddiaları doğrultusunda mahkemeler ancak birtakım araştırmalara girebiliyorlar. Bunun dışında hâkim ya da savcının kendi gözlemiyle bir şahsın psikolojik olarak tıbbi destek alıp almadığına dair ancak bir hukukçu olarak gözleyebilecek kadar bir oranda belirtisi olması durumunda buna ilişkin tedbir alabiliyor. Yoksa, bir tıp hekiminin gözlemi ile tabii ki hukukçunun gözlemi birbirinden farklı olacaktır. Fakat, mahkemelerde görevli olan sosyolog, psikolog veya pedagoglar tarafından da bu konuda hâkime destek veriliyor diye biliyorum ama dediğim gibi, açıklamaları sanıyorum diğer arkadaşlarımız daha net bir şekilde yapabileceklerdir.

Sayın Demirel ayrıldılar. Soru önergelerine ilişkin araştırmaların kişisel özellikleri içermediğini söylüyordu. Evet, kişisel özellikleri içermiyor soru önergelerine verdiğimiz cevaplarda çünkü şahısların, sanık veya mağdur, bunların T.C. kimlik numaraları, isimleri, mesleki bilgileri mağdurlara yönelik olarak tutulmuyor Adalet Bakanlığında, böyle bir veri girişi yok. Hele kimliklerine ilişkin, kimlik bilgilerine ilişkin, kişisel özelliklerine ilişkin hiçbir bilgi tutulmuyor. Madde bağımlısı olup olmadıkları, tanıkların ya da mağdurların ifadeleri, sanıkların ifadeleri alınırken sorulan sorular arasında yok; olmadığı gibi veri olarak da doldurulmuyor. Bu sebeple böyle bir veri de yok.

İstatistik mevzusunun 2006 yılında başlangıcına dair Avrupa Birliğine adım atma sürecimizden bahsettiler. Evet, bu istatistikler tabii ki bu yıldan itibaren daha özenle tutulmaya başlandı fakat daha önceki yıllara ait olarak da, elektronik ortamda olmasa da, bu kadar geniş olmasa da İstatistik Genel Müdürlüğü olarak yıllık bazda çıkarılmış olan istatistikler mevcut. Bunlar da Komisyonunuza sunulacaktır. Döndüğümde bu araştırmayı yapacağım. Komisyona yönelik olarak, daha önceki yıllarda Komisyonun çalışma konusuna yönelik varsa onları da Bakanlık olarak takdim etmeye çalışırız.

Benim aldığım notlar bu kadar. Umarım yardımcı olabilmişimdir. Olamadığımız veya açıkta kalan konular varsa da bunları hemen not almaya tekrar gayret gösterip belki burada vakit itibarıyla sözlü olmasa bile Komisyona sunacağımız yazılı rapora dercetmeye çalışacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

Sayın Binnaz Toprak, bir şey mi ilave edeceksiniz Hocam?

Buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) - Bu psikolojik muayeneyle ilgili bir şey söyleyecektim. Her ne kadar Hülya onu düzeltti ve "Her boşanma davasını kastetmedim, şiddet nedeniyle açılan boşanma davalarını kastettim." dediyse de ben böyle bir şeyin gene de -yani kayıtlara geçsin diye söylüyorum- insanların özgürlükleri açısından ve hakları açısından yanlış bir şey olduğunu düşünüyorum çünkü bakın, hayatımda ben, kadın da erkek de bir anda parlayan, bazen daha küçük çaplı şiddet kullanan... Yani Mecliste de görüyoruz bunu, bir anda ortaya atılıp kavga edenler, birbirinin burnunu kıranlar var ama bu insanlar ille de canı olacaklar anlamına gelmiyor, cinayet işleyecekler anlamına gelmiyor.

Şimdi, böyle bir şey resmileştiği takdirde gerçekten de suistimal edilmeye fevkalade açık bir şekilde dönüşür yani mahkemelerde bir insan damgalanır "Bu cinayet işlemeye meyillidir." denilerek ve hayatı karartılabilir. Ben bunun tehlikeli olduğunu düşünüyorum, böyle bir şeyi önermememiz gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Murat Göktürk, buyurunuz.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Bu psikolojik destekle ilgili konunun bence daha iyi anlaşılması lazım. Sadece bu adam -affedersiniz, parantez içinde- delidir, mutlaka tedavi görmesi gerekir gibi yorumlanmaması lazım. Yıllarca avukatlık

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 21

yaptım ve orada gördüğüm şu: Hangi taraf olursa olsun, karşı tarafın mutlaka bu tür davalarda psikolojik destek alması gerektiğine inanan bir tablo var ve gerçekten de eğer böyle çok belirgin sebepler yoksa geçimsizliğin sebepleri arasında bu. Yani bu psikolojik desteği almasının o adamın ya da kadının ömür boyunca bir damga alacağı, hayatı boyunca o töhmet altında kalacağı falan gibi yorumlanmaması lazım. Bence bu husus çok sıradan bir şey ve toplumda da artık bundan sonra bu şekilde -bizim Komisyonumuz bunun için çalışıyor- algılanabilecek normalliğe getirilmesi lazım. Yani bence yer almalı, sebepleri, ne için olduğu çok ayrıntılı bir şekilde yazılmalı ve insanların gerektiğinde çok rahat bir şekilde bu destekten istifade edip sorununu çözmeye yardımcı olmak lazım. Hadise bence bu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) -Destek ayrı bir şey, benim söylediğim...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Ama, işte Hülya Hanım'ın söylediği şey o. Şimdi, dava açılırken ya da dava devam ederken diyor...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) - Kimin suç işleyeceğini önceden saptayıp...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Hayır, hayır, öyle değil, biz öyle anlamıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Hülya Güven öyle söylemedi Hocam, birinin özgürlüğü, diğerinin can güvenliği, bu dengeler çok önemli. Bilmiyorum, burada Sağlık Bakanlığından da uzman arkadaşlarımız var, onlar da belki bu konularla ilgili bizi bilgilendirebilir, orada da geçeriz. Ama bir kere şiddet uygulayan birinin bunu bir daha uygulaması muhtemeldir yani ihtimal dâhilindedir. Bunun sebepleri üzerinde durulursa belki daha çok küçükken, belki daha ilk ve çok ufak bir fiildeyken tedbir alınabilir ve önleyici, koruyucu mücadelede de yeri olabilir anlamında alıyorum ben bunu.

Buyurun Sayın Vural Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Aslında şu andaki tartışmayı çok doğru bulmuyorum. Herkes kendi fikrini söyledi, kimse başkasının öneride bulunup bulunmamasıyla ilgili bir durumda da bence değil. Yani çok net bir şeyi ifade ettim. Ben de hekimim ama alanım psikiyatri değil. Buraya psikiyatri uzmanları, aynı zamanda toplumda şiddetle alakalı, kadının psikolojisiyle alakalı ciddi çalışmaları yapan misafirlerimiz gelecek. Gelin, o uzmanlarla birlikte bu konuyu tartışalım. Yani şu anda buna karar verecek değiliz diye düşünüyorum. Bence kifayetimizakere psikiyatryle alakalı.

BAŞKAN – Evet, psikiyatryle ilgili kifayetimizakere.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, psikiyatri konusunu geldiğinde uzmanlarımıza bırakıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

Ben, Adalet Bakanlığında çok değerli uzmanlarımıza, hâkimlerimize bir şey sormak istiyorum. Bir insanı taciz etmek, bir insana hakaret etmek, bir insanı yaralamak, darb etmek, öldürmek, bunlar Türk Ceza Yasası içinde suç olarak tanımlanıp cezası öngörülen fiiller.

Bu suçla mücadelede, belki suçun basit hâminden nitelikli hâline çevirme yöntemini kullanarak acaba TCK içinde mi mücadele edilmeliydi? Müstakilen yapılmış bir yasa, 6284'ün bu önleme, caydırma ya da cezalandırma anlamında bir katkısı gerçekten olmuş mudur, yoksa TCK kapsamı içinde bu suçla mücadele edilmesi ve normal yargılama, normal mahkeme düzeni içerisinde ilgilenen mahkemeler tarafından hükme bağlanması daha mı iyi olurdu? Mevcut durumumuz daha mı iyi? Bunu da soracağım.

Şimdi, gördüğüm kadarıyla Sayın Konçuy Gençkaya konuşmasını tamamladı değil mi, sizin vereceğiniz başka bir cevap yok?

Sadece, benim soruma... Kişisel olarak ne düşünüyorsunuz bu tecrübeden sonra?

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI KONÇUY GENÇKAYA – Kişisel olarak şunu düşünüyorum, bir hukukçu olarak: Zaten Türk Ceza Kanunu'nda biraz evvel bahsetmiş olduğunuz suç tiplerine yönelik olarak aile içinde eşe karşı işlenmesi durumunda veya aile bireylerinden herhangi birisine işlenmiş olması durumunda basitten nitelikliye doğru giden bir şey var.

Ailenin korunmasına ilişkin kanunda ise, 6284 sayılı Kanun'da ise özel olarak düzenlenmiş olması ve bu kanun çıktığında hukukçularımızın, uygulayıcılarımızın bu konuda eğitim görmesi ve bilinçlendirilmesi anlamında özel kanunlarla birtakım düzenlemeler yapılmasının daha ayrıntılı hükümler içereceği -görüldüğü üzere- için daha faydalı olduğuna inanıyorum. Ama tabii ki bu şu anlama gelmemeli: Ceza kanunları kazustik yöntemlerle yapıldığı zaman da uygulamayı çok dağıtır. Yine de belirli konularda, Türk Ceza Kanunu gibi temel ve genel kanunun dışında bazı ayrıntıları içeren kanunlar yapmakta fayda var diye düşünüyorum. Zaten tüm ülkemizin geçirdiği safâhat içinde de hep bu şekilde olagelmıştır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben size teşekkür ediyorum.

Şimdi, soruları cevaplamak üzere Adalet Bakanlığında söz almak isteyen var mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 22

Tetkik Hâkimi Sayın Figen Benek, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FİGEN BENEK – Daha çok değerli Komisyon üyelerimizin gelen soruları bir anlamda görüş niteliğindedir. Araştırma, istatistik ve veri girişlerine yönelik sorular oldu, onları da Başkanımız Konçuy Hanım cevaplandırdı. Açık kalan hususları da raporumuzda belirteceğiz.

Eğitim Dairesi Başkanlığı olarak daha çok eğitimci gözüyle bize gelen soruları ve görüşleri cevaplandırmak istiyorum. Çocuk Koruma Kanunu’nda çalıştım, Çocuk Koruma Kanunu’nda kurumlar arası koordinasyon ve iş birliğinde çalıştım. Burada görüyorsunuz ki bir stratejik eylem yapabilmek yani strateji planı hazırlayabilmek için gerçekten araştırmaların, veri girişlerinin, istatistiklerin çok önemi var ki siz o sonuçlara göre planlama yapacaksınız. Ama alandaki yani adalet sürecine girmeden önceki bölümdeki araştırmalar da çok önemli çünkü bu araştırmalar ve veriler, istatistikler birbirini destekliyor ki toplum olarak bir şeyler yapabilelim.

Eğitimi sadece adalet sürecinde değerlendirmemek lazım. Artış sorulmuştu. Nedenleri araştırılmalı çünkü sadece adalet boyutu değil, sosyoekonomik boyutu da var tüm bu şiddetin sebeplerinin. Artı, ben birey olarak sadece kadına yönelik şiddet değil, bir bütün olarak bakmayı, kadın, erkek, çocuk, aile yani toplumun bütünündeki şiddetin incelenmesi gerektiğine inanıyorum. Burada artış mı var, eksilme mi var, yoksa nedenlerinin araştırılması gerektiğine inanıyorum. Tek taraflı bakmamak gerektiğine inanıyorum çünkü birbirlerini etkiliyor ve destekliyorlar.

Kanunun amacında zaten şu şekilde yazıyor, eğer önlenmesi diyorsak: “Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin...” Burada şiddete uğrama tehlikesinden önceki boyutun önemli olduğuna inanıyorum ki adalet sürecine daha az sayıda kişi girebilsin, gelsin. Tabii ki bizim temennimiz hiç gelmemesi ya da geldikten sonra da uygun tedavilerin ya da rehabilitasyon süreçlerinin işletilmesi.

Eşitlik konusunda, kadın erkek kanunumuzda eşit, Anayasa’da ilgili maddelerimiz var, 10’uncu ve 41’inci maddelerimiz. Belki sayın üyemizin demek istediği, fitrattan gelen farklılıklar. Bunların da tümünün adalet sürecine... Yani o tehlike çıkmadan önceki süreçte toplum olarak belki sosyologlarımızın, belki akademisyenlerimizin araştırma yapması yani kadın ve erkeğin fitrattan gelen farklılıkları nelerdir, buna ilişkin toplumda onlara yüklenen roller nelerdir, modeller nelerdir, bütün bunlara yönelik bir araştırmanın başından yapılması gerektiğine inanıyorum, adalet sürecine gelmeden önce. Genelde kadın konusunda olsun, çocuk konusunda olsun, diğer tüm suçlarda eğer bir artış söz konusu olursa ya da bir sıkıntı duyulursa toplumsal olarak adalete yüklenilir, hep adaletten bir önleyicilik ve caydırma ya da cezalandırma beklenir ama bundan önceki süreçlerin, sistemlerin iyi kurulması gerekiyor ki adalet sürecine hiç gelmesin çünkü bir travma yaşıyorsa kişi, onu sonradan rehabilite etmek çok zor. Yani o geçirilen süreçler için hem devletin harcadığı zaman, emek, personel sayısı, bunların hepsi çok zor. Bunu da günümüzde görüyoruz, gözlemliyoruz. Bu süreçler öncesinde, bugün belki sadece Adalet Bakanlığını konuşuyoruz ama önceki sürecin, oradaki kurumların belki daha önceden dinlenip daha sonra adalet boyutunun dinlenilmesi... Çünkü bize geldiğinde artık daha somutlaşıyor, daha görünür oluyor, bundan sonraki süreçlerin yapılandırılması farklı oluyor diyebilirim.

Ben tüm soruları not aldım ama eğitimle ilgili olmadığı için, kendi şahsi görüşüm olacağı için, hani Komisyonunda konuşmak istemiyorum. Uygulamaya ilişkin sorular vardı. Belki uygulamadan bir aile hâkimimizin burada bulunması uygun olurdu, uygulamadaki sıkıntı ve sorunları aktarabilirdi ya da görüşlerini aktarabilirdi. Ama Başkanımın sözlerine katılıyorum, meslek olarak Bakanlığımızda hâkimlerin, savcılarının cinsiyetsiz olması gerektiğine, cinsiyetsiz mesleklerden olması gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız Sayın Ayşenur İslam Hanımefendi bütün hazıruna saygılarını, selamlarını gönderdi. Özellikle 6284 sayılı Yasa’yla ilgili onlar da Komisyonun görüşlerini çok önemsiyorlar. Bir uzman konusunda görüşmek için aramıştık, iyi tesadüf oldu.

Siz tamamladınız mı Hâkime Hanım?

ADALET BAKANLIĞI EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FİGEN BENEK – Evet.

BAŞKAN – Çok teşekkürler.

Bakın, “hâkim bey” demedim, görüyorsunuz.

Ben de Anadolu’da görevim gereği gittiğim yerde, teşkilatta bana da şöyle diyorlar: “Alev Bey Hanım.” Bu da yeni, bunu da ilk defa duymuştum. Yani “Alev Bey” tamam, “Alev Bey Hanım...” “Böyle de bir şey var.

İsmet Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sevgili arkadaşlar, ben kadın ve erkeğin ayrılmamasına, bölünmemesine, bir bütün olduğuna yürekten inanan ve bunu çok destekleyen, bununla ilgili çalışmalar yapan bir arkadaşımızım. Kadın ile erkeği temel hak ve özgürlükler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 23

bakımından böyle mütalaa ederken bütün ulülazm gelenekte kutsallar kadını statü olarak öne geçirir. Ben bu yönün geliştirilerek bir fazilet toplumu oluşturmaya katkı verebileceği gerekçesiyle bunları ifade ettim, bu bir.

İkincisi: Sevgili arkadaşlar, hâkim ve hâkimelerin subjektif davranacakları bana ait bir kanaat değildi. Kuşkusuz ki fitratta böyle şeyler elbette vardır ve olacaktır. İşte onun için, yani bir yabancı ülkede kendi ülkenizden bir insanla karşılaştığımızdaki psikolojinizi aynı olmaz. Mesela, ben mahkemelerde iş gören arkadaşlarımızın da üç yılda bir psikolojik değerlendirmeye alınmaları gerektiğini öneriyor ve teklif ediyorum. Şimdi bunu da not almayacaksınız tabii, onu biliyorum. Almyorsunuz ama yani. Doğrusu, biraz espri kabul edin lütfen.

Şimdi, bir başkası, adalet sürecinden önceki süreçlere ilişkin istatistikler sizin kurumunuz tarafından yapılmıyor olsa bile onları önümüze getirmeniz gerekir. Şimdi bana “Falan yere bakın.” deyip atıf yaparak kesmek kolay. Ben de size niye buradasınız... İnternet’e girdiğinizde yığınlarca bu konuyla ilgili çalışma var çünkü; uluslararası var, ulus içi var, Akademya’da var, STK’larda var. O zaman biz farklı bir alan aralamak, bakın, işe bir filozofi katmak istiyoruz. Herkes iş yapar ama önemli olan işe bilgi ve hikmet katmak, filozofi katmaktır. Onun teorik temellerini oluşturmaya çalışıyoruz. Bu yasalarla, bu kanunlarla, çıkaracağımız bu tedbirlerle bu sorunu çözemeyiz, başka bir başka açıdan... Bunlar olmasın değil, tedbir bakımından bunlar tabii ki olsun.

Mesela, çok önemlidir Sevgili Başkanım, velayet konusu Türkiye’de hâlâ oturtulamamıştır ve bu konuya ilişkin de hiçbir şey söylemediniz, şiddet gerekçelerine ilişkin. Tabii, sizin açımızdan söylemiyorum yani bu rapora girecek şeyler açısından baktığımızda ya da önceki çalışmalara baktığımızda mesela bu konu yok. Şimdi, mesela, süreç bitiyor mahkemede, eşler ayrılıyorlar -aile içi şiddetten ya da karı koca arasındaki şiddetten bahsedeceksek- çocukların velayeti söz konusu, diyelim ki hanımefendiye verildi. Mahkeme ona belli süreçlerle, periyotlarla görme imkânı veriyor, hayır, hanımefendi hemen polisi arıyor, “Evimi bastılar.” diyor, adam tutuklanıyor, çocuklarını göremiyor. O zaman velayetin ortaklaşa sağlanabileceği bir yöntem geliştirilebilir mi? Yani biz sürekli önümüze verili ve kuruluyla hareket edersek yeni filozofiler oluşturamayız. Mesela, ben velayetin tek taraflı davranılarak verilmesinin doğurduğu sonuçları görmek isterim doğrusu. Bundan kaynaklanan, aile mahkemelerimizdeki sonuçları görmek isterim ya da işte, kolluk kuvvetlerimizin istatistiki bilgilerini görmek isterim. Adam “Çocuğumu göstermiyor bana.” ya da kadın “Çocuğumu göstermiyor bana.” dediğinde... Biz, biliyorsunuz, hâlâ çok çekirdek aile değiliz. Ben onu tasvip ettiğim için söylemiyorum. Dolayısıyla, anne devreye giriyor, baba giriyor, akrabalar giriyor, çeşitli söylentilerle taraflar tahrik ediliyor. Bizde konuların bir an önce mahkemede cimri paylaşılması, toplumda cimri paylaşılmasının nedeni de odur; eğer bu dışarıya sirayet ederse başka vahim sosyolojik, psikolojik sebepler doğar diye.

Başta sorduğum soru şuydu: Elektrik örneğini falan verdim, evden çıkarken “Ütüyü prizden çıkardınız mı?” falan diye sorarız. “Aman canım, yani bu zamana kadar bir şey olmadı ki.” Zaten bir kere olur dedim. Yani adli vaka sürecine gelmeden önce tedbirlerimiz var mıydı, nelerdi, bu konuda bir istatistiki çalışma var mıydı, önemsiyorum doğrusu. Bu itibarla, bu velayet konusunu çok ciddiye almamız gerekiyor Başkanım. Hakikaten, sadece eşlerle sınırlı kalmıyor bu, bütün akraba taallukata ve ne kadar uzantıları varsa oralara kadar yaygınlık kazanıyor? Mesela diyelim, işte misalen söylüyorum: İşte, Üsküdar Doğançılar’da oturan iki ailenin arasında meydana gelen bu olay farklı bölgelerde, farklı coğrafyada, farklı illerde karşılık buluyor. Dolayısıyla bunun çok ciddi olduğunu düşünüyorum, şiddeti önlemek bakımından da çok ciddi olduğunu düşünüyorum.

Bir başka sorum şuydu, o gözden kaçtı ya da ben sormamışsam şimdi sorayım: Özellikle çeşitli aşamalarından sonra ağır şekliyle, cinayetle sonuçlanan kimi kadına yönelik şiddet konularında bizim eğitim düzeyiyle ilgili, ekonomik düzeyle ilgili, coğrafi özelliklerle ilgili elimizde bir veri var mı? Yani mesela, bu olay doğu, güneydoğuda niye fazla olur, Karadeniz’de niye fazla olur, Ege’de niye fazla olmaz? Bunlara ilişkin elimizde ciddi veriler olursa, bunu şunun için söylüyorum Başkanım, bölgesel tedbirler almaya, bölgesel eğitime girmeye ve bölgeye özel ve özgün raporlar hazırlamaya da kapı aralar diye söylüyorum. Çünkü hakikaten coğrafya şartları insanın kişiliğini çok etkilediği için ona özgü çalışmalar, o bölgelere özgü çalışmalar da geliştirmek mümkündür. Nedeni şudur? Doğaya konulan yasalarla insana konulan yasalar birebir aynıdır. İşte, kışı var, yazı var, tsunamisi var, fırtınası var. İnsan da böyle bir şeydir.

Peki, bunları önleyici tedbirler alıyoruz ama Allah korusun, deprem geldiğinde bunun önleyici tedbirini... Şimdi artık teknoloji geliştii önceden öğrenebiliyoruz ama deprem dışı afetlere ilişkin önceden tedbirler almaya çalışıyoruz. Yani işte, alanı boşalttırıyoruz, diyoruz ki “Sahildekiler alanı boşaltsın.” Bir mahallede yangın çıktığında yakın evleri boşalttırıyoruz, bir yığın tedbir alıyoruz. Buna ilişkin tedbirlerimizin de neler olduğu hususunu fevkalade önemli buluyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum size.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 24

Tek tek, çok kısa söz vereceğim. Şöyle ki, saat 13.45'te 14.15'te yeniden toplanmak üzere ara vereceğim. Genel Kurulun açılması gerekiyor saat 14.00'te. Yarım saatlik bir ara ve bu arada Adalet Bakanlığımızla çalışmamızı tamamlayacağız ve ondan sonraki bölüme geçeceğiz.

Şimdi Sayın Mustafa Aydın, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ MUSTAFA AYDIN – Sayın Başkanım, Sayın İsmet Uçma “Şiddet uygulayan kadınların oranı neden yok?” diye bir soru yöneltmişti.

Tabii, kadına yönelik şiddet konusu üzerinde yoğunlaştığımız için ona ilişkin istatistiki verileri almadık ama daha sonra bunları takdim edebiliriz. Ancak elimizde şöyle bir veri var: Siz de sormuştunuz “Acaba bu kanunların caydırıcı nitelikte hükümleri var mı?” diye. Şu anda 6284 sayılı Kanun’un hükümlerini ihlal etmeleri dolayısıyla cezaevlerimizde 77’si erkek, 1’i kadın olmak üzere toplamda 78 hükümlü bulunmaktadır.

6284 sayılı Kanun’un 13’üncü maddesine göre, Kanun’da alınan kararların gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur; ihlal eden açısından öngörülmektedir. Bu anlamda kısmen de olsa caydırıcılığı söz konusudur.

Yine Sayın Ruhsar Demirel’in bizim az önce sizlere de takdim ettiğimiz Şengül Tosun Altınöz’ün yapmış olduğu bir bilimsel çalışma üzerinde bir eleştirisi vardı. Bu eleştiri konusu, tabii ki cezaevlerinde bulunan hükümlülerle yapılan görüşmeler sonrası suç işleyen erkek faillerin kadın bir hâkime denk geldiği için suçlandığını belirten beyan şeklinde eleştirileri. Bu, Şengül Tosun Altınöz’ün doçentlik tezi konusu.

Tabii, tek bir çalışmayla sınırlanamamız gerekir. Bu konuda yapılacak diğer bilimsel çalışmaları da ilerleyen dönemde sizlere takdim etmeye çalışacağız.

Benim söyleyeceklerim bunlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU ATNUR – Başkanım, şöyle; şimdi bu boşanma aşamasındaki bu uzlaşmaya yönelik olarak Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair bir tasarı söz konusu, ilk sunumumda da söylemiştim. 2013 yılında Başbakanlığa sevk edilen bu tasarıyla aile bütünlüğünün sağlanması, özellikle anne ve çocukların korunması, ayrılık veya boşanma gerçekleşecek olsa bile bunun daha sağlıklı koşullarda sağlanması amacıyla boşanma ve ayrılık talepli davalarda aile mahkemesinin hâkiminin eşleri talep üzerine ya da resen Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulan sosyal hizmet merkezlerine yönlendirebilmesi amaçlanıyor. Yani sosyal hizmet uzmanlarının bu işe daha çok dâhil edilmesi çünkü yurt dışında da bunun bu şekilde örnekleri var. Yani boşanma, böyle bir dava, bir anlaşmazlık başladığı andan itibaren müdahale edilmesi suretiyle biraz daha insanları yumuşatacak bir ortam sağlanması, bunun yurt dışında da birtakım örnekleri var. Böyle bir durum söz konusu.

Sayın İsmet Uçma velayet konusuyla ilgili bir soru sormuştu. Bakanlığımızda bu çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki konusunda da bu BİMER dilekçeleri geliyor bize, orada da çok yakınılan bir konu bu. İşte, çocuk tesliminde birtakım sıkıntılar, çocuğu görme, bunun masrafı, niteliği, bunlarla alakalı sıkıntılarla ilgili olarak 2013 yılında bir çalışma grubumuz kuruldu. Buna yönelik çalışmalar da devam ediyor yani bu vatandaşlar tarafından dile getirilen, size dile getirdiğiniz sıkıntıların giderilmesi yönünde bu çalışma grubumuz çalışmalarına devam ediyor.

Yine Sayın İsmet Uçma’nın sorduğu işte bu sebepler, işte bu şiddetin sebepleriyle alakalı bir veri sormuştunuz siz. Aile Bakanlığı Hacettepe Üniversitesiyle birlikte bir araştırma yaptı ve basına kapalı sundular bunu. Yani daha özet rapor yayımlandı. “Yayınlandı” derken katılımcılara dağıtıldı. Tam rapor bildiğim kadarıyla 500 sayfalık ve bir ay içinde hazırlanacağı söylenmişti ve orada işte, Türkiye’de kaç kadın şiddet görüyor? Yani çok kapsamlı bir araştırma yaptılar ve orada bu söylediğiniz şekilde bölgesel birtakım ayrımlar, orada bilgiler var. İşte, şu bölgede şiddet oranı daha fazla, burada daha az diye ve güzel de bir araştırma.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hemen gelsin o araştırma bizlere de.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU ATNUR – Ben Aile Bakanlığıyla görüşeyim ve size ulaştırayım bunu uygun görürseniz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Aslında hepimize gönderirseniz...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 25

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TETKİK HÂKİMİ GÜLŞAH HACİÖMEROĞLU
ATNUR – Tamam, ben ilgileneyim bununla uygun görürseniz.

Böyle bir durum söz konusu yani orada sizin istediğiniz birçok veri olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞAKN – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, Adalet Bakanlığımızla yaptığımız çalışmanın sonuna geldik. Katkı sağlamak isteyen veya...

Buyurunuz hâkime hanım.

ADALET BAKANLIĞI EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FİGEN BENEK – Adalet Bakanlığının Stratejik Plan çalışması var 2015-2019 yıllarını kapsıyor. Çalışmalar devam ediyor, bitmek üzere Stratejik Plan çalışmamız.

Plan içerisinde, Sayın Başkanın ifade ettiği, üç yıldan beri adli sicil ve istatistiklerin tutulmasıyla ilgili çalışmaların devam ettiği, hedefler içerisinde adalet istatistiklerine ilişkin kapasitenin artırılmasına ilişkin bir bölüm var. Burada teknik altyapı imkânları ve insan kaynakları kapasitesinin artırılması hedefleniyor. Buna yönelik çalışmalar devam edecek.

Yine aile mahkemeleriyle ilgili de bir bölümümüz var. Yani rapor içerisinde birçok yerde var ama aile içi şiddetle mücadele kapsamında adli mercilerin koruma ve soruşturma yapmalarını sağlayacak imkânların geliştirilmesi, ilgili mevzuat ve uygulamanın etki analizinin yapılması, adli mercilerin aile içi şiddet kapsamındaki süreçlerde aile mahkemesi uzmanlarından etkin ve verimli şekilde yararlanılmasının sağlanması, tedbir kararları yönünden aile mahkemesi uzmanlarının çalışma standartlarının belirlenmesi, kadına karşı şiddetin önlenmesine ilişkin İstanbul Sözleşmesi'nin etkinliğinin sağlanması.

Şu an size okuduğum bir taslak plan ve tabii ki bunun bir kabul ve yürürlüğe girme süreci olacaktır ama duyulan ihtiyaçlar neticesinde planımızın içerisinde bu hedeflerimiz yer aldı. Bilgi vermek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Siz bir çalışma yapacaksınız demin de bundan bahsetmişsiniz kurum içerisinde. Biz Komisyon olarak bu kadına karşı şiddeti önleme ve bu konudaki mücadeleye taraf gördüğümüz bakanlıklara veyahut kurumlara yazıyla bir soru soracağız. Ben size şimdiden söyleyeyim ve onunla ilgili belki heyetiniz bir çalışma da yapar.

Bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinin kadına ve çocuğa yönelik şiddete dair ve bunun önlenmesi için alınması gereken tedbirlere dair kurduğu araştırma komisyonları var. Bir tanesi 20' nci Dönem'de, diğerleri 22'nci ve 23'üncü Dönem'de ve de içinde bulunduğumuz dönemde olmak üzere.

Şimdi bu Komisyon raporlarını biz şöyle bir taradık, bir çalışma yapıyoruz. Öneriler, çözüm önerileri yani problemi saptama ve çözüm önerme noktasında hakikaten çok içerikli, dolu raporları var. Biz kurumlara bugüne kadar önerilen, araştırma komisyonlarının çalışıp rapora bağladığı önerilerden hangilerini gerçekleştirdiniz, hangileri çalışma aşamasında? Yani bu raporlara göre kurumlarınız ne yaptı, ne çalışmalar yaptı diye de yazılı olarak bütün taraflardan soracağız.

Sizler kurum içinde yaptığınız çalışmada bu sorulara cevap verebilecek, tabii sadece sizin alanınızla yani bunun psikolojik boyutu değil elbette ya da güvenlik boyutu değil, Adalet Bakanlığı boyutunda bu araştırma komisyonlarında önerilen çözüm önerileri ne kadar hayata geçmiş, bunu görmek istiyoruz.

Özellikle ben bir tanesini bilirim ki bu töre ve namus cinayetleriyle ilgili, kadınlara ve çocuklara şiddetin sebeplerinin araştırılması konusunda yapılmış bir araştırma komisyonu vardı, bunun raporu üzerine Türk Ceza Yasası'nda namus saikiyle işlenen suçlardaki veya töre saikiyle olan ceza indirimleri falan hep değişmişti yani çok etkili olmuştu.

Biz bilmek istiyoruz ki Parlatmentonun yaptığı araştırma komisyonu raporlarının sonuçları bu mücadeleye kurumlar aracılığıyla ne kadar olumlu etki ediyor bunu da ölçmek istiyoruz.

Ben bütün katılımcılara teşekkür ediyorum.

Saat 14.15'te tekrar toplanmak ve Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığımızla çalışmamıza devam etmek üzere şimdilik Komisyon çalışmamıza yarım saat kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.43

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 26

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.20

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----o-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun toplantısına devam ediyoruz.

Gündemimizin 2'nci maddesinde, sağlık merkezlerine şiddet sebebiyle, şiddete maruz kaldığı için başvuran kadınlarla ilgili yapılan iş ve işlemlerle ilgili sunuları, Sağlık Bakanlığımızın çok değerli uzmanlarıyla, bürokratlarıyla çalışacağız, onları dinleyeceğiz.

Uzman doktor Esra Alataş bizimle ve daire başkanımız Fatma Şahin bizimle.

Ben, sunum yapacak olan ve soruları cevaplayacak olan iki değerli misafirimizi sizleri masaya davet edeyim.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Daire Başkanı Esra Alataş ve diğer misafirimiz de Kamu Hastaneleri Kurumu Daire Başkanı Fatma Şahin.

Buyurun, ben ilk sözü Esra Alataş'a veriyorum.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Efendim, herkese iyi günler, kolay gelsin. İnşallah, bu kadar ciddi bir konuda katkımız olur diye umuyoruz.

Ben, bir hızlıca -arkadaşlar getirdiler herhâlde ama- iş akışı nasıl oluyor, kadın şiddete uğradığında yürüyen sistemi şöyle bir kısaca özetlemek istiyorum.

Birinci, ikinci ya da üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına, işte nedir, aile hekimidir, toplum sağlığı merkezidir ya hastane ya da üniversite hastanesidir, bunlara başvuran şiddet mağduru kadına, buralarda tabii ki önce gerekli medikal hizmet veriliyor. Hemşire ya da diğer sağlık personeli tarafından kadına yönelik şiddetle ilgili ara yüzler bilgisayar ortamında dolduruluyor. Eğer gerekli görülürse hastanede mevcut krize müdahale birimleri var, o birimlere yönlendiriliyor, krize müdahale birimi yoksa toplum sağlığı merkezine yönlendiriliyor kişi. Görüşme sonrası kişi ve ilgili kurumlar bilgilendiriliyor ve kişi gerekli yerlere yönlendiriliyor. Bu, ileri tanı ve tedavi için sevk olabiliyor, kadın ya da çocuğun koruma hizmetlerine sevk olabiliyor ya da psikolojik destek için sevk olabiliyor. Görüşme sonrası kişi için gerekli görülüyorsa, bilgilendirme yapılıyor, güvenlik planı geliştirilebiliyor, izlem planı yapılabiliyor, kolluk kuvvetlerine bildiriliyor ya da adli rapor tutuluyor.

İlgili toplum sağlığı merkezi başvuru sayısı ve müdahaleleri inceleyerek, bunları Halk Sağlığı Müdürlüğü Ruh Sağlığı şubelerinde bölgesel müdahale programları geliştiriyor ve bir veri giriş sistemimiz var, o sisteme de bunları işliyor, sisteme girilen veriler de altı aylık raporlar hâlinde toplanıyor. Bu raporları toplum sağlığı merkezleri ya da biz Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı olarak görebiliyoruz.

Uyguladığımız programı da şöyle bir okumak istiyorum. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele amacıyla, kadın ve çocuklara yönelik şiddet hareketleriyle, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için alınacak tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'yle Sağlık Bakanlığımıza düşen görev ve sorumluluklar belirlenmiş durumda.

Bu genelgeyle koordinatör kurum olarak belirlenen Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bir eylem planı hazırlamıştı ve bu eylem planı kapsamında kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele programı başlatılmıştır.

Başlatılan çalışmalar doğrultusunda, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü de 3 Ocak 2008'de imzalanmıştır.

Eğitici eğitimlerinde, biz toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik aile içi şiddet, aile içi şiddetle ilgili yasal düzenlemeler, şiddete maruz kalan kadınlara verilecek hizmetler, şiddete maruz kalan ve şiddet uygulayanlarla iletişim ve görüşme konularının yer aldığı bir eğitim programı uyguladık, hâlâ uygulamaya da devam ediyoruz.

2014 yılında, kadına yönelik aile içi şiddeti önleme konusunda yapılan halk eğitimleri: 18.112 kişi halk eğitimi, hizmet içi eğitimlerde ise 3.359 kendi personelimize ulaştık. Bu, sadece 2014 yılının verisi. 2008'de protokolün imzalanmasından 2012 yılı sonuna kadar zaten biz 65 bin personelimizi eğitmiştik bu konuda.

Sağlık kurumlarına başvuran şiddet mağduru olan bireylere yönelik hizmetlerimizi sürdürürken, özellikle cinsel şiddete maruz kalmış kadınların sağlık muayeneleri, adli işlemleri ve diğer ihtiyaç duyduğu hizmetlere ulaşımı esnasında oluşabilecek ikincil örselenmeleri de en aza indirmek ve var olan hizmetlerden kişiyi en iyi şekilde yararlandırmak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 27

amacıyla, 2011’de başlayan çalışmalar sonucunda sağlık kuruluşlarına başvuran şiddet mağduru kadınlara sağlık hizmetleri ve danışmanlık sunma, aile içi ve kadına yönelik şiddete ait veri toplama hizmetlerini sürdürmeye devam etmekteyiz.

Söz konusu hizmetin içeriğinde oluşturulan kadına yönelik aile içi şiddet bildirim formu hastaneler ve birinci basamak sağlık kuruluşları tarafından doldurulmakta, bu alanda bir veri tabanı oluşturularak ihtiyaç tespiti, hizmet planlaması amacıyla kadına yönelik aile içi şiddet verilerinin elektronik ortamda toplanması çalışmaları yapılmaktadır.

Kadına yönelik aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği konularında aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasındaki iş birliğiyle çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmaların başında, şiddete maruz kalmış kadınlara sağlanacak destek hizmetlerinin kurulması ve geliştirilmesi amacıyla, 2014-2016 yıllarında Avrupa Birliği mali desteğiyle uygulanacak olan Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Konukevleri Projesi 27 Aralık 2013’te uygulamaya konulmuştur. Bu proje kapsamında, sağlık personelinde farkındalık artışı, özellikle adli süreçlerde müdahale kapasitesinin geliştirilmesi ve danışmanlık hizmetlerinin birinci basamağı da içerecek şekilde yapılandırılması çalışmaları sürmekte ve devam etmektedir.

Ayrıca, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 8 Mart 2012 tarihinde yayınlanmış olması ve bu kanunla şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlerle ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Söz konusu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği’nin 28’inci maddesinin 3’üncü fıkrasında yer alan, “Şiddet uygulayan, illerde halk sağlığı müdürlüğü, varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezleri tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işleminin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM’e bildirilir.” hükmüne göre bizim işlemlerimiz devam etmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumundan Daire Başkanımız Sayın Fatma Şahin.

Buyurun.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Şimdi, 2014 yılından itibaren Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla birlikte birçok kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin olarak ve hastanelerimizde tespit edilerek sürecin takip edilmesine ilişkin çalışmalar başlattık kamu hastaneleri kurumu olarak.

Tıbbi sosyal hizmet birimlerimizde aile içi şiddet, artı kadına yönelik şiddetle başvuran kişilerle ilgili olarak, önce acile başvuru yaptı bu kişiler. Acilden tıbbi sosyal hizmet birimlerimize bilgi verildi. Tıbbi sosyal hizmet birimlerimizden sosyal hizmet uzmanı kişiyle ve aileyle görüşerek sosyal inceleme raporları oluşturdu, çünkü sürecin adli kolluk kuvvetlerine sevk edilmesi, ŞÖNİM’e bildirilmesi ve sonrasında da kişinin, hem sosyal yönden hem de psikolojik yönden maruz kaldığı kayıplarının takip edilmesi ve önlenmesine ilişkin sosyal inceleme raporu ve takibi yapıldı. Bu bizim kamu hastanelerine yapılan başvuru 1.735 kişiydi. Aynı zamanda sosyal hizmet birimlerimizce... Biz 2013’ün başından itibaren sosyal hizmet uzmanlarımıza -yaklaşık 400 hastanemizde sosyal hizmet birimlerimiz var, bu birimlerde işin uzmanları olan sosyal hizmet uzmanları görev yapıyor- şiddetin her türüsüne ilişkin, yani kadına şiddet, aile içi şiddet, çalışana şiddete ilişkin bilgiler verdik, bu konuda eğitimler yapıldı ve hem kendi personeline hem de kişiler acile veya polikliniğe bu nedenlerle başvurduğunda sosyal hizmet uzmanına konsülte edildi, eğitimler ve bilgilendirmeler devam ediyor. Süreç olarak da sürekli Aile Bakanlığı ile Sağlık bakanlığı ve özellikle hastaneler düzeyinde Emniyet Müdürlüğü, ŞÖNİM ve Sağlık Bakanlığı arasında sürecin uzatılmaması, kişilerin gizlilik ilkelerine riayet edilmesi hususunda protokoller yapıldı. Şimdi, bize şiddetle başvuran kişinin bilgilerinin mahkeme kararıyla bize bildirildiği takdirde hiçbir şekilde Sağlık Bakanlığının sisteminde kişinin bilgilerinin kimseye gösterilmemesi, verilen mahkeme kararı karar süresince kişinin güvenliğini sağlayacak tedbirler alınmaya devam ediliyor. Bu konuda az önce Esra Hanım’ın da anlattığı üzere, bu yılın Mart ayından itibaren Sağlık Bakanlığı olarak hem Halk Sağlığı Kurumu hem de Kamu Hastaneleri Kurumu şiddete ilişkin hazırlanan bir modülle yaklaşık 110 bin personelimize şimdiye kadar eğitim verildi ama Halk Sağlığı Kurumuyla ortak olarak Martta başlayacak bir eğitim modülü çalışmalarımız devam ediyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sunumlar kısa oldu. Soru-cevaplarla belki açmak daha da uygun olacak. Bu konuda soru sormak isteyen çok değerli milletvekillerimize söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bakbak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 28

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Şimdi, sosyal hizmete bakan 400 kişi dediniz, 400 kişi ise eğer bütün hastanelerde böyle bir birim yok gibi algıladım. Birinci sorum budur.

İkinci sorum: Karakola başvuran kişiler ayrı oluyor, hastaneye hasta vaziyette gelen kişiler ayrı oluyor, burada iki grup oluşuyor. Bunların her ikisinde de sağlıktan faydalanma işlem sıraları aynı mıdır, hepsinde sağlık ve sosyal hizmet yardımları aynı mıdır, onu sormak istedim.

BAŞKAN – Şöyle yapacağız usule dair, tekrar hatırlatayım: Lütfen soruları not ediniz, bütün soruları alıp, aranızda uzmanlık alanına göre cevaplama.

Siz Sağlık Bakanlığında mısınız?

Yardımcı olmak istiyorsanız gelebiliyorsunuz, masaya davet ediyorum, buyurun gelebilirsiniz. Katkı sağlayınız.

Buyurun Sayın Vural Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, teşekkür ediyorum.

Ben de bir hekimim. Daha önceki çalıştığım dönemlerden bir eksikliği de dile getirmek istiyorum, acaba bununla ilgili bir gelişme önlemi oldu mu: Çeşitli şiddet olaylarına maruz kalmış kadınların muayenesi ve değerlendirilmesi, özellikle de cinsel şiddetle alakalı konularda değerlendirirken, bunların başvuruları diğer hastalara göre orada bir farklılık bir özellik arz ediyor mu? Çünkü, neydi? Böyle bir başvuru geldiğinde yanında bir emniyet mensubu gelir ve âdeta ilan edilir tarzda ya işte bunun cinsel şiddeti var, bunun muayenesi yapılacak gibi emniyet mensubuyla birlikte hastanede gezdirildi. Yani, bununla ilişkili hastanelerimizde daha mahremiyete ve bu psikolojik duruma özgün... “Mahremiyet” derken sadece hastalık değil, aile mahremiyetini de -aile mahremiyeti yanlış oluyor ama- şiddet mahremiyetini, kadının o duyacağı sıkıntıyı giderici bir önleminiz var mı?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu konuda başka söz almak isteyen?

Evet, buyurunuz.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Sayın Vekilimizin az önce sorduğu tek tek soruları sırayla cevaplayayım isterseniz.

Şimdi, bizim sosyal hizmet uzmanınız Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunda yani hastanelerde 750 tane. Şimdi, bizim sosyal hizmet birimlerimiz, A ve B grubu dediğimiz yani büyük hastaneler, ilçe hastaneleri dışındaki büyük hastanelerimizde 400 tane birimiz var. Belki ben orada eksik söyledim. Sosyal hizmet faaliyetlerinin ve birimlerin çok aktif çalıştığı birimler bunlar. Orada bir sıkıntı yok.

Süreçlerle ilgili olarak ise, bir kere şöyle bir durum var mevzuatta: Ben herhâlde arkadaşlarıma iletemedim belki de, elimde yazılar var o konuyla ilgili. Biz, şimdi, özellikle kadına yönelik şiddette ve cinsel istismarlarda kişileri mahremiyetlerinin korunması ve psikososyal desteğe zaten ihtiyacı olan kişilere bir travma da hastanedeki süreçlerde yaşanmasın noktasında hassas davranarak birtakım iş akışları oluşturduk. Fotokopilerini birazdan sizlere de uzatabilirim. Şöyle: Şimdi, cinsel istismarda personelin yaklaşımı -Acilden veya diğer polikliniğe de gelebiliyor direkt çünkü gündüz vakalarında; atıyorum, kadın doğum polikliniğine geliyor- özellikle kişilerin mahremiyetlerinin korunması. Bu konuda şu an hastanelerde buna dikkat edildiğini de biliyorum. Kolluk kuvvetleriyle birlikte kişiyi orada rencide etmemek için diğer hastalar yanında ve personel açısından, kolluk kuvvetlerinin acil servise kadar kişileri ulaştırması eğer kolluk kuvvetleriyle geliyorsa. O süreçte bizim hasta yönlendirme elemanlarımız var. Bizim bu yaklaşık 1.600 tane hasta yönlendirme personelimiz hastanelerde hizmet veriyor. Bunlara hem engelli vatandaşlar hem cinsel istismar, mağduriyet nedeniyle başvuran kişilere yaklaşım konularında yaklaşık bir buçuk iki yıl önce eğitim verildi ve ona göre alındı bu kişiler. Direkt o tip hastalarda, böyle başvurularda acil servisten o kişileri yanlarına refakatçi olarak veriyoruz. Gitmesi gereken birimler varsa, sosyal hizmet uzmanına konsülte edilecekse sosyal hizmet birimine, psikolog veya diğer polikliniklerde direkt o kişinin refakat etmesini, polis memuru arkadaşın veya diğer görevlilerin ise acil serviste kendilerini beklemesi konusunda bir hassasiyet gösteriyoruz. Diğerlerinin başvurusunda ise yaklaşık iki yıl önce yine Sağlık Bakanlığı bu projelerin başladığı süreçte biz birinci basamakta Halk Sağlığı Kurumu, ikinci ve üçüncü basamakta Kamu Hastaneleri olarak Aile Bakanlığıyla yaptığımız çalışmalarda özellikle küçük yaşta evlilik, cinsel istismar ve şiddete maruz kalan kadınların gizlilik ilkesi içerisinde iş ve işlemlerinin yürütülmesi, hastane içerisinde dâhil kişilerin rencide edilmemesi hususunda birçok talimatlar yayınladık hastanelere ve aylık toplantılar yapmalarını, süreçte yaşanan sıkıntıların bize bildirilmesini istedik. Tabii ki yani hanı her şey toz pembe değil, sizler de takdir edersiniz ki kamu hastaneleri çok yoğun, hekim sayımız çok az ama arkadaşlar psikososyal destek anlamında gerçekten çok riayet ediyor. Ve her birinin raporları da bize dönem dönem, altı aylık raporlar hâlinde yapılan müdahaleler nelerdir, ne tür bir müdahale yapıldı bilgisi gelmekte.

Sanırım bu üç soru vardı diye hatırlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 29

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bir de şey vardı, karakola başvuran ve hastaneye başvuran işlem sayısı.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Süreçlerinden sordunuz değil mi Sayın Vekilim?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Evet.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Şimdi, karakola başvurduğunda zaten 6284 sayılı Kanun'da şiddetle ilgili başvurulduğunda sürecin nasıl olması gerektiği hususunda... Kolluk kuvvetleri bunu hastaneye kendileri getiriyorlar, acil servise ya da gece... Yüzde 90 vakalar gece yaşanıyor ya da mesai sonrası yaşanıyor. Acil servise getirdiklerinde -az önce onu anlatmaya çalışmıştım- hani olayın adli bir olay olduğunu acil hekimine belirttikten sonra kişilerin mahremiyeti gözetilerek, acil hekiminin kişiyi ayrı bir alana alarak hem muayenesinin hem olaya ilişkin adli raporunu tutmasını sağlıyor ve mesai saati içerisinde olduysa sosyal hizmet uzmanına haber veriyor çünkü asıl sosyal inceleme raporunu onların hazırlamasını talep ettik, onlar da bu konuda bir sosyal hizmet raporu hazırlıyor. Yani ondan sonra da ŞÖNİM'e bilgi veriliyor, kolluk kuvvetlerine bilgi veriliyor. Yani, orada süreç böyle işliyor.

BAŞKAN – Sayın Vural Kavuncu, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşkilat yapınızda sosyal hizmet uzmanı hangi tip hastanelere kadar öngörülüyor ve şu andaki o kadroların doluluk... Yani, kadro vardır ama ne kadarı dolu? İşler durumda mı şu anda?

Bir de demin bahsettiğim o iş akış şemalarıyla alakalı konu belki Kamu Hastaneleri Kurumu Başkanlığınıza bağlı Sağlık Bakanlığı kurumlarında bahsettiğiniz şekliyle yürüyor. Ben, tıp fakültesi hastanelerinde hep çalıştım, maalesef oralarda -bir örneğe şahit olduğum için söylüyorum- hâlâ kolluk kuvvetleriyle birlikte muayenelere giden bir genç kızımızın olduğunu çok yakın zamanda, aylar öncesinde gördüm. Bu tıp fakültesi hastanelerine de bu iş akışlarıyla alakalı gerekli bilgi, denetim, uygulama, bununla ilgili bir çalışma düşünür müsünüz?

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Sayın Vekilim, biliyorsunuz Sağlık Bakanlığı yapılandı, devlet hastanelerine ilişkin Kamu Hastanelerini Kurumunda çalışıyorum ben ama bu, özellikle belirttiğiniz hususu Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüne üniversite, özel ve kamuya ilişkin ana politika belirleyici birim olarak kendilerine ileticeğiz ve size sunacağımız rapor da bununla ilgili muhakkak bilgi vereceğiz.

Teşekkür ederim.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sosyal hizmet uzmanı kadrosu...

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Özur dilerim.

2011 yılında bir yönerge yayımlandı Sağlık Bakanlığı tarafından, tıbbi sosyal hizmet uygulamaları nedir, hizmetin sunumuna ilişkin bir yönerge. Tabii, bu yönergenin çalışmaları bilimsel bir sonuçta oluştu. Bu yönergede der ki: 100 yatak ve üzerinde bir hastane ise orada kesinlikle bir sosyal hizmet birimi oluşturulur. Tabii, biz buna nasıl entegre ediyoruz? A ve B grubu hastaneler dediğim benim, teknik anlamda söylediğim, zaten 100 yatak ve üzeri olan hastaneler, o nedenle de ona göre planlamayı yapıyoruz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani kadrosu var, o zaman bütün hepsinde kadro var.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Şöyle: Tabii, hepsinde var çünkü zaten bizim sosyal hizmet uzmanı talebimiz her zaman var. O anlamda kadro var yani hiçbir sıkıntı yok o konuda.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bilgileriniz için çok teşekkür ediyorum. Bu, kişiye özel mahremiyetlerin daha iyi korunabilmesi açısından, bilgilerin de sağlıklı elde edilebilmesi açısından -Türkiye'nin şartları, imkânları belki şu an elvermiyor olabilir ama- bu şiddet mağduru kadınlara yönelik ayrı bir sağlık birimi oluşturmayı düşündünüz mü? Bunun mutlaka hayata geçirilmesini biz talep olarak iletmiş olalım. Mesela, kolluk kuvvetleriniz ya da zabıt ya da zabıte görevlilerini tasnif ederken bunların bayan görevliler olmasına dikkat etmek lazım. Niye? Mesela, asla böyle bir ayırım yapmıyoruz ama fitrattaki dengeyi sağlamak bakımından, bu tür şiddete maruz kalmış ya da bir başka şekilde cinsel istismara uğramış bir kızımız ya da hanımefendi niçin bir erkek zabıtle gelsin. Dolayısıyla, bu konuda da gerekirse kolluk kuvvetlerimiz içerisinde sadece bu alana özgü olmak üzere -bunu bir ihtisas alanı olarak kabul edelim- kadın zabıt görevlileri bulunmasını öneriyoruz.

Bir de sormam gereken şey şuydu: Uluslararası camiada -aşağı yukarı tüm ülkeleri kastediyorum- bu işlerin görüldüğüne ilişkin... Çünkü örfler, âdetler farklı, iklimler farklı, yaşayışlar farklı, algılamalar farklı. Bu hususlara ilişkin uluslararası veriler de elimizde olursa öyle zannediyorum, çeşitli bağlarla birbirine benzer ülkelerdeki oranları ya da benzemez ülkelerdeki durumları mukayese etme imkânı ortaya çıkar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 30

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu arada ilave etmek isterim. Özellikle çocuğa karşı cinsel istismarla ilgili suçların takibi, sorgulanması, rehabilite edilmesi ve çok olumsuz süreçlerden geçip çocuk üstündeki travmayı artırıcı etkilerini analiz edip geçen dönem yani 23'üncü dönemde ÇİM'lerin, çocuk izleme merkezlerinin kuruluşunda bulunmuş birisi olarak ve bu konuda kanun teklifi Adalet komisyonundan geçmiş birisi olarak ben değerli uzmanlara sormak isterim ki ÇİM'ler Türk Ceza Yasası'nın 203'üncü maddesine karşılık gelen yani çocuğa karşı olan suçlarla ilgiliydi, bir de 102'de vardı yetişkine karşı olan, onlarla ilgili de KİM'ler kurulacaktı. Yani, çocukların cinsel istismarıyla ilgili olanı kurduk, Dışkapı Hastanesinde kurduk. Altı ay pilot çalışması tamamlandı, sonra, şu anda malum bir başka hastanenin çok güzel bir katının yarısına geçti ve Türkiye'de de yaygınlaşmaya başladı. Burada muradımız şuydu o zaman: Cinsel istismara uğrayan bir çocuğun bedeni üzerindeki kanıtlar yok ediliyordu, bu bir.

İkincisi, muhtelif kurumlar tarafından çok örseleyici şekilde sorgulanıyordu ve bu, çocuktaki ve ailedeki travmayı artırıyor, bunu önlemek istedik.

Üçüncüsü, mahremiyet çok ciddi ihlal ediliyordu, bunu önlemeye çalıştık.

Dördüncüsü, gerçekten ciddi psikolojik ya da bedensel tedaviye, bakıma ailesiyle birlikte muhtaç olan çocuklar oluyordu, onları bir kurum içerisinde muhafaza ihtiyacını gördük.

Beşincisi, bu tip fiilerden yargılamalarda fail savunma hakkını kullanan avukatı kanalıyla Yargıtaytan davaları bozduruyordu çünkü çocuğu kendilerinin de sorgulama hakkının ihlal edildiğini düşünüyordu. Biz, çocuğu örselemeden ama Yargıtayda da bunları uzatmayı engel olucu bir formül olarak o zaman işte o aynalı cam arkasında hem yazı hem bant kayıtlarıyla, sadece uzman aracılığıyla yani çocuğu direkt sorgulamak değil, bir uzmana soruyu sorup o uzmanın içerideki bir kulaklık vesilesiyle çocuğa onun anlayacağı ve örselenmeyeceği şekilde bunları sorma tekniklerini getirdik. Ben açıkçası bilmek isterim ki, bir: Bunun KİM modeli de oluşacaktı yani kadına karşı, yetişkine karşı işlenen suçlarda kadınlara uygulanacak prosedürle ilgili.

İki: ÇİM'lerin bu son aşamadaki durumunu bilmek isterim. Uygulama sıkıntıları var mı, bizim parlamenterler olarak bu alanda üzerimize düşen bir görev var mı ve şu anda Türkiye'de bildiğim kadarıyla yaygınlaşmaya başladı, ne oldu, ne bitti, akıbetini de bizimle paylaşırsanız memnun olurum.

Sayın Bulut, buyurun siz de sorunuz efendim, katkı sağlayın, ondan sonra geçeriz cevaba.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben kısa bir açıklamada bulunacaktım, çocuk veya kadın istismara uğrayan kişiler hastaneye gelirken kolluk kuvvetinin sivil elbiseyle gelmeleri ve hanım görevlilerden faydalanması konusunda. Ama üniformasız gelmeleri zannediyorum bu konuda daha bir rahatlatma sağlayacaktır. Öyle bir hassasiyet var mı acaba?

BAŞKAN – Bu konuda başka soru sormak isteyen varsa onları da alalım, topluca cevap alalım.

Peki, buyurunuz Sayın Şahin.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Şimdi, konu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, az önce sorduğunuz soru. Çünkü şöyle: Biz, hastaneler olarak hastaneye girdiği anda tabii ki bu çok önemli, kişinin orada... Hatta biz, ŞÖNİM'in kurulması aşamasında gerek Aile Bakanlığı gerek Sağlık Bakanlığı ile yaptığımız çalışmalarda da kişilerin rencide edilmeden daha rahat iletişim kurabilecekleri... Üstelik biliyorsunuz emniyet personeline eğitim verildi, sağlık personeline de eğitim veriliyor yaklaşım modelleri kapsamında ama bunun o boyutunda Aile Bakanlığının ya da ilgili kurumların alacağı kararlardır. Fakat, hastaneye girdikten sonra, az önce anlattığım üzere acil servisten itibaren kişilerin can güvenliği gözetilerek yapılan tüm işlemlerin gizlilik ilkesine riayet edilerek yapılması ve kişilerin de asla rencideye maruz kalmadan veya bu konuda eğitim almış sosyal hizmet uzmanı, psikolog, hasta yönlendirme elemanı ile birlikte hastane iç işlemlerinin yürütülmesi çalışmaları devam ediyor.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – O aşamadan önce de, gelirken, herkes bakıyor polisin yanında kadın, "Nedir?" diyor. Bir de polis arabası geliyor kapının önüne, sanki bir suçluymuş gibi. Orada gören tanıdıkları, yakınları nezdinde onun hakkında bir yanlış değerlendirme olmasına sebep olunuyor.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Bunu muhakkak dikkate alalım ama hani dediğim gibi Bakanlık arası yapacağımız çalışmalarda...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – İçişleri Bakanlığının bu konuda...

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN – Tabii, daha hassasiyet gösterilmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum..

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 31

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

ÇİM'lerle ve KİM'lerle ilgili Esra Hanım siz mi bilgi vereceksiniz?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Öncelikle çok teşekkür ediyorum Başkanım.

ÇİM'ler konusunda gerçekten desteğe çok ihtiyacımız var ve bu konuda hassas olduğunuz için çok çok teşekkür ederiz.

Hedef, 2014 için pilot uygulamayı biliyorsunuz, 28 ildi. Maalesef ki 2014'te 21 tescilli, 2 de tescillenme aşamasında 23 ÇİM'deyiz şu anda. Birtakım maddi güçlükleri oldu, hastane ile Aile ve Sosyal Politikalar arasında kim neyi karşılayacak gibi. Çok şükür geçen ay onu da çözdük, yoğun toplantılarla. Çok önemsedüğümüz bir konu, hızlıca 81 ile yayılması gerektiğini düşündüğümüz bir konu. Zaman zaman aksamalarla birlikte, gerçekten ihtiyacı olan çocuğa hakikaten o şefkatli elini çok güzel uzatan bir birim. İnşallah bu konuda çok daha fazlasını yapabiliriz diye umutluyum. Hastanelerde uygun yeri bulmak; adli tıp uzmanı sayımız çok az, adli tıp uzmanı bulmak; çocuk psikiyatristi bulmakla ilgili ciddi sıkıntılar olduğu için çok hızlı ilerleyemiyor. Bir de burayı çok hızlı oturtmadan... KİM'ler konusunda aktif şu anda bir şey yok. Konuşulan bir şey ama hani bari bir ÇİM'leri oturtsaydık da acaba onun üzerinden daha böyle işlenebilir bir şey mi gibi birtakım fikirler oluyor. Aktif olarak maalesef ki KİM'lerle ilgili bir şey yok. İnşallah...

BAŞKAN – ÇİM'lerde oturmayan nedir? Dışkapı Hastanesindeki yerde, o dışta, sonra nakledilerek malum adrese, oralarda bu pilot çalışmayı tamamlamıştık biz, izlemiştik de yani yürüyen bir model. Şimdi, orada şöyle bir sorun vardı, sizler çok daha iyisini biliyorsunuz: Çocuk farklı kurumlar tarafından farklı tarihlerde ve defalarca dinleniyordu, ifadesi alınıyordu. Bunlardan bir tanesi adli tıptı. Bu yöneme aşırı tepki verip adli tıptan istifa eden uzmanlar vardı, yani içi kaldırmıyordu bu durumu. Artı, karakol vardı; artı, hastane vardı; artı, savcının olaya müdahalesi vardı; artı, mahkemenin çocuğu sorgulaması vardı, bütün bunların tamamını aynı merkezde... Yani, çocuğu kurum kurum gezdirip aileyle birlikte, hem teşhir edip hem travmasını artırmak değil, bütün bu kurumları çocuğun bulunduğu yere getirmek üzere planlanmış bir modeldi ve dediğim gibi, temyiz aşamaları dahi düşünülerek işleyiş sistemi de buna göre oluşturulmuştu. Burada işlemeyen nedir, zayıf kalan nedir?

Buyurun.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Birincisi, yeterli sayıda çocuk psikiyatristi ve adli tıp uzmanımızın olmayışı. Eğitim araştırma hastanelerinde biliyorsunuz kuruluyor.

BAŞKAN – Yetişmiş insan kaynağı.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Yetişmiş insan kaynağı sıkıntımız var.

İkincisi, maddi sıkıntılar var.

Üçüncüsü de kurumlar arası bir birim olduğu için...

BAŞKAN – Koordinasyon mu?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Koordinasyonda sıkıntı var. Adli tıp uzmanını bulsanız savcı görevlendirilmemiş oluyor, savcıyı bulsanız çocuk psikiyatristini bulamamış oluyorsunuz, böyle birtakım... Hani, büyük illerde daha kolay çözülüyor bu sorunlar da periferide daha belirgin. Onun için de aslında yine şöyle bir çalışma yaptık: Adli tıp uzmanı atamalarını öncelikle ÇİM kurduğumuz illere yapabilirsek diye bununla ilgili de çalışmamız var ama tabii biz hemen böyle 81 ilde olsun istiyoruz hakikaten, çok hızlıca olsun istiyoruz ama...

NURCAN DALBUDAĞ (Denizli) – Kaç ilde var şu anda?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – 28 hedefti ama 23 gibi. 2 tane tescilini almamış olan var, 21 tane aktif tescilli var.

BAŞKAN – Peki, şöyle bir şey çözüm olabilir mi: Her ilde kurmak yerine bölge yapıp...Çünkü bizim o zaman planlamamız oydu. Yani her ilde birden bunun kurulmasının fiziksel, maddi ve insan kaynağı problemini bildiğimiz için Türkiye üzerinde bölgeler yapıp yani illeri böyle kümelendirip hepsinin eşit uzaklığında bu merkezleri kura kura en azından şimdilik ihtiyacı götürmek. Örneğin, yanılmıyorsam -o zaman hangi ülkeydi- Avustralya olabilir, merkezler yani bölge merkezleri şeklinde bir yöntem uyguluyordu, artı, her bir bölgeye de tahsis ettiği bir ambulans uçak vardı. Yani, çok acil durumlarda hatta çocuğu ambulans uçakla alıp direkt o merkeze getirmek üzere tahsis edilmişti. Başka bir sağlık hizmetinde de kullanılmıyorlardı, sadece çocuk istismarı, kadın istismarında. Bilemiyorum, sizin bu tip model çalışmalarınız oluyor mu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 32

kurum olarak yoksa yani bu işlemiyor, ne yapacağız, çözüm mü gelsin diyorsunuz yoksa bunu çalışan bir grup var mı kurumda?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Var Başkanım bu konuyu çalışan bir birimimiz. Şöyle bir sıkıntımız var: Hani, 81 il diye düşünürken... Mesela, savcımız, il merkezine ilçeden gelen vakayı da kabul etmiyor, benim bölgem değil diye. Hani, bunlarla ilgili çok ciddi mevzuat sıkıntıları var. “Benim bölgem değil, götür.” Daha da eziyet çıkartmış oluyoruz biz. Hakikaten söylediğiniz şey çok doğru; bir hesap yapılmış, ortalama 17 kez anlatıyormuş çocuk hikâyesini, bir 18’inciye eklemiş hâle geldik bazı yerlerde. Tekrar onu Adalet Bakanlığıyla da görüşürüz, onlar da olabilen tüm desteği vermeye çalışıyorlar ama böyle birtakım...

BAŞKAN – Bakın, bunun arkasındaki hem insani yaklaşım hem mantık şuydu: O çocuğa bunu 1 kere, o da uzmanla birlikte, onda bunu travmatik hâle getirmeyecek bir yöntemle dinleyip bunu kayıt altına almak ve ondan sonraki hukuki aşamalarda, soruşturma ya da kovuşturma aşamalarında o kayıtlardan istifade etmek, bir daha çocuğun yakasına bu konuda yapışmamak. Çünkü, biz, adli tıpta görevli uzmanların bu konuda verdiği ifadeleri biliyoruz. Yani bir çocuğun o odaya ne şekil çağırıldığını, nasıl hitap edildiği, soruların ne kadar onu yaralayıcı ve aşağılayıcı bir şekilde sorulduğu, bütün bu istismarları... Yani, cinsel istismara uğramış bir çocuğu kurum istismarlarından da kurtarmak için uygulanan bir yöntemdi bu ve burada bulunan formül -o zaman savcılıkla ilgili bir sıkıntı yaşanmıştı, doğru söylüyorsunuz ama- işte öbekleyip bir merkez yapmak. Onları da şöyle düşünün lütfen: Serbest bölge gibi. Hiçbir savcı benim bölgem, senin bölgen demeyecek -orası serbest, özel bir bölge gibi- o anda hangi savcı, hangi ilde, o öbek içinde hangisi ilde, ilçede müsaitse ilk o atlayıp gelecek ve vakayı ele alacak. Bence bunu çözüm arayışlarınızda, kurum içinde tartışmalarda öne alırsanız, belki değerli milletvekilimin de söylediği gibi bununla özel mi ilgilenmeliyiz acaba?

Buyurun Sayın Dalbudak.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Bence bu Komisyondan hariç bir komisyon mu kurulur, başka bir şey mi yapılır çünkü neticede bu çocukların yaşadığı o travmaları... Yani bir miktar empati kurduğunuzda, hakikaten çok ağır bir olay ve böyle belki binlerce çocuk var. O yüzden, bence biz bunu ayrı bir çalışıp Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve kurumda bulunan diğer kurumların sağladığı personellerle ilgili özel bir çalışma yapmak gerekli. Benim kendi ilimde kuruldu, açılmak üzere -Denizli Milletvekiliyim ben- yakinen de takip ediyorum, Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterimizle de istişare içerisindeyiz. Ama hani, düşünün, Denizli gibi 1 milyona yakın nüfusu olan, göç alan bir sanayi şehrinde daha hayata geçemedi bile. Yani o ilde, 1 milyona yakın nüfusu olan bir ildeki çocuklarla alakalı, başına gelen bu tür travmatik olaylarla alakalı çözüm üretemiyoruz. Yani bu yüzyıldayız, birçok meseleleri çözüyoruz, dağları delip yollar yapıyoruz ama... O, 1 tane çocuğu bile devlet olarak kapsayıp kucaklasak o bile kâfidir, 10 çocuk içinden ya da 5 çocuk içinden.

Bu tür kurumların biz özel çalışalım bence Sayın Başkanım, teklifim bu.

BAŞKAN – Çok uygundur, Sayın Vekilimize katılıyorum.

Bu konuda bir soru daha sormak istiyorum: Sonrasında bu hayatlar izleniyor mu? Çünkü, ÇİM’lerin felsefesinin bir bölümü de buydu. Yani biz bunu kurarken, başına böyle bir felaket gelmiş çocuğun istismarlardan kurtularak orada bir sorgulama ve tedavi süreci geçirmesini öngörmüştük ama orada bitmiyordu; bunun ikinci ayağı vardı, hatta bununla ilgili bir “database”, bir veri tabanı oluşturulmasını da önermiştik, yazılımlar yapılıyordu. ÇİM’den ayrıldı çocuk, ondan sonraki hayatı izleniyor mu?

Buyurun.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Ucu açık bırakılmış bir şey. Hani, bu çocuğun takibi zorunludur... Yani, biz, aileye ya da kuruma, o anda çocuğun sahibi kimse ona şeyi veriyoruz, bu çocuğun şu tarihte kontrolü var diye ama bu ucu açık bir şey oluyor. Zorunluluk olmadığı için takip oranlarımız çok düşük. Orada ciddi bir sıkıntımız var. Tabii, açıkçası biz bu noktada Aile ve Sosyal Politikalara ciddi iş düştüğünü düşünüyoruz çünkü hani, aileden korumaya aldık çocuğu diyelim ki... Oran, çok büyük oranda aile içi. Yani biz çocuğu aileden korumaya alıyoruz, ciddi rakamlar maalesef ki birinci derece akraba.

BAŞKAN – Şimdi, çocuk, aile bireylerinden biri tarafından istismar ediliyor, biz devlet olarak veya toplum olarak vazifemizi yapıp devreye giriyoruz, birçok çalışma yapıyoruz. Sonra ne yapıyoruz? O çocuğu aynı aileye geri mi veriyoruz, ne yapıyoruz? O zaman bütün yaptığımız sadece suya yazı yazmak olmuyor mu? Nasıl izliyoruz, o çocuğun ondan sonra başına gelenleri izliyor muyuz? Çünkü o süreçten geçtikten sonra bir daha ne onun annesi ya da ne çocuğun kendisi zaten şikâyetçi olmaz. Yani, bunu susup da bir kader hâline mi getiriyor, yoksa biraz yetişiyor, bu oyun teorisinde olduğu gibi, kendi yaşadıklarını bir başkasına mı yansıtarak acısını hafifletiyor? Yani, bunları sağlıkçılar da, psikologlar da o zaman çok çalışmıştı, üzerinde durmuştuk “Nasıl bir geleceğe doğru savuruyor?” diye. O anlamda önerileriniz var mı? Yani, bu tabii, sadece çocuğa değil, asıl konumuz kadın olduğu için onu da göz önüne alarak ben sizin önerilerinizi de almak isterim ya da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 33

Komisyon üyelerimizin katkılarını. Böyle bir süreçten, böyle bir şiddetten geçmiş çocuk ve kadının hayatı nasıl izlenmeli, sonrasında nasıl yardımcı olunmalı?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Buradaki rehabilitasyon süreci çok kolay bitebilir bir süreç değil aslında. Hani, biz madem devlet olarak bir işe el atıyoruz, hakikaten, yani, psikiyatrik en basit tedavinin minimumu bir yıl. En kötü ihtimalle o ilk bir yılda ciddi bir şekilde elimizi üstlerinden çekmememiz lazım ama çok o kadar işlevsel gitmiyor, daha... Tabii, yaptırımlarla da belki çok kolay değil, daha fazla bilinçlendirmeyi sağlayabilmemiz lazım. Çok istediğimiz gibi gitmiyor hakikaten ama hakikaten, bizim insanların üzerinden elimizi çekmememiz lazım.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım: Bugün burada eksik kaldığımız düşündüğümüz noktalarla ilgili yazılı olarak da görüş, sonuca katkı sağlayacak somut önerilerinizi alırsız ya da siz kendinizi bir kez daha hazırlıklı olarak belki bu alana... Çünkü ÇİM bugünün konusu olmadı ama açıldığı için tartıştık. Belki tekrar gelip yeniden heyeti bilgilendirmek isteyebilirsiniz.

Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sevgili Dalbudak Vekilimin ayrı bir izleme ve komisyon çalışması önerisine ben de katılıyorum, sorularınız gerçekten önemli. Dolayısıyla, bunları tarihe adanmış sorular olarak görüyorum ve üzerinde çok ciddi durulması gerektiğini düşünüyorum. İlaveten, sadece mağdure hâle gelmiş çocuk ya da kadını değil, bunların –gerçi çoklukla çocuk istismarlarında birinci dereceden akrabalar, ikinci dereceden akrabalarla oluyor ama- bu işe müdahil olmayan diğer akrabaların da bu süreçte izlenmesi gerektiğini, onların da rehabilite edilmesi gerektiğini... Çünkü bu uzanabildiği bütün paydaşlarının tamamını içine alabilecek bir durum hâline geliyor. Bir müddet paylaşımlar da sonra ya çocuğun oyun arkadaşlarından ya başkasından ya okuldan itibaren bu yayılıyor. Dolayısıyla, bunu sadece çocukla ve belki de aynı ailedeki kardeşlerle -belki o kardeşler konusu da gündeme alınmamış gözüküyor, sadece çocuk üzerinde duruluyor- yansımaları paydaşları da içine alacak şekilde bir sürece yayılması gerektiğini düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tabii, bugünün konusu değil, artı, çocuk da değildi ama ben de bu konu açılınca katkı sağlamak açısından bunu yaptım. Demek ki özellikle kadına karşı uygulanan cinsel şiddet veya fiziksel şiddet veya psikolojik şiddette bir izleme mekanizmasının olması gerekiyor. Benim bildiğim kadarıyla, burada bizim temel önerdiğimiz ve önleyici koruyucu olacak olan, risk analizlerinin yapılmasıydı yani riskli ailelerin tespit edilmesi, suç olmadan önceye odaklanmak, suçun ya da fiilin oluşumunu engellemek. Bu, çocuğa karşı olabilir, kadına karşı olabilir. Belki bununla ilgili bir çalışma yapmak lazım, Sayın Denizli Milletvekilimiz Nurcan Dalbudak'ın önerisi de hakikaten çok isabetli, belki sadece buna yönelik artı bir komisyon kurularak fiil gerçekleşmeden öncesine odaklanmak aslında bu devlete, bu işin topluma maddi manevi maliyetini de daha da azaltan bir şey. Bunu başarısak oranlar düşecek diye düşünüyorum.

Ben Sağlık Bakanlığımızdan gelen arkadaşlarımıza tekrar son sözler için soracağım.

Esra Hanım, buyurunuz.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Az önce söylediğiniz anlamda katkı vermek için söylüyorum, 0-6 yaş çocuğun psikolojik gelişimini destekleme programımız var. Bu programı tüm aile hekimliklerinde bu senenin sonunda inşallah uyguluyor olacağız. Böylece Türkiye'deki 0-6 yaş arası tüm çocuklara dokunup riskli aile taraması yapıyoruz orada. İşte, babanın, annenin alkol madde kullanımından, başka herhangi bir... Tamamını tarıyoruz orada, hakikaten çok işe yarayacağına inandığımız bir program. Kesinlikle temelden bir şey yapmak çok daha anlamlı olacak. İşte, 2015 sonuna kadar onu oturmuş olursak iyi olacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bu da çok önemli. Biz bu çalışmayı yaparken çok değerli milletvekili arkadaşlarımızla şunu da gördük: Risk analizleri ya da ne oluyor, ne bitiyor, tabii, bunlar çok özel alanlar olduğu için çok kolay saptanamıyor. Çocukların izlenmesi vardı okulda rehber öğretmenler kanalıyla. Onda da 0-6'da özellikle ailede birtakım oyuncaklar veriliyor ve çocuk odada o oyuncaklarla yalnız bırakılıyor. O oyuncaklarla oynama şekline dahi cinsel istismara maruz kalıp kalmadığı anlaşılabilir. Yani, hani, çok küçük bir çocuğun bunu ifade ediyor, etmiyor; korkutuluyor, korkutulmuyor, aslında biraz daha belki dikkatle, özenle izlense, bununla ilgili özel ekipler kurulup da o risk analizleri yapılsa herhâlde biz suçu işlemeden yerinde biraz daha bu yangını azaltabileceğiz diye düşünüyorum.

Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının bu konuda yapılmış herhangi bir protokolü var mı? Çocukların davranışlarının izlenmesi ve onların kendilerini korumasına yönelik çocuklara eğitici bir yaklaşım, var mı böyle bir model? Şimdi, önerilmişti, biz o zaman bu pakette önermiştik, hatta bunda kuklaları kullanıyorduk. Yani, çocuk kendinden daha büyük birinin bu konuda söylediklerini almıyor, onunla iletişime giriyor ama bir kukla vesilesiyle “Bak, yapman gereken

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 34

şu, şunu şöyle yapmalısın, böyle bir şey olursa böyle yapmalısın.” dediğiniz zaman o kuklayla iletişime geçiyor, çok iyi öğreniyor ve bunu uyguluyor. Mesela, bu o zaman önerilmişti, hiçbir gelişme var mı, biliyor musunuz?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Deddiğiniz şekilde değil ama farkındalığı artırmak adına okullarda uygulanan eğitim programları var. Tabii, direkt cinsellik ya da işte, tacize, tecavüze uğrama gibi değil de “Hayır.” diyebilme, “Senin özeldir, senin bedenindir.”, ona dokunulmaması üzerinden giden eğitim programları var.

BAŞKAN – Peki, o zaman biz tartışmıştık fakat bir sonuç alamadığımız için o pakete koyamadık. Buna ne diyorsunuz Sağlık Bakanlığı olarak? Şimdi, özellikle köylerde, sağlık ocaklarının olduğu yerlerde hemşireler var. Bunlar malum, her ne kadar şimdi erkek hemşeriler de varsa da o büyük kentlerde, genelde kadın hemşireler var ve bunlar o çocukları hastalandıkları zaman ya da aşı, vesaire gibi sebeplerle ya da periyodik olarak kontrolden geçirip onların, ben inceledim, bir formları var, sağlık formu ve o formu doldurmak zorundalar o çocuğun bedensel gelişimiyle ilgili. Mesela, bu daha sık ve belli periyotlarla yapılsa ve yapılacağı da çok açık olarak toplumla paylaşılsa sizce çocuk istismarlarını da engellemede etkili olur mu, caydırıcı olur mu? Yani, bir çocuğun belli periyotlarla sağlık ekipleri tarafından kontrol edileceği bilgisi, faileri durdurur mu?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Kesinlikle durdurur. Üstelik de, hani, az önce bahsettiğim ÇPGD dediğim, Çocuğun Psikolojik Gelişimini Destekleme Programı’nda biz bunu yapıyoruz. Anne hamileyken anneyi 3, babayı 2 kere görüyoruz. Her yıl içinde aşıların falan dışında, bu gelişim takibi açısından minimum 2 kere görüyoruz o altı yıl boyunca ve hepsinin takipleri var ama söylediğiniz gibi, burada bizim eksiklerimiz, “Sağlık Bakanlığı ya da işte, doktorunuz, hemşireniz sizi bu şekilde takip ediyor aslında.” bilgisi yok. O bilgiyi aslında yayabilmek çok yararlı olur.

BAŞKAN – Peki bu, ebeveynleri ve toplumu rencide eden bir şey olur mu? O boyutuna da bakmak lazım.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU DAİRE BAŞKANI ESRA ALATAŞ – Nasıl söyleyeceğimize bağlı. “Biz çocuğunuza sahip çıkıyoruz, onun gelişimi sizin için ne kadar önemliyse bizim için de o kadar önemli.” demek var...

BAŞKAN – Ya da biz o zaman şuradan yola çıkmıştık: Zaten bir vesileyle o çocuk o sağlık merkeziyle sık sık bir araya geliyor. Bir araya gelmişken, belki de bunu hiç ilan etmeden çocuk bir de bu gözle kontrol edilebilir mi? Çünkü cinsel istismarın periyodik olduğu, özellikle bir kere ve tesadüfi değil de periyodik olduğu durumlarda çocuğun bedeninde bunun bulguları zaten oluyor. Yani, bu alanda oralarda o formlar doldurulurken belki kendisi müdahale etmese bile hemen doldurup ilgililere sağlık personelleri iletemez mi? Zaten bir tane vaka olsa o civarda bu şekilde, diğerlerine de bir emsal teşkil edebilir diye düşündük ama işte, toplumsal hassasiyetler sebebiyle de çok giremedik oraya.

Ne diyorsunuz siz? Buyurun, görüşünüzü alayım.

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU DAİRE BAŞKANI FATMA ŞAHİN - Sayın Başkanım, şimdi bir model oluşturma anlamında bahsetmek istiyorum. Muhtemelen bilginiz vardır Sayın Başkanım ve diğer vekillerimizin, çocuklar ve gençler için özel gereksinim raporu hakkında bir yönetmelik çalışması yapıldı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığıyla beraber. Bu konuyla alakalı değil, sadece ben model anlamında öyle bir çalışma yapılabilir önerisini sunmak için söyledim bunu çünkü onda tamamen gelişimsel geriliği olan bebeklerin doğduğu andan itibaren tespit edilerek, aile merkezlerinden hastanelere ve çocuk doktorlarına bir eğitim modeli hazırlanarak bu konuda hem gelişimsel anlamda hem takip süreci hakkında eğitim verilecek, paket programlar hazırlanıyor. Böylece çocuk 18 yaşına gelinceye kadar, Türkiye’nin her yerindeki çocuk hekiminde –ki çünkü o çocuk Türkiye’nin her yerinde hastalandığında çocuk hekimine gidecek- gelişimsel anlamda, aynı zamanda fiziksel anlamda takibi yapılacak. Biz şimdi böyle bir sistemi çalıştık, bitirdik. Az önce sizin bahsettiğiniz de Sayın Başkanım, aslında bununla alakalı. Yani, sistemi oluşturma anlamında buna benzer bir sistem yapılabilir, bunda hiçbir sakınca yok. Ailelerin de üstelik biz ona onay belgesi de hazırladık aileyi rencide etmemek adına. Bu sürecin daha formunun ilk bilgisini verirken aileye “Biz aslında sizin çocuğunuzu gelişimsel düzeyde takip etmek istiyoruz. Sizden bu konuda bilgi almamız gerekiyor. Rızanız var mıdır? Ana fikrimiz, çocuğunuzun gelişimsel geriliklerini daha aza indirmek, 18 yaşını doldurduğunda belki daha sağlıklı bir gençle yaşamınızı sağlamak.” şeklinde bir de onay formu hazırladık. Yani, aynı modelin aslında bölgesel planlamalarla veya pilot uygulamalarla bütün çocuklara uygulanabileceğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bir de Sağlık Bakanlığımız belki bu kemik yaşı, kemik yaşının büyütülmesi ya da küçültülmesi, mahkemelerde ceza indirimlerine sebebiyet veren bir şey de, biz o zaman çalışmıştık. Bir Amerikan modeli uyguluyoruz kemik yaşı ölçümlerinde. Bunun da o zaman bu coğrafyadaki insanlara çok uygun olmadığı yani kemik yaşların tespitinde hatalara

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 35

sebebiyet verdiği bu metodun o vakit tartışılmıştı. Bununla da ilgileniyoruz çünkü sonuçta ya mağdurun yaşı büyütülerek ya da failin yaşı küçültülerek bu tip raporlarla, bize hiç uygun olmayan bir kemik yaşı ölçme metodu sebebiyle ceza yerine gelmeyebiliyor ya da mağdurun mağduriyetinin engellenmesi diyelim. Belki Sağlık Bakanlığımız bu konuda da bir araştırma yaparsa bu kemik yaşının ölçülmesi, bundaki sapmalar, bize uygunluk...

Teşekkür ediyorum.

İlave etmek istediğiniz...

Buyurun, kendinizi tanıttın önce.

PSİKOLOG NEVİN DERMAN – Ben psikolog Nevin Derman. Kamu Hastaneleri Kurumunda Çocuk İzleme Merkezi, ANATEM, ÇEMATEM VE toplum ruh sağlığı merkezleriyle ilgili birim sorumlusuyum.

Bu ÇİM konusunda söylemek istediğim şu: Siz “Sağlık ocaklarında hemşireler bununla ilgilenebilir mi?” dediniz. Bir de “Millî Eğitim Bakanlığında öğretmenler bu konuyla ilgilenebilir mi?” Şimdi, biz bu konularla ilgili zaman zaman görüştüğümüzde şu oluyor: Kişi eğer istismara uğramış çocuğu, öğretmen dahi, tespit ettiğinde bunu bildiremiyor çünkü güvenlikle ilgili sıkıntısı var. Kimlik isteniyor kendisinden, hatta kendisinin belki gitmesi gerekiyor. Dolayısıyla, bu riski göze almıyorlar ama siz söylerken Vekilim, aklıma geldi, mesela aile hekimlikleri daha resmî kurumlar olduğu için hastaneden biraz daha çekinir. Mesela, aile hekimlikleri en azından belki bu konuda bir bilgilendirilebilir istismara uğrayan çocukların tespiti ve bildirilmesi konusunda, belki onların fark ettiği şeylerin bildirilmesi biraz daha kişi bazlı olmaktan ziyade, kurum olarak daha kolay olabilir diye düşündüm.

Bir de sorunlardan bir tanesi... Bizim, evet şu an 21 tane merkezimiz var. Sorunlarımızdan en önemlisi, yer sorunu var, hem çocuk psikiyatristinin olduğu hem de onun bulunduğu hastanenin bu imkânı sağlayacak bina koşulları. Benim ilgilendiğim diğer alanlarda da biz hep illerde yer sorunuyla karşı karşıyayız. Bir de insan kaynağı açısından sıkıntımız var. Şimdi, bu tür yerler, özellikle ÇİM’de çok yıpratıcı yerler. Yani, personelin orada tutulması için performansla ilgili bir çalışma olabilir mi bilmiyoruz çünkü gerçekten motivasyonları çok çabuk düşebiliyor ve yer değişikliği talebinde bulunabiliyorlar. Yoksa adli görüşmecilerimiz çok yoğun bir şekilde halk sağlığıyla birlikte yapıyor. Oradaki kişiler çocuğu aynı titizlikle ele alıyorlar. Bu konuda bir görüşümü bildirmek istedim.

Bir de şu an değişti mi bilmiyorum, eğer değiştiyse kusuruma bakmayın. Şimdi, çocuk mahkemede sonradan izlenmiyor ama bunun mesela Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sosyal hizmet birimleriyle belki izlenmesi uygun olur fakat şey duymuştum, tacizde, istismarda bulunan kişi yetişkin olduğunda, çocuk mahkemesinde görülüyor bu dava. Dolayısıyla, o kişi 18 yaşının üstünde olduğu için o yetişkin mahkemesinde ele alınması gerekiyormuş. Dolayısıyla, bu kişiler dışarıda olduğu sürece çocuk gerçekten hiçbir açıdan güvencede olmuyor. Bir de bu konuya dikkat çekmek istedim.

Teşekkür ederim. Saygılar.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum katkınız için.

Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu süreçte aile hekimi ya da başka kurumlarla çözülmesi durumunda ben sürece din psikologlarının da katılması gerektiğini düşünüyorum. Mutlaka bu ekip içerisinde din psikologlarının da olması gerekiyor.

Şimdi, bu sadece istismara uğramış çocuğun dışında, bölgelerde eğer başka çocukların da merkezler tarafından bu şekilde izleneceği konusu bir biçimde hiç yansıtılmadan başarılı olabilir mi bilmiyorum ama başarılması çok zor diye düşünüyorum. Eğer bu bir yaygınlık kazanırsa herkes kendi çocuğundan şüphelenmeye, kuşkulandırmaya başlar ve başka bölgelerden de çocuklarını gelip kontrol ettirmek üzere, bu süreci izlettirmek üzere akınlar olur, bu, toplumu tedirgin eder diye düşünüyorum. O itibarla çok dikkatle ve hassasiyetle üzerinde durulması gerekir. Cezai müeyyideler zaten yeteri kadar ağırdır ama belki bir iki kademe daha ağırlaştırılabilecek, caydırıcı olabilecek nitelikte yürürlüğe konabilir, uygulanabilir.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu konuda katkı sağlamak isteyen yoksa ben Sağlık Bakanlığında katılan çok değerli uzmanlarımıza, bürokratlarımıza teşekkür ediyorum. Tekraren söylüyorum, iletmek istediğiniz konular olursa yazılı olarak da ya da sözlü olarak da Komisyonumuza başvurabilirsiniz. Bunun için de yaklaşık bir, iki üç haftalık süreniz var.

Çok teşekkürler.

Şimdi gündemimizin üçüncü maddesine geçiyoruz. İçişleri Bakanlığı açısından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikalarının genel çerçevesi, bütçe boyutu, meydana gelen olayların nedenleri, kır-kent arasındaki farklılıklar, bununla ilgili istatistikler, 6284 sayılı Yasa’nın uygulama sonuçları, bununla ilgili analizler ve emniyet hizmetleri kapsamında bu suçla mücadele açısından alınması gereken önlemleri görüşeceğiz. Bu konuda İçişleri

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 36

Bakanlığımızdan Emniyet Genel Müdürlüğü 4'üncü Sınıf Emniyet Müdürümüz Tarı Khan Çetiner ve Jandarma Genel Komutanlığı Personel Binbaşı Özlem Yılmaz'ın sunumlarını alacağız.

Önce Emniyet Genel Müdürlüğü 4'üncü Sınıf Emniyet Müdürümüz Tarı Khan Çetiner'e sözü veriyorum.

Buyurunuz.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER

– Sayın Başkanım, milletvekillerim, kurumların değerli temsilcileri; Sayın Başkanımın da arz ettiği gibi, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığında, merkezde Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğümüz var. Bu birimin şube müdürü olarak görev yapmaktayım. Ben genel itibarıyla kolluk kuvvetlerinin yaptığı iş ve işlemler, merkezden takip ettiğim hususlar, kendi sistemlerimizden elde ettiğim veriler, bu mücadele kapsamında yapılabileceklerle ilgili bilgi aktarmaya çalışacağım sizlere.

Merkezdeki şube müdürlüğümüzü 3 Ağustos 2014 tarihinde faaliyete geçirdik. Amacımızı, aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadeleye ilişkin hizmetlerin koordine içerisinde yürütülmesini sağlamak, etkin suç soruşturması yürütmek, mağdur odaklı suç soruşturması yürüterek mağdurun mağduriyetini gidermek, personelin bu konuda eğitimlerinin yerinde ve zamanında verilmesini sağlamak, mağdurlara yönelik tedbirleri çok yönlü bir anlayışla ilgili kurum ve kuruluşların birlikteliğinde hayata geçirmek ve mevcut hizmetleri geliştirmek olarak ifade etmek istiyorum.

Bilindiği gibi, 6284 sayılı Kanun, koruyucu ve önleyici tedbirlerle düzenlemiş ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirine birtakım yetkiler vermiş. Şiddetin başlangıcı, bizim öğrenmemizle başladığından dolayı, burada koruyucu tedbir kararı olarak adlandırdığımız şiddet mağdurlarına yönelik barınma yeri sağlanması ve geçici koruma altına alınması tedbirlerini mülki amirin adına biz şiddetin büyüklüğüne göre gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde alabiliyoruz. Aynı şekilde, şiddet uygulayana yönelik de yine önleyici tedbir kararları kapsamında hâkime tanınan yetkiler olmakla birlikte, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirinin karar vermesiyle birlikte yakınlarına, tanıklarına, çocuklara, kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması; şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması, müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi, diğer bir husus da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmaması gibi, genel itibarıyla yaklaşmama ya da uzaklaştırma dediğimiz, iki cümleyle, bu tür tedbirleri gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirleri verebiliyor.

Kolluk işlemleri nelerden ibaret? Bir şiddet vakası polis merkezine geldiğinde neler yapılıyor, bununla ilgili size bilgi aktarmak istiyorum. Öncelikle, tabii ki mağdurun müracaatının alınması için, genel hükümler çerçevesinde işlem yapılması için bir suç ortada olduğundan dolayı cumhuriyet savcısına bilgi veriliyor ve onun talimatları doğrultusunda suç soruşturması işlemlerine başlıyoruz. Öncelikle, tabii ki mağdurun doktor raporunun ve ifadesinin alınması işlemi yapılıyor. Sonrasında bu konuyla ilgili 14 ilde kurulan Şiddet Önleme İzleme Merkezi ya da diğer illerdeki aile ve sosyal politikalar il müdürlüklerine gecikmeksizin en seri vasıtalarla bilgi aktarılıyor. Akabinde, bizim kendi geliştirdiğimiz ve risk değerlendirme formu olarak adlandırdığımız aile içi ve kadına karşı şiddet olayları kayıt formunun doldurulmasını sağlıyoruz, bu sistem üzerinden otomatik doldurabiliyoruz ve bu doldurulan form da en geç 16.00'ya kadar yine ŞÖNİM veya aile ve sosyal politikalar il müdürlüklerine gönderiliyor. Buraya kadar adli görevler diye ayırabiliriz. Bundan sonraki süreçte idari görevlerle birlikte, mülki amirin yetkisinde olup ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirine tanınan yetkiler çerçevesindeki alması gereken tedbirleri alıyoruz. Olay yerinin incelenmesi, tanık beyanlarının alınması, failin yakalanması ve ifadesinin alınması, sürecin en sonunda failin yakalanmasıyla birlikte, hâkimin yetkisinde olan, yine gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amirine tanınan yetki çerçevesinde önleyici tedbirleri alıyoruz. En son olarak da yapılan süreçle ilgili cumhuriyet savcılığının talimatıyla ya mevcutlu olarak olayın büyüklüğüne göre ya da evrak ikmalen savcılığa gönderiliyor.

Biraz önce bahsetmiştim, aile içi ve kadına karşı şiddet olay kayıt formu... Bu hem bilgi sistemimizi geliştirmemizi sağlıyor hem standart bir veri girişiyle birlikte analiz kapasitesini artırıyor, risk hesaplaması yapabiliyoruz. Burada 22 tane soru var. Bunlara verilen "evet-hayır"larla birlikte sistem risk altında olup olmadığını otomatik belirliyor. Tabii ki yine ifade aşamasında ya da elde edilen bilgiler doğrultusunda da riski kendisi de belirleyebiliyor kolluk ve bu sistemden otomatik olarak doldurabiliyoruz. Bununla birlikte, yine, alınan kararlarla ilgili kararın içerisinde tebliğ süreçleri var, hem şiddet uygulayanın hem de mağdurun bilmesi gereken hususlarla ilgili. Yine aynı şekilde, sistemden standart olarak doldurabildiğimiz önleyici ve koruyucu tedbir karar formlarımız mevcut.

Geçici koruma tedbirinden bahsedecek olursak, buradaki tedbirler cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemelerden alınacak Tanık Koruma Tedbirine İlişkin Ulus Ve Esas Hakkındaki Yönetmelik'te yer alan fiziki tedbir usullerinden hepsi ya da birkaçı verilebiliyor. Bunlardan kolluğun en çok verdiği, çağrı üzerine koruma ya da yakın koruma. Yakın korumanın birçoğu hâkimlerimiz tarafından verilen kararlar ama kolluk genelde bir barınma yerine yerleştirdiyse bir çağrı üzerine koruma verebiliyor zaten kapalı bir ortamda ya da güvenli bir ortamda bulunduğundan dolayı. Burada sayısal bir veri

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 37

olarak bakacak olursak, 2014 yılı içerisinde 77.288 kadın, 9.793 erkek olmak üzere, 87.081 kişi hakkında geçici koruma tedbir kararı alınmış ve hâlen 38 kadın, 5 erkek, toplam 43 kişi yakın koruma, 24.406 kadın, 3.357 erkek olmak üzere, 27.763 kişi çağrı üzerine koruma, toplamda da 27.806 kişi hakkında geçici koruma tedbiri uygulanmıştır. Geçici koruma tedbirleri uygulanırken, sürekli medyada da yer alıyor, işte “Koruma altındaki kadın öldürüldü.” manasında. Normalde yakın korumadayken yani “Yakın korunurken öldürüldü” gibi bir algı var. Normalde geçici koruma tedbiri uygulanırken 23 kadını hayatını kaybetmiş. Bunun 2’si de aynı gün olmuştu, olayı çok iyi hatırlıyorum, 12 Mart 2014 tarihinde biri İstanbul’da, biri Elazığ’da olmak üzere. Hatta bu olayın bir tanesinde, İstanbul’da da kadının yanındaki polis arkadaşımız da şehit olmuştu. Dolayısıyla, 23 kadından 2 tanesi hayatını kaybetmiş, diğer 21 kadın ise, çağrı üzerine koruma kararı olduğundan dolayı yani ani gelişen bir olay sonrasında çağrı bırakması gerekiyor ya da kolluğu araması gerekiyor “Böyle bir tehlike var” diye. O zaman kendisine yaratamamış, bulamamış, ondan dolayı yani polise haber vermeden başına gelen, ani gelişen bir olay neticesinde hayatını kaybetmiş şekliyle bilgimiz var. Olaylar sonrasında çağrıda bulunmadığı için hayatını kaybetmiştir.

BAŞKAN – Bu 23’ün 21’i mi?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER

– Evet.

Diğer bir husus, kimlikle ilgili diğer bilgi ve belge değişimi. Bu konuda da yine çok kafaları karıştıran sorular var. Eminim buradaki değerli milletvekillerimiz ve katılımcıların da bilgisi vardır. Şu an için şiddet gören, şiddet mağduru kadınların, erkeklerin ve çocukların kimlik değişim işleminde bir sorun yok. Kanunun verdiği yetki çerçevesinde, bu görevler merkezde benim çalıştığım birim tarafından yapılıyor. Sadece bu fiziki görüntü değişikliğiyle ilgili İzmir Adliyesinin de vermiş olduğu bir karar vardı. Onun da normalde 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen bir karar olmadığı yorumu yapıldı. Hatta bu konuyla ilgili, asıl fiziki görüntü değişikliği konusu Tanık Koruma Kanunu’nda olup Tanık Koruma Kurulu tarafından verilen bir karar üzerine yapılması gereken bir iş ve işlem. Bu sebepten dolayı Tanık Koruma Kurulu tarafından bununla ilgili gerekli süreç takip ediliyor. 6284 kapsamında verilmesi gereken bir karar olmadığı düşüncesindeyiz. Bu konuyla ilgili bir görüş sorduk ama hâlen daha görüş gelmedi. Görüş geldikten sonra o şekilde yapılması eğer düşünülüyorsa da bu şekilde bu değişiklik işine de başlayacağız.

Bu kapsamda, “Bugüne kadar kaç kişinin kimliği değiştirildi?” sorusuna cevaben de 124 kadın, 6 erkek ve 101 çocuk olmak üzere, 231 kişinin şu an için kimliğini değiştirdik. Tabii, sadece nüfus cüzdanının değiştirilmesiyle bitmiyor. Sürücü belgesi, pasaport, diploma, öğrenci kimliği eğer okuyan çocukları varsa, okuldan mezun olmuşsa mezun olduğu okullara dair ya da işte kadın şiddet mağduru, evden ayrılmış ama bir diploması var, bir işe girecek, diplomasını ibraz edemiyor. Bunu bize aktardığı takdirde eski kayıtlarına bakarak Millî Eğitim Bakanlığının ilgili birimlerinin koordinesinde bu eski diploma kayıtlarına da ulaşabiliyoruz. Onları en kısa zamanda çıkartıp tekrar mağdur olan kadınlara ulaştırıyoruz.

Kimlik kartı almıştır, özel güvenlik biriminde çalışmıştır, bu tür kartlar, aracı varsa trafik tescil belgesi, bunun yanında ilgili diğer bilgi ve belgelerin hepsinin değişimini sağlıyoruz şu an için merkezde.

Şiddeti önleme ve izleme merkezlerinden bahsedeceğim. Burada bizim dolaylı olarak bir görevimiz var. 14 ilde kurulu bulunan şiddeti önleme ve izleme merkezlerinde, ilgili bakanlığın talebi üzerine birer polis memuru görevlendirmesi yaptık, orada bir nevi diğer kolluk birimleriyle, jandarmayla da zaman zaman iletişimi sağlamaya çalışıyor kolluğu temsil ettiğinden dolayı. Meydana gelen olaylarla ilgili, ilgili polis merkezi ya da karakolla bilgi akışını sağlıyor, orada ivedi alınması gereken tedbirler varsa, onunla ilgili kolluk bölgesine göre bilgi aktarımı sağlıyor. Bu meyanda memur görevlendirmemiz mevcut.

Şiddeti önleme ve izleme merkezi yönetmeliği için şu an çalışmalar devam ediyor. Orada bir kolluk biriminin kuruluşu da öngörülmüştü, şu an için onunla ilgili net bir şey çıkmadı. Yani aile içi şiddet ve kadına karşı şiddet olaylarının haberini alan kurum direkt oraya bilgi versin, soruşturma da orada yürütülsün gibi bir algı vardı, şu an onunla ilgili çalışmalar devam ediyor.

Bu kapsamda, yine kanunun teknik yöntemlerle takip maddesine istinaden, pilot uygulama kapsamında güvenlik butonu uygulanması mevcut. Burada, öğleden önceki grupta bu söylenmişti. Bursa ve Adana’da, sadece polis bölgesinde ve polisin altyapısı kullanılarak bizim “araç takip modülü” dediğimiz modül kullanılmak suretiyle, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı şiddeti önleme ve izleme merkezlerindeki görevlilerin polis refakatinde teslim etmiş olduğu güvenlik butonuyla, mahkeme kararına istinaden verilen güvenlik butonunun teslimiyle başlayan bir süreç.

Burada da son verileri yeni aldım. Adana’da 7 erkek, 96 kadın, toplam 103 kişiye güvenlik butonu verilmiş. Hâlen Adana ilinde 17 kadın, 1 erkek olmak üzere 18 kişi aktif olarak güvenlik butonunu kullanıyor. Bursa’da da 4 erkek, 108

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 38

kadın, toplam 112 kişiye güvenlik butonu verilmiş, hâlen 2 erkek, 41 kadının güvenlik butonunu kullanarak ani gelişen durumlarda çağrı bırakma imkânı var.

Biraz önce geçici koruma tedbirinde 23 tane sayıdan bahsetmiştim. Aslında o 23 sayının 21'i bu meyanda bir koruma. Bu, sadece Bursa ve Adana ilinde pilot olarak uygulanıyor. Bugün, aslında bu saatlerde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında yeni bir toplantı var, bu konuyla ilgili bir etki analizi çalışması yapıldı, bir sonraki sunumunda da bahsedeceğim, aslında elektronik kelepçe modeline geçmemiz gerektiğiyle ilgili de birkaç tespiti yansıtmaya çalışacağım.

“Bursa ve Adana ilinde güvenlik butonu uygulaması varken buton verilir de öldürülen kadın var mı?” diye sorulacaksa, bununla ilgili hayatını kaybeden kadın mevcut değil, yalnız Temmuz 2014'te Bursa'da meydana gelen bir olayda, kadının konum bilgisi sayısal haritaya düşmediğinden dolayı bir yaralanma konusu meydana geldi, çok şükür hayatını kaybetmedi, sadece yaralandı.

Birazcık verilerden bahsetmek istiyorum. Verilerin belki çokluğuyla ilgili kafalarda soru işareti yaratabilir ama sistemsiz olarak tabii ki biz de bu sürece ayak uydurmaya çalışıyoruz, suç başlıklarını yenilemeye çalışıyoruz. Geçmişte aile içi şiddet olarak gündeme alınan farklı suç başlıkları varken, süreçte bu suç başlıkları zamanla arttı.

Şöyle arz edeyim: Kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet, terk, cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, cinsel taciz, kişi hürriyetinden yoksun kılma, fuhşa teşvik, aracılık veya zorlama, kötü muamele gibi suç başlıklarından daha önceden bir veri toplanıyordu. Geçmişteki, eski verilerin azlığının nedeni, belki de aile içinde olduğu ya da kadına karşı olduğu tespitinin olmadığından dolayı, bu formda eklediğimiz yeni veriler de yine aile şiddet kapsamında, kadına karşı şiddet kapsamında, çocuk düşürtme, kısırlaştırma, tehdit, eğitim ve öğretimin engellenmesi, konut dokunulmazlığını ihlal, hakaret, genel güvenliğin tehlikeye sokulması, dilencilik, aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali, tedbir kararlarına aykırılık meyanında Türk Ceza Kanunu'nda yer alan suç başlıkları altında, bu aile içi işlenebilir mi işlenemez mi, direkt kadına karşı cinsel ayrımcılığa dayalı işlenir mi işlenemez mi gibi bir tasnif yaptıktan sonra, özellikle 2014 verilerinin daha gerçekçi olduğunu düşünüyorum. 2014 öncesi verilerde çok gerçekçi olmayabilir ama, en azından sayısal bazda kasten öldürme sayılarını alabiliriz, çünkü kasten öldürme zaten kasten öldürmedir, böyle bir olay neticesinde ölen kadın sayısı ya da olay sayısı, erkek sayısı, çocuk sayısı manasında bir tespitimiz var, olay sayısının artışını dediğim gibi buna bağlıyorum.

Tabii, bu olay sayısının artışını sadece bu sebeplere bağlamak mümkün değil. Son yıllarda kadına karşı şiddetle ilgili, ilgili kurum ve kuruluşların, STK'ların yürüttüğü faaliyetler, toplumun bilinç düzeyinin artması, yani herhangi bir şekilde şiddetin tanımını yaptığımızda, ekonomik, cinsel, fiziki, sözel şiddetler şiddet olarak algılandıktan sonra, hemen ilgili kolluk birimine müracaatla süreç başlıyor, toplumda bir farkındalığın oluştuğunu, bilinç düzeyinin yükseldiğini ifade edebiliriz. Artık eskisi gibi sır değil de görünür bir hâl aldı aile içi şiddet.

Ayrıca, tabii, yasal düzenlemelerle birlikte çıkan yönetmelikler ve bunların uygulamasına dönük yapılan eğitimler, kolluktaki tutum ve davranış değişikliği, bu sebeplerden dolayı şiddet mağduru kadınların resmî kurum ve kuruluşlara müracaatlarının arttığını düşünüyorum.

Kanun öncesi, kanun sonrası değerlendirme yaptığımızda, dediğim gibi eskideki verilere çok itibar etmiyoruz ama, sonuçta Komisyonumuz böyle bir bilgi istediğinden dolayı, bu bilgi faydalanmak amaçlı olabilir gerçekleri çok yansıtmasa da. Aslında asıl gerçek veriler bence Adalet Bakanlığı verileri, çünkü biz aile içi şiddet olarak belki başlatıyoruz, işin içinden başka bir şey çıkıyor ya da aile içi şiddet olarak başlatmıyoruz, orada aile içi şiddete dönebiliyor mahkeme, ilgili hâkim ya da savcılık aşamasında.

Bu sebepten dolayı, kanun öncesi ve sonrası otuz aylık bir değerlendirme yaptığımızda, aile içi şiddet oranında yüzde 75 artış, kasten öldürme olaylarında da yüzde 19 artış var. Bu kasten öldürme olaylarındaki yüzde 19 artış, tabii ki medyanın yanlış algı yaratmasından kaynaklanan durumlar da söz konusu olabilir. Özellikle bu yılın ilk yarısında, şiddet uygulayan erkeklerin konuşmak, görüşmek, barışmak amaçlı, bir şekilde bir ortama ayrıldığı eşini ya da ayrı yaşadığı eşini çağırıp, akabinde kendisini anlatamamasından kaynaklanan ya da belki hazırlıklı geldi, üzerinde zaten bir bıçak, bir silah vardı, önce kadını öldürerek hayatına son verdi, akabinde de intihar etmek suretiyle ölüm olayları meydana geldi. Bunun her defasında basında yer almasıyla birlikte, ister istemez “Benim de böyle bir sıkıntı varsa ben de bu yola başvururum.” mantığında öğretici haberler de çıkabiliyor basında.

Yine, aynı şekilde olay sayısına göre bir değerlendirme yapacak olursak, İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Bursa, büyük şehirler olması hasebiyle en çok olayların meydana geldiği yerler, Gümüşhane, Yozgat, Artvin, Bayburt, Hakkâri de olayların en az meydana geldiği iller.

Kişi başına düşen olay sayısı daha mantıklı bir tespit. 100 bin kişi başına düşen olay sayısına göre yaptığımız tespit de Osmaniye, Karaman, Erzincan, Kars, Sinop, bu illerde aile içi şiddet olaylarının fazlalığından, Van, Şırnak, Yozgat, Şanlıurfa ve Hakkâri'de de olayların azlığından bahsedebiliriz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 39

Yine, aynı şekilde bize gelen yazıda, “Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikalarındaki bütçe boyutu.” diye bir soru vardı. Yani taşra birimlerimizce yürütülen hizmetlerde kullanılan personel, sevk edilen ekip, bu meyanda bir tespit yapmamız mümkün olmadı, ama merkezde, bu kimlik değişimiyle ilgili yaptığımız işlemler neticesinde küçük bir bütçe, 2.827 lira bir ödeme yapılmış. Diğer taraftan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla birlikte yürüteceğimiz ve şu an için başlayan bir projeye, 2015 ve 2016 yıllarında etkinliğinin daha da artacağı düşüncesinde olduğum 500 eğitici yetiştirilerek, 81 ilde polis eğitim kurumlarında, hem farkındalık yaratmak hem de alanda çalışan personeli eğitmek amaçlı bir eğitim projesine başlandı. Burada 26 tane pilot il var, 26 il haricindeki illerin birtakım masraflarını biz karşılayacağız, onunla ilgili Emniyet Genel Müdürlüğü olarak oluşturduğumuz bir bütçemiz var.

Kısaca eğitim çalışmalarından bahsetmek istiyorum. 2014 yılında, özellikle polis merkezlerinde kadın mağdurlarla bire bir ilgilenen, ifade alan personel dediğimiz mukayyit personele yönelik tüm polis merkezlerinde çalışan, ifade alan personele eğitim verildi. Ayrıca, polis merkezi amirlerine de ayrı bir eğitimle benzer eğitimler verildi.

Yine, 2014 yılında Avrupa Konseyinin desteğiyle İzmir’de bir etkinlik yapıldı. Bu etkinlikte şöyle bir tespitim oldu: Fransa da İstanbul Sözleşmesi’ni imzalayan bir ülke, 6284 sayılı Kanun da İstanbul Sözleşmesi akabinde çıkartılan bir kanun. Biz, burada barıştırmaya, uzlaştırma arabuluculuğunu tamamen yasaklamışken, Fransa da bu sözleşmeyi imzalamasına rağmen, orada sırf bu işler için uzlaştırıcı bir kurum olduğunu duydum. Bu da ilginç geldi bana, çünkü biz zamanında ya da geçmişte işte, kolluk, polis barıştırmacı, uzlaştırıcı denildiğinden dolayı bu tavırdan tamamen uzaklaşsak da, yine herhâlde birkaç tane oluyordur yorumunu yapıyorum, ama onlarda yasal bir kurum olarak böyle bir barıştırmacılık ve uzlaştırıcılık kurumu olduğu bilgisini almıştım.

Yine, aynı şekilde, Ankara’da, Avrupa Birliği’nin desteğinde, 41 ilden gelen bu alanda çalışan personelin katıldığı bir seminer verildi.

Kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler başlığında birkaç şey arz etmek istiyorum. Aile şiddet olaylarının birçoğu çiftler arasında yaşanan şiddetli geçimsizlik ve ani yaşanan olaylar sonrasında çıkan tartışmalar neticesinde gelen olaylar, yani ani gelişen olaylar yorumunu yapabiliyoruz.

Kadına karşı aile içi şiddetin önlenmesi, öncelikle kadınların güçlendirilmesi ve toplumsal statülerinin yükseltilmesi, sonrasında aile içi şiddete neden olan olumsuz davranışların nedenlerinin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabileceğini düşünüyorum.

Etkin eğitim politikaları, yani bu belki de ilkökul, ortaokul, lise seviyesinde başlayan, cinsiyet ayrımcılığına dayalı değil ama toplumsal cinsiyet eşitliği manasında bir eğitim ve sonrasında kadının iş hayatına yeterli seviyede katılımının sağlanması, hak ettiği değerin verilmesinin kadına karşı şiddetin azalmasında etken olacağı düşüncesindeyiz.

Ulusal Eylem Planı’nda yer alan toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleyle ilişkin yapılması planlanan yasal düzenlemeler: Kanun ve yönetmelik çıktı, ama alt düzeyde yine birkaç düzenleme yapılması gerektiği düşüncesindeyiz. Toplumsal farkındalık ve zihniyet dönüşümü, kadının sosyoekonomik konumunun güçlendirilmesi, koruyucu hizmetler, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, sektörler arası iş birliğiyle bu alandaki çalışmaya katkı sağlanabileceği düşüncesindeyiz.

Diğer bir tespitimiz, 6284 sayılı Kanun’da şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi olan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve “tek taraflı ısrarlı takip mağdurları” dediğimiz kişilerin korunmasına yönelik, hem koruyucu hem de önleyici tedbirleri aslında öngörmüş. Daha ziyade hep koruyucu tedbirlere yöneldik, yani hep kadını koruyalım dedik ama bir kadının kimliğinin değişmesi bile kadını belki üzüyor, kendi zihinsel değişimini yapmasında zorlanıyor ki bu fiziksel değişikliğe giderse, yani var olan görüntüsünü neden değiştirsin manasında, belki onun bilincinde değil, tabii ki bu hâkimin karar verirken aydınlatılmış rızasına dayalı olarak vermesi gereken bir karar. Daha çok şiddet uygulayana yönelik önleyici tedbirler uygulayamamız gerektiği düşüncesindeyiz. Kısaca mağdur odaklı yaklaşımla hareket ediyoruz ama şiddet uygulayana yönelik, fail odaklı yaklaşım sergilemiyoruz. Mesela fail odaklı yaklaşımla ilgili birkaç örnek vermek istiyorum. Şiddet uygulayanın rehabilitesi. Bu mevzuatta yer alan bir hüküm. Yani gerek Sağlık Bakanlığı gerekse Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak bu altyapıyı bir an önce hayata geçirmemiz gerekiyor. Şiddet uygulayan şahısların uygulama sebepleri, nedenleri, bilinçaltındaki sebepler üzerinde çalışılması gerektiği düşüncesindeyiz.

Ayrıca, kolluk uzaklaştırma kararı verdikten sonra, şahıs akşamleyin A karakoluna, B karakoluna geliyor, “Sen beni uzaklaştırdın, gece nerede kalacağım?” diyor. Bu soruyla muhatap olduğunda kolluk... Burada sonuçta aile çatısını da koruma var. Bazı feminist dernekler bu bütçe sadece kadına ayrılmalı düşüncesiyle buna karşı çıkıyor ama, normalde evden uzaklaştırılan erkeklerin de herhangi bir merkezde konaklatılarak, burada öfke kontrolü, rehabilitesi, iletişimi artırıcı, becerilerini artırıcı ya da bilinçaltındaki şiddet olgusunun temelinde neler yatıyor, onu araştırmacı çalışmalar yapılarak, hem de bununla ilgili sosyal devlet olma gayesiyle birlikte, bu insana da kalacağı, konaklayacağı bir yer verilebilir. Yani eğer kadın

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 40

yalnız kalsın, huzurlu olacak diyorsak, erkeği de oradan uzaklaştırıyorsak, çünkü bununla en çok kolluk karşı karşıya geliyor, bu erkek şahsa ikamet edeceği bir yer bulma hususunda.

Bugünkü Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında katılacağımız toplantının çıktısı herhâlde elektronik kelepçe olacak diye düşünüyorum, sebebi de şu: Biz bu konuyla ilgili 11 Mart 2014 tarihinde bir rapor hazırlamıştık Emniyet Genel Müdürlüğü olarak. Yani kadına karşı şiddet olaylarının, özellikle kadın cinayetlerinin önlenmesi için koruyucu tedbirlerin yanında önleyici tedbirlerin de aktif uygulanması, bu kapsamda erkek şahsı, şiddet uygulayan şahsı mağdurun yanına gelmeden önce bertaraf etmek, işte, kolluğun zor kullanma gücünü kullanarak onu orada sınırlamak amaçlı, bu sebeple mağdurla birlikte iletişimi kontrol altında tutmamız gerekiyor. Yani bu “ani gelişen olaylar” dediğimiz ya da bu öldürülen, hayatını kaybeden kadınların vakalarına baktığımızda, iyi niyetine binaen, konuşmak için, görüşmek için, bir şeyleri halledebilir miyiz edasıyla kadın aslında erkeğin yanına gidiyor, ama erkeğin içinde de belki olur, ama olmazsa da orada gereğini yapayım gibi bir his beliriyor herhâlde. Böyle düşünüyorum, çünkü zaman zaman vakaları böyle tek tek incelediğimizde bu tür örnekler karşımıza çıkıyor.

Dolayısıyla, eğer biz bunu her ikisinin inisiyatifine bırakmazsak... Adalet Bakanlığının uyguladığı denetimli serbestlik modeli var, fiziken orayı görme imkânımız da oldu. Erkeğe takılan bir kelepçe, kadına verilen bir cihazla birlikte sayısal harita, dijital harita üzerinden onların hareketleri kontrol altında tutuluyor aslında, eğer bir yaklaşma varsa ikaz ediliyor, “Tedbir kararını ihlal ettin, geri dön.” diyor, eğer ısrarcıysa kadına haber veriyor, “Yaklaşıyor, biz kolluğa haber verdik, gerekli tedbirler alınacak.” manasında, aslında bu tür tedbirlerle sanki kadını daha etkin koruyabileceğimiz düşüncesindeyim.

Benim söylemek istediğim geneli itibarıyla bunlar. Sorularınız varsa, bu konuda bildiklerim kadarıyla ve bende olan bilgiler dahilinde cevaplandırmaya hazırım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Benim için gerçekten çok faydalı bir sunum oldu, özellikle bazı noktalarda, örneğin 5 tane erkeğe yakın koruma verildiğini gördüm tablolarda. Aile içi şiddete dair verdiğiniz en son tabloda da 2014 verileri içerisinde 73 ya da 76 erkeğin öldüğünü gördüm, eğer onları doğru gördüysem, çünkü buradan biraz zor okunuyor, bunlar gerçekten çok enteresan.

Bir de bu elektronik kelepçeyi açmanızı rica edeceğim. Biz milletvekili arkadaşlarla bir çalışma yapmıştık, o da yerinde koruma sistemi şeklindeydi. Her vakada kadını evinden alıp çocuklarıyla birlikte sığınma evine almak değil de kadını evde çocuklarıyla kendi ortamında muhafaza edip, erkeği almak ama o zaman koruyamadığımız için, erkeği evden uzakta tutamadığımız için, sadece bir koruma tedbiri, bir mahkeme kararı bunu sağlayamadığı için sıkıntılar olduğundan bir model arıyorduk.

Şimdi, bu elektronik kelepçe. Gerçi insan hakları tartışması da var bu konuda, mahkeme kararı olmadan takılır mı, takılmaz mı gibi, Adalet Bakanlığı belki şerhini kaldırırsak önümüzdeki dönemde, bilemiyorum. Mesela böyle bir model uygulandığında, kadınları çocuklarıyla birlikte sığınma evlerine almanın önüne geçip yerinde koruyabilir miyiz? Bunu soracağım.

İkincisi, bu yakın koruma verilen ya da öldürülen erkeklerle ilgili bize biraz detay verir misiniz? Bu da çok enteresan bir veri oluyor.

Bir de şu çok önemli -ki bir milletvekili arkadaşımız, Komisyon üyesi arkadaşımız Murat Göktürk, biraz önce başka bir niyetle, yani aile mahkemelerinin usulüne dair uzlaştırıcı bir üslubun, usulden ziyade hani biraz daha işlevsel olması konusunu sormuştu. Bu, Fransa’da, söylediğiniz model, uzlaştırıcı kurum, onunla ilgili bir çalışma var mı? Onunla ilgili bizi bilgilendirebilir misiniz?

Böyle birçok soru soruyorum ama sunumunuz çok enteresandı ve ben orada çok yeni şeyler gördüm, hakikaten çok etkilendim ve bunların detaylarını da bilmek isterim.

Şimdi, şöyle biliyoruz, bir suçun oluşması için bir fail olmalı, bir mağdur olmalı, bir de bir olay yeri olmalı. Şimdi olay yerlerini yok edemeyiz. Bu bir metruk inşaat da olabiliyor, bir arabanın içi de olabiliyor, beş yıldızlı bir otel de olabiliyor. Yani olay yerlerine yapacak bir şey yok.

Mağduru koruyamıyoruz. Yani istediğimiz kadar ya da istediğimiz ölçüde koruyamıyoruz, onu da görüyoruz. O zaman bu suçla mücadelede fail odaklı mı? Sizin çok isabetli olarak söylediğiniz gibi, önlemeye, yani faille yönelik politikalar ve kaynaklar üzerinde mi çalışmalıyız?

Ben açıkçası bu güvenlik butonu konusunda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını da dinledik, dün onlar da sonuçlardan bize bahsettiler ve çok verimli bulmadıklarını söylediler.

Adana ve Bursa dışında hiç uygulanmadı, değil mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 41

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Evet.

BAŞKAN – Pilot çalışmalar orada oldu.

Bir de şunu gördüm ve ona da çok hayret ettim ki bizim Komisyonumuzun asıl aradığı cevap oydu. Bir satırda gördük onu, 6284 sayılı Yasa çıktığından beri siz şiddetin yüzde 75 arttığını saptamışsınız? Doğru mu gördüm.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Evet, doğrudur.

BAŞKAN – Bazı şeylere bakınca, hep bu acaba doğru mu diye tereddüt ettim. O zaman, bu yasayla ilgili bize fikrinizi lütfen söyleyin. Artı, alınması gereken ek tedbirler içerisinde “yasal tedbirler” demişsiniz ve orada sözel olarak da “alt yasalar” dediniz. Yani 6284’ü enine boyuna bize yorumlayıp, eksik ve fazlası konusunda önerilerinizi almak istiyorum.

Şimdi, Komisyon üyelerimizin soruları ve katkıları olacak, onlara söz vereceğim. Sizden ricam, lütfen not edin soru ve önerileri... Benimkiler biraz çok oldu ama...

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Eğer uygun görürseniz usulü soru-cevap şekline dönüştürelim, çünkü bir hayli soru soruldu, not da aldım ama bire bir görüşüp de, belki onlarla birlikte diğer sorulara da cevap vermiş olacağım zaten konuşurken.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım, genelde tek cevap yapıyorduk soruları alıp, ama burada soru-cevap şeklinde yapalım, çünkü bu çok önemli bir sunum, belki gereken sayfaları tekrar ekrana getiririz, birlikte bakarız.

Şimdi, Sayın Binnaz Toprak, buyurunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çok teşekkürler, size de çok teşekkürler.

Şimdi, gerçekten burada ilginç detaylar var. Benim anladığım kadarıyla, sırf jandarma bölgelerine ilişkin bu rakamlar, değil mi?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Polis, ben Emniyet Genel Müdürlüğünden geliyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama şu...

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Ben onu sunmadım, diğer başka bir çıktı da dağıtılmıştı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Öyle mi, pardon, ben yanlış yere bakıp duruyorum anlaşılır.

BAŞKAN – Hocam, o zaman size o bölümde söz verelim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben aslında şunu söyleyecektim, jandarma veya bu, burada da önemli olan o değil de. Şimdi, rakamlar ne kadar önemli...

BAŞKAN – Hocam, bir dakikanızı rica ediyorum, özür dilerim.

Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Pardon, sorduğunuz sorularla birlikte bire bir gidebilirsek, sizin sorduğunuz sorularla birlikte başka şeyleri de anlatabilirim, belki sayın vekillerimizin sorularına da cevap olur diye düşünüyorum, o manada öncelikle sizin sorunuza cevap versem olur mu Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Bir dakika, o zaman Hocaya söz verdim, Hocam siz sözünüzü tamamlayın lütfen.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben yanlış şeye bakmışım, ötekini görmedim bile.

Ama söylemek istediğim de şuydu: Şimdi, gerçekten bu, jandarmada da var, erkekte failer. Mesela bunların eğitim durumları nedir? Çünkü burada sadece mağdurların eğitim durumunu göstermiş. Sizde var mı bu bilmiyorum ama, burada aile içi şiddette kadın mağdurların yüzde 78’i eğitimsiz, ilköğretim mezunu. Yani eğitim arttıkça şiddet görme durumu da azalıyor.

Aynı şey, mesela...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yok, tam tersi, artıyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, eğitim arttıkça artmıyor.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Mesela İzmir, İstanbul’da daha fazla.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama İstanbul’da eğitim daha arttı filan gibi bir şey denilemez.

Bakın, buradaki tabloya bakarsanız görürsünüz, sizde böyle bir tablo var mı bilmiyorum, ama aile içi şiddette şiddet gören mağdurların çok çok önemli bir kısmı, kadınların veya erkeklerin, az eğitimli bir kitle. Benim tahminim, aile içi şiddet dediğine göre, bu az eğitimli gruptaki insanlar yine az eğitimli insanlarla evli, ama bunun hakkında bilgi yok. Yani failer de mi az eğitimli?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 42

Her hâlükârda eğitimin önemi burada bariz bir biçimde ortaya çıkıyor, zaten bütün araştırmalarda bu ortaya çıkıyor. Yani eğitim arttıkça farklı kimliklere karşı tolerans, daha demokratik cevaplar, daha hoşgörülü, insanların verdikleri cevaplarda hoşgörü falan artmakta.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Bizim elimizde, bu failer hakkında da, mağdurlar hakkında da, bunların sosyoekonomik tabanları hakkında da, eğitimleri hakkında da o kadar az data var ki. Bu dataya sahip olsak oradan ne yapılacağına dair çok önemli ipuçları çıkar. Mesela sizin de söylediğiniz, tedbir olarak ta ilkokuldan itibaren insanlara eğitim verilmesi. Aynı şey bu jandarma raporunda da var, burada da kaç kere dile getirildi, bu daha da getirilecektir, bu eğitimin ne kadar önemli olduğu faktörünün önemli bir göstergesi.

Aynı şekilde, mesela fakirlikle bağlantısı varsa eğer ki dünya literatüründe var, yani bu şiddet olaylarının daha fakir, daha mağdur olmuş insanlar, sosyoekonomik olarak mağdur olmuş insanlar arasında yaygın olduğu meselesi var.

Bunların hepsi bizim için ipucu olurdu, ama maalesef data yok.

İSMET UÇMA (İstanbul) – İşte, var Hocam, bir önceki oturumda bahsedildi, ekonomik etki yüzde 5.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama işte o neye göre belirlenmiş, o kadarını bilmiyoruz biz. Yani hangi araştırma neyi sormuş, insanların kendisine mi sormuş, “Sebebi ekonomik mi?” diye, onlar da “Hayır, değil mi.” demiş falan, orada mesele karışık, onun çok daha objektif bir şekilde ölçülmesi lazım. Özetle benim söyleyeceğim buydu.

Bir de, burada, son yıllarda azalmış gözüktüyor jandarma etki alanında, aynı şey polisin etki alanında da doğru mu, çünkü kadın örgütleri arttığını söylüyor ve rakam veriyorlar ve de resmî rakamlardan hareket ederek şiddetin çok ciddi bir biçimde her yıl arttığı söyleniyor. Eğer böyle bir şey varsa, yani kentlerde artıyor, jandarmanın hâkim olduğu bölgelerde azalıyor falan, bu da ilginç bir bulgu olurdu.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Büyük kentlerde artıyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, işte, aynen büyük kentlerde artıyor, İstanbul’da falan.

Ben bunları söyleyecektim, teşekkür ederim, şuna bakayım, belki tekrardan soracağım bir şeyler olabilir, yanlış dosyaya bakmışım.

Ha, bir de erkek mağdurlar kadınlar tarafından mı, yoksa aile içinde iki erkek kavga etti de mi öldürüldü? Onun hakkında bilgi var mı? Bunlar kadınların öldürdüğü erkek mağdurlar mı, yoksa erkeğin öldürdüğü erkek mağdurlar mı? O da önemli, çünkü mesela kaç kadın kocasını öldürüyor veya aileden bir ferdi, bunu da bilmek önemli.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Hocam.

Buyurunuz.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Sorular çok olduğu için hepsine birlikte cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Usul açısından şöyle devam edelim, çünkü bu önemli bir şey, bir, birikirse atlama olur, ikincisi cevaba da soru gelebilir, lütfen not edin.

Şimdi, biz cevapları alalım bir bölüm, ondan sonra tekrar sordurayım, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Pardon bir de şunu söyleyecektim, kayda geçsin.

BAŞKAN – Buyurun, kayda geçsin.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu evden uzaklaştırılmış erkeğe konut sağlanması bence de çok önemli, yani gidecek yeri olmadığı için de geri dönüp kadını öldürüyor olabilir bu erkeklerin en azından bir kısmı. Onun için, gerçekten yasada düşünülmemiş ve önemli olan bir husus bu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Ben sayısal verilerle ilgili şöyle bir açıklama yapmak istiyorum: Verileri verirken de söyledim, yani burada mesela öldürülen erkekler derken, biz aile içi şiddet olarak düşünüyoruz, yani kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet bütünlüğünde, aile içinde babanın oğlu öldürmesi, oğlunun babasını öldürmesi, yani bu da bunun içerisine giriyor, ama bizim burada kadın, erkek mağdur ya da kasten öldürme olaylarındaki...

BAŞKAN – Bunların ne kadarının faili kadın, ne kadarının faili erkek, o belli mi?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Şu an için o bende yok. Dediğim gibi, ben, sadece, bu veri emniyetin verdiği, polisin verdiği veri net veridir diye değil ama mesela olayların artışını açıklayabiliyorum; bilgi ve bilinçlenme, ama özelinde de veri sistemimizdeki değişikliklerden. Yani o suç başlığı altındaki bir fiilin de aile içi şiddet olabileceğini düşündük ve bunu da o kategoriye almaya çalıştık.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 43

İkincisi, bizim normalde bir sistemimiz var, ifadeler o sistem üzerinden alınıyor. Genel suç gibi değerlendirilmesin diye “aile içi ve kadına karşı şiddet” diye ayrı bir bölüm ayırdık ve özellikle farkındalık olsun diye... Mesela kasten öldürme oldu, aile içi şiddet butonunu tıklamadıysa, aynı zamanda bu bir aile içi şiddet suçu da olabilir, kadına karşı şiddet de olabilir, ona göre buradan devam edin diye bir öğretici durumumuz var. 2014 verileriyle ilgili sorun yok yani 2014 verileri tamamıyla doğru veriler diye söyleyebilirim ama ondan önceki veriler hem kanun değişikliği hem yasalarda değişik, sistemsel değişik. Yani normalde bir... Öğleden önceki oturumda da yine konuşulmuştu, yani aslında ortak bir veri ağıımız yok. Ben süreci başlatıyorum, benden sonra işte sağlık kuruluşunda raporunu alacak, o da böyle değerlendirsin, sonrasında şiddeti önleme merkezinin ya da Aile ve Sosyal Politikalar il müdürlüğünün bilgisi olsun, savcının bilgisi olsun, hâkimin bilgisi olsun manasında, aslında, şiddet mağduru bir kadının öyküsünü anlatan geri planda da bir veri tabanının olması gerekir yorumu yapıyorum ben. Bununla ilgili her kurum kendince bir şey yapıyor. Yani, bu alanda işbirliğini tam anlamıyla tesis edemedik düşüncesindeyim. Her kurum bir şeyler yapıyor ama kendi alanında, özelinde bir şeyler yapmaya çalışıyor.

Bir de biraz önce söylendi, aslında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yaptığı iki tane araştırma var. Birincisi, 6284 sayılı Kanun'un etki analizi. Yani, kanundan kaynaklanan aksaklıklar var mı? Biz de özellikle hasretle bir an önce açıklanmasını bekliyoruz. Sebep? Bizim de burada söylediğimiz ya da başkalarının bizim kurumumuzla ilgili söylediği şeyler varsa bunlarla ilgili kurumların gerekli tedbirleri alması manasında bir değişiklik yaşanacak. Belki mevzuatta eklenmesi gereken ya da çıkartılması gereken hususlar olacak. Mesela, fizyolojik görüntü değişikliğini kimlik değişikliğiyle birlikte oraya koymamız gerekecek belki ama bu gerekli mi, değil mi bunu tabii ki uzmanlar, akademisyenler, hukukçular tartışacak, konuşacak, ondan sonra karar verilecek.

Aynı zamanda, yine, Hacettepe Üniversitesinin Nüfus Etütleri Enstitüsüyle birlikte yaptığı bir çalışma var; sadece bildiğim veri, yüzde 89'u müracaat etmemiş aile içi şiddet mağduru kadınlar yani ev içi şiddetle ilgili bir araştırma yapılmış.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu, Türkiye çapında mı?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Türkiye genelinde.

Ve çok da sağlıklı bir araştırma diye biliyorum, 500 sayfalık bir araştırma. Hâkime Hanım da söylemişti öğleden önce. O da açıklandıktan sonra belki bu Komisyon için de büyük bir ışık olacak, bizler için de ışık olacak, diğer kurumlar da kendileriyle ilgili aksaklıkları görecek. Yani, bu yapıların belki değişmesi gerekecek, yeni yapıların kurulması gerekebilecek. Yani, aslında, buradaki sayısal verilerden ziyade bire bir hane hane dolaşılıp belli gruplar seçilerek -bunların hepsi akademik çalışmalar tabii - oradan elde edeceğimiz neticeler doğrultusunda bir yön vermemiz gerekir diye düşünüyorum âcizane.

Sayın Başkanım, uzaklaştırma konusu söylenmişti. Normalde kanunda şöyle bir madde var: Tedbir uygulanan erkeklerin haftada bir defa ziyaret edilmesi ya da kadınların ziyaret edilmesi, kadınların herhangi bir şiddete maruz kalma durumları devam ediyor mu, akrabasından, eşinden, dostundan sorulması ya da muhtardan sorulması gibi böyle fiziksel olarak polisin giderek bizzat yapması gereken şeyler var. Yani, mevcut personelle, olay sayısına baktığımızda, verilen tedbir kararına baktığımızda bunun yapılması mümkün değil. Eğer bu “elektronik kelepçe” dediğimiz sisteme geçerse aslında ihlalleri de böyle tespit etmiş olacağız ve sonucunda da... Öğleden önce söyledim, mesela, zorlama hapsi bizim çok önemseydiğimiz bir şey. Eğer bir ihlal varsa, bu ihlal neticesinde bir cezasının olması gerekiyor, bunu bilmesi gerekiyor. Biz hazırladığımız matbu formlarda, mesela, “Eğer bu ihlal edersen zorlama hapsine çaptırılabilceğini bil, ona göre ihlal etme diyoruz.” aslında biz faile. Eğer bu kelepçe modeline geçilirse, aslında, ihlali polis merkezinde çalışan ya da ilgili polisin yada kolluğun bire bir fiziki kontrolüyle değil de direkt sistemde yaklaşmayı göreceğiz, bunu da zaten otomatik bir raporlama yapabilirse hâkime... Çünkü, uzaklaştırma kararı ve aynı şekilde bu teknik yöntemlerle takip maddesini okumak istiyorum: “Hâkim, tedbir kararlarının uygulanmasında teknik araç ve yöntemlerin kullanılmasına karar verebilir.” diyor. Yani, mevzuatta aslında açık hüküm var, “Ancak, teknik araçlar kullanmak suretiyle, kişilerin ses ve görüntüleri kaydı alınamaz, kişiler dinlenemez ve izlenemez.” diyor.

BAŞKAN – “İzlenemez” var ya...

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Ama izlemeyi şimdi farklı yorumlaya da biliriz yani kayıt altına almak manasında. Aslında, koordinat olarak nerede, kadına yaklaştı mı, yaklaşmadı mı? Yani, mevzuatta bir değişiklik öngörülürse, bu, değiştirilerek hâkimin zaten karar vermesi gereken bir konu. İhlal varsa da direkt raporlanma gidecek UYAP üzerinden ve dolayısıyla zorlama hapsine bir an önce çaptırabilir.

BAŞKAN – İzleme değil, önleme tedbiri olacak burada yanlış anlamıyorsam.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER
– Evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 44

Yani, belki bu maddede bir değişiklik yapılabilir çünkü etkin kullanılan bir sistem var. Yani, keşke imkânımız olsa da hep birlikte gidip denetimli serbestlik birimini gezebilsek. Oraya biz çalışma ziyaretinde bulunduk, harita üzerinden çok net bir şekilde kontrol edebiliyor. Yani oraya ciddi bir yatırım yapılmış ve tüm Türkiye buradan takip ediliyor ama 81 ilde Adalet Bakanlığına bağlı denetim serbestlik il müdürlükleri var, onların üzerinden bu sistemi kontrol etmeye çalışıyorlar.

Bu uzlaştırma kurumunu söylemişsiniz. Ben sadece sunularda ve sohbet arasında o Fransız uzmanlarla görüşmüştüm. Bir mevzuata dayalı olarak bunu yapıyorlarmış Fransa'da. Hatta ben bir soruyu sordum, yani İstanbul Sözleşmesi'ne siz de taraf olan bir ülkesiniz. İstanbul Sözleşmesi imzalanmış, bir yıl sonra biz kanun çıkartmışız, bir yıl geçmeden de yönetmeliği çıkarmışız ama siz hâlen daha uzlaştırmacı tavırları nasıl yasal olarak yapılabiliyorsunuz manasında bir soru sordum. Mesela, bizim, Ankara Adliyesinde uygulanan bir husus var. Biz bu matbu formları hazırladığımızda, uzaklaştırmanın süresini biz belirleyebilmeliyiz yorumunu yapmıştık hükmü tebliğin içerisinde. Ankara hâkimlerimiz "Kolluk uzaklaştırma kararını verebilir ama bununla ilgili süre belirleyemez. Bu, hâkimin takdirinde olması gereken bir süre." demişti. Yani, bu uzlaştırma da benzer bir şekilde, yasal bir düzenlemeyle belki düzenlenebilir mi, düzenlenemez mi, o konuda bir şeyler yapabiliriz diye düşünüyorum.

Güvenlik butonuyla ilgili iki ilde demiştim. İki ilde olmasının sebebi zaten pilot uygulamaydı. Yani, şu an için -Aile ve Sosyal Politikalar da aynı düşüncede- etkinliği çok fazla değil ve kanunda böyle bir madde olmasına rağmen iki il haricindeki illerdeki hâkimlerimiz bu kararı veremiyor. Dolayısıyla, daha etkin kullanılacak ve çok çabuk da hayata geçirilebilecek bir sistemin olması gerekiyor. Bu manada, biz o hazırladığımız raporda, denetimli serbestlik yani Adalet Bakanının altında... Sonuçta bir mahkeme kararı olduğundan dolayı... Yani, kolluk her ne kadar olsa da bu kararı, yine her hâlükârda mahkemede hâkime onaylatması gerekiyor ve UYAP sistemine giriyor bu karar. Yani, hâkim kararı olduğundan dolayı denetimli serbestliğin içerisinde yer alması gerektiğine... Ve bazen işi itibarıyla yakınlaşma olabilir ama o sesli uyarı gidiyor hem kadına hem de erkeğe ihlal ettiniz mealinde. Eğer o ihlali şahıs biliyorsa, belki iş icabı oraya yanaştı, uzaklaştıysa bununla ilgili herhangi bir şey yapmaya gerek yok, kolluğu da görevlendirmeye gerek yok ama sesli ikaz gitmesine rağmen şiddet uygulayan hâlen daha ısrarlı bir şekilde kadının yanına gidiyorsa, o noktada kolluğa haber verilmeli. Kolluk zaten oradaki mağdurun yerini bilmeli, bu iletişim sağlanmalı ve şahıs oraya gelmeden zor kullanma yetkisi kapsamında kolluk gerekli güç kullanarak bunu etkisiz hâle getirmeli yorumunu yapıyorum.

BAŞKAN – Yani, yetersizlik tartışması olan sığınmaevlerinin yükünü de azaltabilir mi, yerinden koruma sistemini uygulamamıza yardımcı olur mu?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Kesinlikle. Yani, şu bir gerçek: Şiddet gören kadın, barınma talebi olduğu takdirde ya da olmasa da resen verilmesi gerektiği düşünüldüğünde gitmek istemiyor. Neden? O çevreden uzaklaşmak istemiyor ama erkek de o ortamda yaşamak istiyor. Yani, burada sebep olan kişi erkekse, şiddet uygulayan erkekse bence yine evi o kadına tahsis etmeliyiz. Dolayısıyla çok çok böyle maliyetli şeyler yapıp da kadın konukevleri, sığınmaevleri, STK'ların, belediyelerin yaptığı yerler... Bunlar gene olmalı tabii ki, istisnai durumlar olabiliyor. Nasıl? Herhangi bir ilde şiddet mağduru olmuş, ailesine söylemeden -töre saikiyle olabilir, zorla evlendirilmek istenmiş- otobüse binmiş gelmiş herhangi bir A iline, orada ilk polise müracaat ediyor, "Barınma yerim yok:" diyor, hemen polis gecikmesinde sakıncalı durum varsa kararını alıyor, ilgili konukevine bırakıyor. Yani konukevleri muhakkak olmalı ama yani hep mağduru koruyalım derken biz aslında şiddet uygulayana yönelik bir şeyler yapamıyoruz. Yani, rehabilitasyon büyük bir eksiklik, elektronik kelepçe büyük bir eksiklik diye düşünüyorum ben. Ne kadar tespit de etseniz, ifadelere bunu geçseniz de sonuçta yargıda da belli kanunlar çerçevesinde hâkimlerimiz ceza verebiliyor ama böyle daha etkin bir sistem kurmamız gerektiği düşüncesindeyim.

BAŞKAN – O zaman, yerinde koruma sistemine katkı sağlar diyorsunuz.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Evet.

BAŞKAN – Artı, o, fail-mağdur-olay yeri üçgeninde fail odaklı düşünme sistemine geçerse önleme ve korumada daha başarılı olacağız gibi görünüyor.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Kesinlikle, evet.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın İsmet Uçma.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de şimdi kadın ve erkek insan kardeşlerimi selamlayarak başlamak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 45

Sevgili arkadaşlar, ben de gerçekten raporu etkileyici buldum. Uzaklaştırılan kişiyi nasıl izliyorsunuz sorusunu buraya almıştım, siz zaten onu izah ettiniz. Yani, mesela, adama “Git evden.” falan diyoruz, tamam da bu ne yiyor, ne içiyor, nerede kalıyor, ne yapıyor? Bu, başka bir suç için potansiyel hâle getirilmiyor mu? Mesela, bu boyutu çok önemlidir. Şimdi bir suç işlemiştir diyelim, şiddet kullanmıştır, bizim bu muamelemiz de... Üstelik de sağ olsun bizim polislerimiz de gayet leyyin davranışlıdır, gayet nezaketli ve zarafetlidirler! Dolayısıyla, bunu yine iki sefer potansiyel olarak suç işleyecek hâle getirme ihtimali çok yüksektir. Bu itibarla, uzaklaştırılan kişiyi, durumu ne olursa olsun, işlediği cürüm ne olursa olsun mutlaka izlenmesi, iase, ibate ve barınma açısından. Unutmamak gerekir, şu olgular insanın elinde alındığında insanın nerede ne yapacağı belli olmaz, bu kadın olsun erkek olsun, insan kardeşler dedim ya: Malum işte, insanın ilk ihtiyaç skalasında açlık dürtüsü var, sonra barınma dürtüsü var. Hani bir atasözü vardır ya “Evin kıymeti akşam olunca anlaşılır.” diye. Diğer dürtüler bunlardan sonra geliyor. Eğer iase ve ibatesini sağlamıyorsanız, barındıramıyorsanız, siz topluma potansiyel bir suçlu daha sevk etmiş oluyorsunuz demektir. Bunun çok önemli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sevgili arkadaşlar, bu tür konularda polisin yakın koruma ya da denetlemesinde gerçekten de kolluk kuvvetlerimize büyük görevler düşüyor. Kolluk kuvvetlerimizin -bize intikal eden bilgiler tabii, bunların doğruluk derecesini test etmiş değiliz- bir müddet sonra ahbap çavuşluk ilişkisi, akrabalık ilişkisi geliyor, birtakım bilgileri birtakım şeyler karşılığında karşılıklı aktarım konuları... Bu da olayların kördüğüm olmasına sebebiyet verebiliyor. O konuda, bu konuyla görevlendirilmiş olan kolluk kuvvetlerimizin çok iyi seçilmesi -hepsi çok değerlidir kuşkusuz ki, tenzih ederim arkadaşlarımızı ama- yakinen izlenmesi gerekmektedir. Çünkü, arkadaşlarımızın kolluk kuvvetleriyle muhatap olmalarında trafikten emniyete kadar -askeriyeyi birazdan dinleyeceğiz tabii, orada nedir bilmiyoruz ama- büyük şikâyetler vardır, bunun denetlenmesi gerekmektedir.

Evet, şimdi ben diyorum ki evlilik öncesi eş olma olgusunu okullarda ders kitabı yapalım yani ders olarak koyalım. Arkadaşlar, ağaç yaşken eğilir. Biz hep sonuçları konuşuyoruz. Bu sonuçlara bizi götüren sebepler üzerinde bizim bir şeyler üretmemiz lazım yoksa yığınlarca rapor var, bu rapor da raflardaki yerini alacak. Bakınız, eğer biz yapılmış raporlarla ilgili bir değerlendirmede bulunacaksak, buradan İstanbul’a kadar tırları dolduracak rapor vardır yani bir tır katırı olur İstanbul’a kadar. Önemli olan bunların hayata geçirilmesi ve farklı bir yöntemin uygulamaya konulması çünkü diğerlerinde gördüğümüz gibi artışlar oluyor. Şimdi, mesela, bu dersler içerisinde ne verilebilir? Kadın ve erkek evlendikten sonra ya da arkadaş olduktan sonra birbirini kendilerinin ilahı olarak görüyorlar. İşte benim “zihniyet dönüşümü” dediğim, “Rönesans” dediğim, her seferinde de sevgili hocalarımın itiraz ettiği konu bu.

Şimdi, insan kardeşliği, o temelde bağdaştığımız zaman hiç kimse ötekinin ilahı değildir. Yani eğer bir hanımefendi beyefendiden korktuğu için iffetli ve namuslu ise yazıklar olsun ona. Bir beyefendi hanımefendiden ürktüğü ve korktuğu için bu takım şeylere tevessül etmiyorsa yani veyl olsun ona, yani yazıklar olsun hakikaten. Bunun kontrolü de mümkün değil çünkü güven esasına dayalı bir durumdur bu. Dolayısıyla, önce insanlıkta kardeş olduğumuzu sonra karı koca olduğumuzu, önce insanlıkta kardeş olduğumuzu sonra baba-oğul, baba-kız, anne-oğul, anne-kız olduğumuzun bilincini mutlaka küçük yaşlardan itibaren, yani çocuk hemen hemen “okul öncesi” dedikimiz... Gerçi bu kreşlere falan da benim itirazım var. Kreş eken huzurevi biçer. Hepiniz yarın huzurevinde yaşayacaksınız. Beğendiniz mi, sever misiniz huzurevlerini? Biz, maşallah 5 yıldızlı otel gibi yaptık, bizim büyük hizmetimiz o ama bakın altını çiziyorum, kreş eken huzurevi biçer. Ha, bu sosyal olarak kaçınılmaz bir sonuç olabilir ama ailenin önemine vurgu yapmak için bunu söyledim.

Evet, ombudsmanı konuşmuştuk zaten. Ben bunun için mahalle merkezli çözümler önerilmesi gerektiğini söylüyorum. Yani, komşuluk bağlarının güçlendirmemiz lazım. İşte Binnaz Hocam’la aynı apartmanda oturuyoruz muhalef, yani Hocamın benden haberi yok, benim Hocamdan haberim yok, böyle bir şey olabilir mi? Kaldı ki bizim otantik kültürümüzde komşuluk ilişkilerimizi neredeyse komşuyu komşuya kardeş kılacak zannettim. Bu noktada bir komşuluk ilişkisi ve bağı geliştirilmeli, akrabalık bağları gözetilmeli. Onlar devreye girerler ve birçok olayın hiç bize ve güvenliğe intikal etmeden -tabii, vahim olanlarını kastetmiyorum- çözerler. Mahalle merkezli ombudsmanlık.

Bir de arkadaşlar, bizim bu konuda Başkanım, üçüncü mekânlar oluşturmamız lazım. Bunu şunun için söylüyorum: Yok çünkü orada. Tabii, güvenlik tedbirlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla belki konuşmamız gereken bir şey ama o bünyede o anlamda dinliyoruz bizler sizi çünkü. Yani, eğer bir çocuk salt okul ve evi arasında sıkışıyorsa o çocuk psikolojik olarak hastadır, bir hanımefendi çocukları ve evi arasında sıkışıyorsa o hanımefendi hastadır, bir beyefendi işi ve evi arasında sıkışıyorsa o beyefendi psikolojik olarak hastadır.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Herkes hasta o zaman!

İSMET UÇMA (İstanbul) – Dolayısıyla, biz, dikkat ederseniz, ciddi tedbirler almazsak, toplumun bütün kesimleri... Çünkü, insanın bu üçüncü mekân ihtiyacını siz karşılamazsanız arzu etmediğiniz yerlerde bunlar karşılanıyor zaten ya da arzu ettiğiniz yerler, her neyse, bunlar karşılanıyor zaten. Bu itibarla, bunu şunun için söylüyorum: Mutlaka bizim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 46

çocuklarımızın -yani işgal alanları dışında- hanımefendilerin, beyefendilerin gidebilecekleri üçüncü mekânlar oluşturma zorunluluğumuz var. Bunu ciddi bir politika olarak bu sürece katabiliriz sevgili Başkanım.

Sonra arkadaşlar, şimdi, ailedeki olayların sebeplerine çözüm üretebilecek ciddi merkeze ihtiyacımız var. Bunlar yok değil yani sivil kuruluşlar falan bunları yapıyor. Birçoğu da işte bunu ekonomik imkân sağlamak için yapıyor. Bunu gönüllü bir kuruluş hâline getirip bunun için vakıfları, dernekleri, STK'ları devreye sokmak mümkündür sevgili arkadaşlar.

Evet, benim söyleyeceklerim ve sorduklarım bunlar. Dolayısıyla teşekkür ediyorum sunumuzun için, sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kaçar.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Teşekkürler Başkanım.

Ben biraz önce öyle dedim ama -bir dakika İsmet Ağabey, gitme- sonuna kadar katılıyorum. Bazen evimizle işimiz arasında hem kadınlar hem erkekler sıkışabiliyoruz ve çözüm üretemezsek yani kendimiz baş edemezsek o zaman sorunlar çıkıyor, baş ederseniz değil de baş edemezsek. Bunlarla nasıl baş edeceğimizi millî eğitimde görüşürüz inşallah, onlar bize eğitim konusunda katkıda bulunurlar. Hani, öyle dedim ama doğru diyorsunuz, çok sorun oradan çıkıyor.

Ben bir şey dediniz orada, doğru mu anladım acaba, not aldım. Şiddet uygulayan kişinin incelenmesi ve onun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığımız tarafından neden yapıldığının araştırılması gerektiğini vurguladınız. Bu yapılmamış mı bugüne kadar? Büyük bir eksiklik eğer bu yapılmadıysa yani bu bugüne kadar araştırılmadıysa. Çünkü, bilmiyorum ama şiddeti uygulayan kişi şiddeti görmüştür, biliyordur, onu uyguluyordur yani zincirleme gidiyordur diye düşünüyorum. Kesinlikle eğer bu böyleyse... Ben not aldım, bugünkü üç notumdan bir tanesi, öyle çok not alan bir insan değilimdir. Ama kesinlikle ve kesinlikle bunu tavsiye etmeliyiz yapılmadıysa.

Bir de Başkanım söyledi, siz cevap verdiniz mi, dikkatli dinlemeye çalıştım ama yine kaçırılmış olabilirim. Size göre, Kadına Karşı Şiddet Kanunu çıktıktan sonra bayağı bir artış oldu. Müracaatta mı artış oldu, şiddette mi artış oldu, aslında bunu çok ince incelemek gerek. Yani, bana göre kanuna güvenerek müracaatta artış oldu. Eskiden dayak yiyip evinde oturuyorlardı, ses çıkartmıyorlardı. Yani, şiddet arttı değil de şiddetle mücadele arttı gibi hissediyorum ben. Bunu doğru tanımlamak gerek diye söz aldım.

Teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Ben rakamları izah ederken şöyle bir açıklama yapmıştım ama tekrar onu ifade etmek istiyorum: Tabii ki farkındalık arttı. Yani, 2014 rakamlarına baktığınızda, kollukta da bir dönüşüm oldu, bir değişim oldu. Yani, yapılan iş ve işlemlerde artış oldu, hizmetteki kalite arttı açıkçası. Neden? Bilgi ve bilinçlendirme kollukta da arttı verilen eğitimlerle birlikte. Ya da işte, sistem üzerinden yapılan formlar, yön gösterici iş akış şemalarını gösterir uygulamalar yapıldığı için tabii ki bu oldu. Yani ben sizin dediğinizi tekrar teyit etmek istiyorum. Müracaatta artış oldu aslında. O, Hacettepe Üniversitesinin yapmış olduğu araştırmada da yüzde 89'u müracaat etmemiş diye bir algı var. Yani, o, müracaat eden kısımda artış oldu aslında yoksa olaylar zaten vardı belki de, müracaat sayısı arttı, onu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Yasadan sonra şiddette değil başvurularda artış diye düzeltiyoruz bunu.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Evet.

Yani, bunu ben tekrar kayda geçmesi için kaleme almıştım, onu ifade etmek istiyorum. Son yıllarda kadına karşı şiddet artmış gibi gözükse de ilgili kurum, kuruluş ve STK'ların yürüttüğü faaliyetler sonrasında toplumun bilinç düzeyi yükselmiş, duyarlılığı, farkındalığı oluşmuş, artık kadına yönelik aile içi şiddet sırt olmaktan çıkmış ve şikâyetler artmış, müracaatlar artmış manasında söylüyorum ben size. Bunu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Bir de bir soru daha vardı, cevabını vereyim.

BAŞKAN – Onu da verin.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – “Şiddet uygulayana yönelik tedbirler alınmıyor mu?” diye bir soru gelmişti. Normalde, bu görev, tabii ki şiddet önleme ve izleme merkezlerine kanunda ve yönetmelikte biçilmiş. Şu an için sadece -mağdur odaklı yaklaşım dediğim bu- ağırlıklı olarak mağdurlarla ilgileniliyor yani mağdurlara yönelik çalışmalara ağırlık veriliyor çünkü oradaki personel sayısı da yeterli değil. Ben, fiziken 6 tane şiddet önleme ve izleme merkezine ziyarette bulundum, oradaki iş ve işlemler nasıl yapılıyor diye yerinde görmek açısından. Bir standardı yok çünkü yerel imkânlar doğrultusunda görevlendirilen personelle ancak hizmet verilebiliyor. Şu an için o binanın fizikî güvenliğini sağlayan bir özel güvenlik personeli var, “183 Hattı” dediğimiz acil çağrı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 47

merkezine bakan bir görevli var ve konusuna göre de ifadesi için “icapçı” dediğimiz işte “sosyolog”, “psikolog” ya da “sosyal hizmet uzmanı” dediğimiz personel var. Tabii ki daha çok mesai saatleri içerisinde bir şeyler yapılıyor, ona göre plan, program yapılıyor ama bu mesai içerisinde yapılan şeylerde de, dediğiniz gibi, şiddet uygulayana yönelik birtakım şeyler yapılması gerekiyor. Zaten mesai saati dışında eğer oluyorsa mağdura yönelik tedbirler yapılıyor. Ne yapılıyor? En öncelikle barınma yerinin sağlanması, geçici koruma altına alınması. Diğer tedbirleri hemen uygulamak çok kolay değil, bunu süreçte, ilgili kurum ve kuruluşların birlikteliğinde yapılması gereken bir konu diye ifade etmek isterim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yalnız, sizin sunumlarınızda, 9’uncu sayfada kanun öncesi ve sonrası değerlendirme slaytının altında “Kanun öncesi ve sonrası otuz aylık dönemde: Aile içi şiddet olaylarında yüzde 75, kasten öldürme olaylarında yüzde 19 artış meydana gelmiştir.” deniyor, “başvurular” demiyor, “olaylarında” diyor. Şimdi, eğer bu “başvurular” ise, biz sizin sunumlarınızı bu rapora ek koyup referans göstereceğimiz için bunu düzeltip bize verirseniz bu konuda çalışacakları referans, kaynak açısından yanlış bilgilendirmemiş olalım. Yok eğer bu böyleyse o zaman başka bir şey konuşmamız gerekecek. Bununla ilgili demin de sormuştum zaten. Şimdi siz “başvurularda” diyorsunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu tablo yanlış bir tablo; bu, her hâlükârda yanlış bir tablo, onu söylemek istiyorum.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – “Müracaat” dediğimizde bir konu oluyor, bir olay oluyor, olaya istinaden müracaata geliyor. Yani, olay artışı ve müracaat artışının birlikte düşünülmesi... Bizim poliseye tabirde ya da işte kolluk terminolojisinde müracaatla birlikte bir olay başlıyor yani olayla ilgili bir soruşturma başlatıyorsunuz yani ikisi aslında birbirinin aynısı benim deyimimle. Sizin deyiminizle “müracaat” benim deyimimle “olay.” Ben zaten müracaata binaen olaya giriş yapıyorum.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle anlaşılabilir: Bu yasa çıkmadan önce insanlar cesaret edip ya da güvenip başvurmuyordu, iyi ki çıktı ki cesaretlendi insanlar ve başvuru sayısı yüzde 75 arttı. Bu bizi o yasayla ilgili düşüneceğimiz şeyleri olumlu etkileyen bir şey olur ama yok eğer bu yasa çıktıktan sonra olaylar, fiiller yüzde 75 arttı ise o zaman bizim bu yasaya bakışımız farklı olacaktır. O anlamda diyorum ikisi arasından fark var diye.

Sayın Binnaz Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Kusura bakmazsanız, bu tablo tamamen yanlış, alttaki de yanlış mesela. “İllere göre en çok ve en az” diyorsunuz. Bunu böyle yapamazsınız. İstanbul’un nüfusu 15 milyon, burada az olan şehrin nüfusu Hakkâri’nin... Oran vermeniz lazım, anlatabiliyor muyum? Mesela, bu tablo da hiçbir şey söylemiyor bize oran vermediğiniz takdirde.

Şimdi, gelelim asıl bu öbür tabloya. Bu, hakikaten çok yanıltıcı çünkü -Türkçesini de maalesef bilmiyorum- “spurious correlation” diye bir şey var. Yani, onu nasıl anlatayım size?

BAŞKAN – Temiz bir bağlantı kurabilmek.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Birbiriyle bağlantısız şeyler arasında bir korelasyon bulunabilir. Yani, diyelim ki uyduruyorum şimdi, bugün 10 hamile kadın öldü ama Ay’da da bir acayiplik oluştu. Birisi iddia edebilir ki “Ya, Ay şuradan şuraya geldiği için bu o.” Alakası yoktur. Şimdi, burada ilgisiz. Neden ilgisiz? Çünkü, siz, 2009 ile 2012 arasındaki şiddet olaylarını alıyorsunuz, ondan sonra da 2012 ile 2014 arasında. Biz şunu bilmiyoruz: Bu süreç içinde yani 2009’dan 2014’e kadar ve özellikle 2012-2014 arası Türkiye’de ne oldu ki arttı? Siz bunu böyle bir tablo yaparak kanuna bağlıyorsunuz. Hiç alakası olmayabilir kanunla. Bambaşka nedenleri olabilir. Dolayısıyla, bu, kullanılabilir bir tablo değildir. Yani, bir başkası da diyebilir ki mesela, “Türkiye’de gelir arttı. Gelirin arttığı modernleşen toplumlarda bu tür şeyler artıyor, o nedenle olmuştur.” Yani şimdi söylüyordu, komşuluk, bilmem ne azaldı diye. Yani, bu tür bir korelasyonu bu şekilde... Bu tablo yanlış, tamamen yanlış diye düşünüyorum. Kanun öncesi ve sonrası değerlendiremezsiniz böyle bakarak. Bambaşka bir şekilde bunun nedenlerini araştırmak lazım. “Nedeni kanundur.” denemez burada. Bunu dediğiniz takdirde de yanıltıcı olur. “A, bakın, biz böyle bir kanun yaptık, kanundan dolayı da şiddet artmış, onun üzerine hemen kanundan vazgeçelim.” Anlatabiliyor muyum? Sebebini bilmiyoruz. Siz bana söyleyebiliyor musunuz kanundan olduğunu, bunun gerçekten kanundan dolayı olduğunu, hatta ve hatta insanların teşvik edildiği için kanuna güvendiğinden müracaat ettiğini, asıl olayların değil de müracaatın fazla olduğunu? Müracaat fazla değil aslında, olaylar fazla, öldürülen kadınlar da fazla. Yani, öldürülenlerin müracaatla ilgisi yok ki. Öldürülen öldürülmüştür ve kayda geçiyor cinayet diye, anlatabiliyor muyum? O, hani, ben kanundan destek aldım da gittim şikâyet ettim meselesi yok, cinayetler de arttı. Dolayısıyla, niye artıyor bu cinayetler ve bu şiddet? Biz bunun nedenini şu noktada bilmiyoruz. Zaten bu Komisyon da bunu araştırmak üzere kurulmuş olan bir komisyon. Siz bize böyle hap içinde sunar gibi... Kanundan önce, kanundan sonra, kanundan dolayı arttı zannediyor insanlar, alakası yok hâlbuki. Böyle bir tablo yapamazsınız, anlatabiliyor muyum? Yani, şunu diyebilirsiniz: “2012-2014

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 48

arasında artmıştır şiddet, bunun değerlendirilmesi gerekir. Mesela, bunun bu kanunla bağlantısı var mıdır acaba?” gibi bir soru belki sorulabilir ama böyle bir tablo yapılamaz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Toprak.

Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER

– Ama ben ilk sunuşumda da biraz önceki tekrar açıklamamda da sayısal verileri açıklarken bunu ifade ettim. Ben, “Kanundan dolayı olaylar arttı.” diye bir cümle sarf etmedim. Müracaatlar tabii ki de kanunun verdiği güvenle insanların müracaatları arttı, kanunun verdiği güvenle bu suç ortaya çıktı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama cinayet de arttı, onu nasıl açıklıyorsunuz? Kanunla ne alakası var?

BAŞKAN – Bir dakika müsaade edin. Karşılıklı konuştuğumuz zaman Hocam, tekrar söylüyorum, arkadaş tutanakları tutamıyor, yani çok zor oluyor. Şimdi, şöyle: Tarikhan Bey bu yasadan sonra bu arttı demedi zaten, yani bu yasa sebebiyle de demedi, şimdi, tablo da öyle değil. Kanundan önce durum tespiti yapıyor, kanundan sonra durum tespiti yapıyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Olmaz öyle bir tablo.

BAŞKAN – Birçok sebepler var, buyurun buraya da bakın diyor. Yani, bu artıştan veya iyileşmeden yasayı sorumlu tutmuyor, öyle bir beyan yok.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunu görünce sorumlu tutarsınız, böyle bir şeyi görünce sorumlu tutarsınız.

BAŞKAN – Hocam, tek slayta bakarsanız evet ama metnin bütününcü incellerseniz öyle bir anlam çıkmıyor. Hani, tutanağa da yanlış girmesin diye söyledim.

Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER

– Sayın Başkanım, dediğinizi tekrar tekrarlamak istiyorum. Yani, kanun öncesi ve kanun sonrası sadece biz tabloyu görmek açısından, kendi sayısal verilerimizle durum tespiti için yaptık. Tabii ki bunu burada benim paylaşmamdaki amaç, yani, kanunla birlikte insanların kendine güveni arttı. Ben bunu biraz önceki sunuşumda da söyledim. Yani, kanun bu olayı daha görünür hâlde kıldı ve güveneceği bir yerlerin olduğunun kadınlar artık farkına vardı ve farkındalık oluştuğunu söyledim. Ayrıca, kolluktaki yapılan uygulamada eskiden barıştırma, uzlaştırmacılık vardı, kanun kapsamında bu yasaklandı. Bundan dolayı olaylardaki ya da müracaatlardaki artışların arttığını da ifade edebilirim. Ha, kasten öldürme olayları ile öldürme olaylarını böyle bir kanuna falan bağlamak mümkün değil zaten. Yani, “Kanun çıktı diye gittim öldürdüm:” diye bir şey mümkün değil. Öldürme olaylarının engellenmesiyle ilgili böyle çok büyük akademik bir çalışma var mı bilmiyorum. Eğer insan kafasına bir şeyi koyduysa onu yapma yoluna gidiyor. Ben sadece, eğer aile içi şiddet neticesinde böyle bir olay sonrası ölüm olayı gerçekleşme ihtimali varsa bunu, işte, teknik yöntemlerle takibi ortaya koydum ya da işte, “Şahsın, şiddetin boyutuna göre rehabilitesi ya da o zihinsel altyapıdaki sebepler nedir, onlara bakalım.” dedim ve tamamıyla öldürmenin önüne geçmek için aslında ben elektronik kelepçenin uygulanmasını istiyorum. Bunu sunuşumda da gene ifade ettim. Örnek olaylarda kadın “Belki barışır mıyız?” edasıyla ayrıldığı ya da işte birlikte yaşadığı ya da işte nikahlı da boşanmış ama adamın “Bir kez daha olur mu?” diye yanına gidiyor, bir şekliyle, birkaç büyümlü cümleyle şiddet uygulamak isteyen şahıs onu etkiliyor ve bir buluşma yerinde tartışma yaşanıyor. Gene uzlaşmıyorlar ve sonrasında kadın hayatına son veriyor. Eğer sonrasında cidden böyle “Çok seviyordum, âşıktım.” falan, bu tür şeyler de oluyorsa sonrasında kendisini de öldürüyor. Yani, olaylar böyle geliyor. Dolayısıyla, olayların ya da müracaatların artış sebebi, kanundaki bilgilendirme ve bilinçlendirme, kanunun aslında özündeki şey buydu zaten. Yani, insanlar bunu bir suç olarak bilsin, bunu bir şiddetin başlıkları bile... Fiziki şiddet, cinsel şiddet, sözlü şiddet, şiddetin türleri de açıklandıktan sonra bu bile bir şiddettir edasıyla mağdurların kolluk birimlerine müracaatı söz konusu. Bunu bu şekilde açıklamak istiyorum ben.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Nurcan Dalbudak, buyurunuz.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Başkanım, teşekkürler.

Şimdi, eğitimle alakalı biraz önce İsmet Ağabey bahsetti, hakikaten, bir çocuğa verilmesi gereken ilk duygu -bütün uzmanlar da söylüyor, biz de bu kanaatteyiz yani en azından kendi adıma- merhamet duygusu. Bunu bir matematikten, Türkçeden ya da diğer bütün bilimlerden, her şeyden önce çocuğa yükleyen dinde bu duygunun birçok sorununu çözmüş olacağız diye düşünüyorum. Anaokulundan, kreşten, artık hangi eğitimle karşı karşıya kalırsa ilk aşamada, orada uygulanması lazım ya da verilmesi, bunun üzerinde özel çalışmak lazım diye düşünüyorum.

Jandarma ve emniyette risk analizi formu dolduruluyor. Burada da can güvenliği olanlarda analizin çok daha kapsamlı olması gerektiği konusunda ben bir tavsiye niteliğinde bir şey söylemek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddetSayfa: 49

Bir de uzaklaştırmalarda, erkek evden uzaklaştırıldığında kadın yine mağdur oluyor çünkü adam gittikten sonra ev kirasını ödemiyor, para göndermiyor, elektrik, su, telefon, hiçbir şey ödemediğinde kadın yine mağdur. O yüzden çocuklar yine mağdur.

Bir de benim ŞÖNİM temasarımda şunu söylemişlerdi: Belki olabilecek çok ileri bir vaka olmasa bile koruma kararı alıyor polis, 6284'ü işletiyor çünkü İstanbul Sözleşmesi'ni imzaladığımız için bizde yasalar geriye doğru işlemiyor fakat İstanbul Sözleşmesi'ni imzaladığımız için kadına eğer bir şey olursa, kadının çocuğu 1 yaşında, 2 yaşında, neyse, büyüdüğünde tazminat davası açıyor, 200 bin liralık, 300 bin liralık tazminat davaları ve o polis emekli olduğunda bütün parasını, emekliliğini, bütün gelirini, her şeyini bununla uğraşmaya ödüyor gibi bir söylem olmuştu.

Yine, kollukta "Bu aile arası şeydir, halledin." gibi bir yaklaşımın sürdüğünü, devam ettiğini söylediler. O yüzden de kollukta, jandarmada sadece bu birimlere, sadece kadın şiddetiyle alakalı belki birimlerin oluşturulması konusunda bir temasım ya da bir öngörüm oluştu.

Bir de mahkeme kararı çıkmadan kişisel eşyaları alamıyor kadın ve belki o sırada, o süreçte karşılaştığı şiddetle bir anda evden çıkıyor ve mahkeme kararı olmadan da kişisel eşyalarını alamadığı için de çok ciddi mağduriyet yaşıyor. ŞÖNİM'lerde zaten iase, ibate gibi bir ödenek yok. Dolayısıyla, kadın yemek vesaire noktasında da oradaki arkadaşlarla görüştüğümüzde hep sosyal yardımlaşmadan, kendi ceplerinden... Gerçi ben o sunumda yer alamadım ama o yüzden biz Bakanlığa ŞÖNİM'lerde de bir bütçenin oluşturulması ve orada acil durumlarda, vakalarda oraya gelen kadınların en azından yemesi içmesi gibi birtakım konuları, aciliyeti olan şeyleri ki orada farklı bir açıklık oluşuyormuş yani şiddet gören kadındaki, orada söyleyen uzmanlar öyle söylediler, yüzden de onun tamamlanması konusu...

Bir de sağlık giderleri ama bunu diğerinde söyleyecektim.

Peki, teşekkür ediyorum, bu kadar.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bulut, buyurun lütfen.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, Komisyon. kadına şiddet, aile içi şiddet konusunun çözümünde sonuçlardan yola çıktık, çözmeye çalışıyoruz. Oysa sebeplerden başlarsak bu sonuçlardaki vahim tablonun azalmasını da sağlamış oluruz. Yani, dünyanın her tarafında mutlaka aile içinde şiddet var. Bunun birçok sebepleri var, herkesin kendi baktığı açıdan, pencereden sebepleri ortaya koyabilir ancak bizim Türk toplumu olarak... Kemal Tahir'in Devlet Ana'sında bir kadın ana vardır. Bu kadın ana, kadınlar arasında büyüktür, ermiştir, saygındır, itibarlıdır. Benim annem öyle bir kadındı. Mahallemizde bir evde huzursuzluk olduğunda gelini eve çağırırdı, evimize, annem onunla konuşurdu. Sonra kocasını çağırırdı, bir şeyler yapardı. Mahallenin böyle teyzesiydi ve mahallede kavgalar olmazdı. Rahmetli oldu iki sene önce annem ama mahallede böyle saygın bir kişiliği vardı. Biz mahallelerde, İsmet Bey'in dediği gibi o komşuluk ilişkilerimizi kaybettik, aileler birbirimizden habersiz kaldık, birbirimize sorumluluğumuz kalmadı. Benim delikanlılığında mahalleye gelip bir kıza mahallede sarkıntılık etti diye yaptığım kavgayı şimdi mahallenin çocuğu yapmıyor, mahallecilik yapmıyor, ona sahip çıkmıyor.

Temelde bir eğitim eksikliği var. Yine İsmet Bey'e katılıyorum, Türkiye'de evlilik eğitimi olması lazım, evlilik nasıl olur. İki ayrı dünya birleşiyor, çok farklı sosyal yapılardan geliyorlar çoğu, değerlendirmeleri farklı. Belki aynı şeyleri istiyorlar, mutluluk ama mutluluğa ulaşmanın yollarını bilmiyorlar, beceremiyorlar, bir ortak uzlaşma yolunu bulamıyorlar. Bunun polisiye tedbirlerle falan engellenmesi mümkün değil çünkü engellenmiyor. Bunun sebeplerine bakarsak bir sürü, işte, kelepçe takalım, polis turalım, mevzuattan var.

Bir öğretmen vakası var, Balıkesir Burhaniye ilçesinde. Kocasını dövüyor kadını, öğretmen kadın. Kaymakamlık koruma verdi polis nezaretinde, kadın oradan tayin olmak istiyor, "Ben İstanbul'a gideceğim, benim akrabalarım şu muhitte, onlar beni korur." diyor. Polis koruduğu hâlde kadın dövülüyor. Adam bir şekilde eve geliyor, kadın ertesi gün hastanelik oluyor. Bakana, kadından sorumlu Bakan Fatma Şahin Hanım o zaman konuyu öylesine üstlendi, kadını oradan gönderebilmek için nasıl mücadele verdi Bakan, Millî Eğitim Bakanını aşamadı ve kadını tayin ettirmedik orada. Yani, bu tarz vakalarda kanuni, personel atamalarda birtakım yolların açılması lazım. Bu aile vahim. Eşlerin birbirinden uzaklaştırılması, tayinin kolaylaştırılması adına mevzuatta birtakım değişiklikler olması lazım ama eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, konuyla ilgili uzmanlar Türkiye'de bu işi temelden ele alıp bir gencin, bir kızın, bir erkeğin sorumlulukları... Biz Müslüman bir toplumuz, çok zengin bir millî kültürün sahipleriyiz. Bu kültürde kavga yok, bu kültürde hoşgörü var, barış var, uzlaşma var ama öyle bir noktaya geldi ki hep çatışma, trafikte kavga, arabalarda beyzbol sopaları. Yani, toplum zıvanadan çıkmış noktaya geliyor, o ailede bu patlıyor. En ufak bir kıvılcımda insanlar birbirlerine silah çekiyor, bıçak çekiyor. Yani, sadece ailede değil, toplumda bir şiddet var. Bunun önüne geçmek gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 50

Doğu ve güneydoğuda, Sayın Başbakanımız “Her aileye üç çocuk.” diyor, oradaki de çocuklara ayda verilen okuldaki 30-40 liranın hesabını yapıyor. Doğu ve güneydoğuda bir araştırma yaptım, sokak çocukları İstanbul’dan çok, başı boş, serseri mayın gibi. Bunları fuhuş mafyası kullanıyor, organ mafyası kullanıyor. Adam çocuğunu görmüyor, isimlerini saymıyor, Diyarbakır’da, Cizre’de, bir felaket noktasında bunlar. Yani, sadece bu Komisyonun ayrı alt komisyonları oluşarak bunların hepsinin ayrı ayrı incelenmesi gereken, çok devasa bir konu bu konu. Yani, sadece emniyetten, jandarmadan, diğer bakanlıkların, birkaç uzmanın verileriyle biz bir sonuca gidemeyiz, sadece âdet yerini bulsun şeklinde bir komisyon şekline gelecek bu korkarım. Sizin bundan önceki bir sürü çalışmalarınız, emekleriniz var, diğer komisyonlar var. Bunları bir sonuca dönüştürmemiz lazım bu Komisyonla ama bunun için bir sistem içerisinde, hepsini ele alarak, eğitim boyutunu alarak, güvenlik boyutunu alarak. Doğu ve güneydoğuda yaklaşık sahipsiz bunca çocuk şu an terör örgütünün elinde hepsi birer bomba. Bunların nasıl önüne geçilebilir? Türk Ceza Kanunu’nda değişiklik yaptık, iki yıla kadar mahkûmiyet gerektiren suçlardan dolayı tutuklamayı kaldırdık. Çocuğa hiçbir şey yapamıyor, polis yapamıyor, jandarma yapamıyor, salıyor çocuğu tekrar. Nereye salıyor, kime gidiyor, bunun bir denetimi, eğitimi, rehabilitesi var mı? Yok, onların kucağına gidiyor. Daha çok kinleniyor, daha çok hırslanıyor, daha çok bomba atmanın, daha çok kavga etmenin, mermi sıkmanın yarışına giriyor, dağa çıkıyor, bir kin bürüyor. Yani, o kini azaltacak, bu topluma sevgiyi oluşturacak, o sevgisizlikten çoraklaşan gönlüne o sevgi tohumunu ekecek bir yapının oluşması gerekiyor. Yani, bir Yunus’un toplumuna, Mevlâna’nın toplumuna, böyle bir kültürün sahiplerine böyle bir çatışmanın olması hiç yakışmıyor ama biz bunu veremiyoruz, biz bunu sunamıyoruz. Kanada’dan geliyorlar Mevlâna programlarına katılıyorlar, o sevgi dünyasını orada yaşıyorlar, biz kendi insanımıza bunu yaşatamıyoruz. Yani Kültür Bakanlığı bunu yapamıyor, Millî Eğitim Bakanlığı yapamıyor, bizler yapamıyoruz. Yani, biz sırf yasak savma kabilinden bir şeyler yapıyoruz. Bu işin uzmanları konuyu ele alıp bu iş nasıl çözülür diye -bir eğitimci olduğum için ben birikimimle konuşuyorum ama- bu konuların uzmanları gerekiyor ve uzmanlar şiddet nasıl önlenir, nerelerde şiddet var ve bunun çözüm yolları nelerdir, bunları bize anlatmalılar. Yani, verilen rakamlar, evet, bunlar ölüyor, ölür, öldürür. Kadında da hata var, erkekte de hata var. Yani, sadece öldüren suçlu değil. Bu olayın bir oluşumu var, bir birikimi var, bir ortaya çıkışı var. Az veya çok, ekonomik boyutu var, sosyal boyutu var, evdeki çocuğun yanlış eğitimi var, çocuğun isyanı var. O anne babayı geriyor, çocuk istiyor, kanaatsiz, şükürsüz, hoşgörüsüz, saygısız bir aile oluşuyor. O ailede ondan sonra huzuru, barışı beklemek de biraz beyhude oluyor. Yani, eğitim ve çok yönlü bir çözüm noktasında kategorize olarak, alt komisyonlar kurarak bu işi tek tek ele alıp bir sonuca vardırarak gerekiyor. Her gün toplanalım ama bir şey değişsin bu toplantılarımızda. Gelen uzmanların çalışmaları değerlendirilsin, sonucu bir noktaya varsın. Kanunsa kanun çıkaralım. Herkes bu noktada hemfikir, bunun iktidarı muhalefeti yok, bu yara mutlaka kapansın, bu şiddet dursun, bu topluma sevgi, hoşgörü hâkim olsun, toplumda bir “Oh!” dedirtmek lazım. Yani, o kadar gergin ki toplum. Esnafa gidiyorsunuz, bir gerginlik, arabaya biniyorsunuz, trafikte önümde görüyorum kavga, arabadan sopa çıkarıyor, vuruyor kafasına. Yani, nasıl vuruyorsun, kum vurduğun? Hiç tanımadığın insanlar. Böylesine bir toplum hâline geliyoruz. Emniyette bu rakamlar çok daha fazladır. Kendiliğinden oluşan rakamlar bunlar. Karısı, sevdiği, hayatını birlikte geçirmeye karar verdiği, ona çocuk veren, hayatını ona veren bir kadına bir erkek nasıl şiddet uygular, nasıl öldürür onu? Öldürmek ne demek? Yani, bunun vahametini ona hissettirmek lazım. Böyle bir şeyi düşünmemesi lazım, böyle bir şey ne demek. Kızabilirsin, bir laf söyleyebilirsin, özür dilersen sonra, onu telafi edersen. İnsan kırılır mı? Hele ki en sevdiği, aynı çatı altında, aynı yuvada, kendini ona vermiş, adanmış, ona çocuklar vermiş bir insan, başının tacı olması gereken bir insana o hayatı yaşamaz hâle getiren bir yapı oluşturduk. Bu, bilmiyorum, bir sistematik bir düzelme lazım Sayın Başkanım ya.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Vural Kavuncu, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşekkür ediyorum.

Aslında, Sayın Duran Bulut Vekilimizin söylediklerine katılmamak mümkün değil ama ben şunu düşündüm: Bu işe bir çözüm bulalım, evet. Acaba “çözüm” derken neyi kastediyoruz yani neyi hedefliyoruz? Ne olursa bu meseleye biz “çözüldü” diyebileceğiz? Samimi olarak bunu kendi kendimize sorduğumuzda, aslında belki de şiddeti tamamen yok etmenin imkânı yok. Yani, sonuçta toplum, insan, yaradılış, suç, ceza; hepsi bunların toplumun ve hayatın içinde olan bir hadise. Hani, Fransa örneğini verdi dün Sayın Başkanımız, en yüksek oranların olduğu yer. Hâlbuki ben ilk Fransa’ya gittiğimde ne kadar kibar ve nazik bir toplum olduklarını, herkesin birbirini ne güzel selamladığını, ne güzel bir hoşgörü içinde olduğunu, nasıl bir toplum olduğu yönünde sanki ilk anda öyle bir izlenim elde etmiştim. Demek ki olayın çok faktörü var. Belki bizim yapmamız gereken, bu şiddeti kolaylaştırıcı bütün unsurları ortadan kaldırmak, elimizden gelen bütün tedbirleri uyguluyor olmak ama dersiniz ki “Bu vatan toprakları üstünde bir tane, bir kişinin birbirine ‘öf’ bile demediği, bağırmadığı bir toplum oluşturalım.”, herhâlde biraz ütöpik bir durum ama öncelikle çözüm şeyini bir değerlendirmek lazım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 51

Ben asıl şunun için söz aldım: Sayın Emniyet Müdürümüze, bu uzaklaştırılan, aileden görüşmesi, eşinden sakıncalı görülüp uzaklaştırılan kişilerle ilgili geçen bir değerlendirme okuduğumda, bu uzaklaştırmanın kişileri daha da hırçınlaştırdığı ve sorunlara yol açtığı yönünde bir bilgi... Buna şöyle bir çözüm getirmişler: Kontrollü görüşmeye döndürmüşler. Yani, tamamen yok etme ve “Hiç görüşmeyeceksin.” değil ama “Artık devletin kendi belirlediği, yasanın belirlediği kurallar, koşullar ve yerde” diye. Bence bu konuda önümüzdeki günlerde gelecek akademisyenlerden bir fikir alalım derim. Belki bu yönde bir gelişme olabilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Kavuncu.

Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER

– Ben bu en son söylenen şeye şöyle bir açıklama yapmak istiyorum: Normalde uzlaştırma, arabuluculuk manasında... Yani, aslında soruşturma başlamış, o aşamada bir şey yapmıyoruz da sonrasında yapınca kanuna aykırı olur mu, olmaz mı, onu çok bilmiyorum. Benim şahsen fikrim o. Mesela, Şiddet Önleme İzleme Merkezlerinde ya da işte farklı bir birimde -tabii, o polis birimi olmasının uygun bir şey olmayacağı düşüncesindeyim ama- bu konuda ilgili uzmanların olduğu bir ortamda bunların görülmesi en doğal şey, uygulanabilir şey diye düşünüyorum bunu.

Öfke kontrolüne şöyle bir ekleme yapmak istiyorum: Bir kitap okuduğumda öfke kontrolüyle ilgili, aslında öfke öğrenilmiş bir duygu ya da her insanda aslında öfke var ama bunu kontrol etmesini bilmesi önemli olan. Dolayısıyla, bizim aslında öfkeyi nasıl kontrol edebileceğimizi öğrenmemiz gerekiyor. Bunun da dediğim gibi eğitim faaliyetiyle olması gerekiyor. Biraz önce Sayın Vekilim tayinlerle ilgili ya da şiddet mağduru kadınların yerleştirilmeleriyle ilgili sorun olduğunu söylemişti. Sorunlar yok diye açıklama yapabilirim, şöyle ki: Kimlik değişimiyle birlikte eğer iş yeri değişikliği, okul değişikliği olursa bunu en kısa zamanda, kimlik değişiminin akabinde, yeni kimlikle, TC kimlik numarasıyla birlikte ilgili kurum kanalıyla resmî bir kurumda çalışıyorsa iş yeri değişikliği, bir okulda okuyorsa, üniversite düzeyinde de olsa, buna okul değişikliği yapılabiliyor. Buradan da şuraya geleceğim: Eskiden bir kadın şiddet gördüğünde “Çocuğumla çocuğumla ne yapacağım, nereye gideceğim, devlet bana bakabilecek mi?” diyordu ama şu an kanun kapsamındaki ilgili maddeleri yorumladığınızda, böyle bir şiddetin varlığı hâlinde iş yerimin değişebileceğini, çocuğuma kreş imkânı sağlanabileceğini, belki de gene, Sayın Vekilim ayrıldı ama, müracaatta, olay mevzusunda kadın böyle bir arkasında güç bulunca, tabii ki eğer şiddete de “hayır” diyecekse, şiddete boyun eğmeyecekse en yakın kolluk birimine giderek müracaatı başlatıyor ve bu da dolayısıyla olaya dönüşüyor. Yani, müracaat, olay kavramını böyle açıklayabiliriz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu konuda, Emniyet Genel Müdürlüğümüzün çalışmaları konusunda eklemek istediğiniz bir şey yoksa ben Jandarma Genel Komutanlığı Personel Binbaşı Özlem Yılmaz’a söz veriyorum.

Buyurunuz.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI ÇOCUK VE KADIN ŞUBE MÜDÜRÜ BİNBAŞI ÖZLEM YILMAZ – Binbaşı Özlem Yılmaz, Jandarma Genel Komutanlığı Asayiş Daire Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürü.

Sayın Başkanım, müsaadenizle bana verilen süre içerisinde takdimimi arz edeceğim.

Jandarma sorumluluk bölgesinde, yıllara göre meydana gelen aile içi şiddet olay sayıları yansıda sunulmuş olup bir önceki yıllara mukayese edildiğinde yüzde 11 azalma meydana gelmiştir.

Son iki yılda meydana gelen aile içi şiddet olaylarının illere göre dağılımı incelendiğinde, 2013 yılında Antalya, Balıkesir ve Muğla illeri dikkat çekmekte iken 2014 yılında sıralama Muğla, İzmir, Antalya olarak değişmiştir.

Aile içi şiddet olaylarının suç tasniflerine göre dağılımı yansıda sunulmuş olup yüzde 46’sını kötü muamele, yüzde 39’unu kasten yaralama, yüzde 11’ini tehdit ve yüzde 4’ünü kişiye ve hatırasına hakaret suçları oluşturmaktadır.

Aile içi şiddet olaylarındaki mağdur sayılarının yıllara göre dağılımı yansıda sunulmuş olup son iki yıl mukayese edildiğinde yüzde 12 azalma meydana gelmiştir.

Aile içi şiddet olaylarındaki mağdurların son iki yıldaki cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, kadın mağdur sayısında yüzde 8, erkek mağdur sayısında yüzde 27 azalma meydana gelmiştir.

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olaylarında ölen kadın durumu yansıda sunulmuş olup son iki yıl mukayese edildiğinde yüzde 2 azalma meydana gelmiştir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen aile içi şiddet olaylarında cinsiyete göre yaralı durumu incelendiğinde, kadınlarda yüzde 5, erkeklerde yüzde 16 azalma meydana gelmiştir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 52

Son iki yılda meydana gelen aile içi şiddet olaylarında ölen kadınların illere göre dağılımı incelendiğinde, 2013 yılında Diyarbakır, Ankara, Burdur illeri dikkat çekmekte iken sıralama 2014 yılında Hatay, Mersin ve Şanlıurfa olarak değişmiştir.

Aile içi şiddet olaylarındaki mağdurların eğitim durumu incelendiğinde, yüzde 78'inin ilköğretim mezunu, yüzde 5'inin ilköğretim ve lise mezunu, yüzde 4'ünün ortaokul mezunu, yüzde 3'ünün okuryazar olmayan ve diğer olduğu, yüzde 2'sinin okuryazar olduğu tespit edilmiştir.

Kadına yönelik şiddet olaylarını incelediğimizde, jandarma sorumluluk bölgesinde yıllara göre meydana gelen kadına yönelik şiddet olayları sayısı yansıda sunulmuş olup bir önceki yıllara mukayese edildiğinde yüzde 17 azalma meydana gelmiştir.

Son iki yılda meydana gelen kadına yönelik şiddet olaylarının illere göre dağılımı incelendiğinde, 2013 yılında Antalya, Muğla, İzmir illeri dikkat çekmekteyken 2014 yılında sıralama Antalya, İzmir, Muğla olarak değişmiştir.

Kadına yönelik şiddet olaylarının nedenlerine göre dağılımı yansıda sunulmuş olup yüzde 97'sinin tartışma ve ailevi geçimsizlik nedeniyle meydana geldiği tespit edilmiştir.

Kadına yönelik şiddet olaylarındaki mağdur sayılarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde, bir önceki yıllara göre yüzde 15 azalma meydana gelmiştir.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet olayları neticesinde yaralanan kadın sayısında son iki yılın mukayesesinde dikkat çeken bir husus bulunmamaktadır.

Kadına yönelik şiddet mağdurlarının eğitim durumu incelendiğinde, yüzde 55'inin ilköğretim mezunu, yüzde 11'inin lise mezunu, yüzde 9'unun ilköğretim mezunu, yüzde 6'sının ortaokul mezunu, yüzde 5'inin okuryazar olmayan, yüzde 4'ünün okuryazar, yüzde 10'unun ise diğer olduğu görülmektedir.

6284 sayılı Kanun kapsamında Jandarma Genel Komutanlığınca icra edilen faaliyetler: Suça sürüklenen ve korunma ihtiyacı olan çocuklar ile aile içi şiddet mağduru kadınlarla ilgili işlemlerin ulusal ve uluslararası boyuttaki gelişmeler ve mevzuatta yapılan düzenlemeler çerçevesinde yürütülmesi amacıyla Jandarma Genel Komutanlığı karargâhında Asayiş Daire Başkanlığı bünyesinde 16 Nisan 2012 tarihinde Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü teşkil edilmiştir.

Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğünün teşkilat ve kadro şeması yansıda sunulmuş olup 1 subay, 2 astsubay, 1 sivil memur olmak üzere toplam 4 personel istihdam edilmiştir. İşlem astsubaylarımızdan 1 tanesi kadın astsubaydır.

Taşra teşkilatındaki yapılanmaya baktığımızda, 26 il jandarma komutanlığında çocuk ve kadın kısım amirliklerinin bulunduğu iller haritada sunulmuş olup, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve çocuk suçlarıyla ilgili işlemler, çocuk ve kadın kısım amirliği kurulu olmayan 8 il jandarma komutanlığında asayiş şube müdürlüğü suç kısım amirliği kadrosunda bulunan çocuk ve kadın suçları işlem astsubayı tarafından yürütülmektedir. Diğer il jandarma, ilçe jandarma ve jandarma karakol komutanlıklarında çocuk ve kadın suçları işlem astsubayı olarak personele ikiz görev verilmiştir. 2019 yılının sonuna kadar tüm il jandarma komutanlıklarında çocuk ve kadın kısım amirliklerinin kurulması planlanmıştır. Bu kısımlarımızın teşkilat şeması yansıda sunulmuş olup 3 astsubay, 1 sivil memur olmak üzere, toplam 4 personel istihdam edilmiştir. Yine, işlem astsubaylarımızdan bir tanesi öncelikle kadın astsubay olarak görevlendirilmektedir.

Jandarma sorumluluk bölgesinde il jandarma komutanlıklarınca aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla 2012-2014 yılları arasında icra edilen 2.515 faaliyette 42.430 rütbeli personel, 304.217 erbaş ve er, 124.483 vatandaş bilgilendirilmiştir. Bu kapsamda, Millî Savunma Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında yapılan protokol gereğince erbaş ve erlere yurt sevgisi eğitimi kapsamında acemi eğitimi safhasında 1 saat ve kadro birliğinde 4 saat olmak üzere, toplam 5 saat askerlik hizmeti süresi boyunca toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda eğitim verilmektedir. Yine, yurt sevgisi eğitimi kapsamında evlilik öncesi eğitim konusunda eğitimler verilmektedir.

Yine, Jandarma Genel Komutanlığı tarafından 2010 yılı Avrupa Birliği mali işbirliği kapsamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Projesi başlatılmıştır Temmuz 2013 tarihinde, iki yıl süreli bir proje. Bu proje kapsamında da yine 250 personele eğitici eğitimi verilmesi, 2 bini rütbeli, 10 bini erbaş ve er olmak üzere, toplam 12 bin personele eğitim verilmesi, Avrupa Birliği üyesi ülkelerde 5 jandarma personeline iki hafta staj eğitimi verilmesi ve Avrupa Birliği üyesi ülkelere 8 yurt dışı çalışma ziyareti icra edilmeye devam etmektedir. Hâlen yine devam eden faaliyetler içerisinde üçüncü bileşen de otuz proje ilinde bu konuda çalıştaylar icra edilmektedir.

Kısımlarımızda, çocuk ve kadın kısım amirliklerinde görev yapan personelimize yönelik olarak da veya ikiz birey olarak görev yapan personelimize yönelik olarak da meslek içi eğitim kapsamında yılda 2 defa iki hafta süreyle jandarma

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 53

okullar komutanlığına meslek içi eğitim, kurs verilmektedir. bu personel birliğine döndüğünde de üç gün süreyle diğer görevlendirilen personele eğitim vermektedir.

Jandarma okullar komutanlığındaki müfredata da insan hakları dersi altında kadına yönelik şiddetle mücadele konusu ilave edilmiştir.

6284 sayılı Kanun kapsamında, 2012-2014 yılları arasında verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararı durumu yansıta sunulmuş olup hâlen 682 şahıs hakkında tedbir kararı devam etmektedir.

Görüş ve öneri olarak, 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet uygulayanlara verilen konuttan uzaklaştırma tedbir kararının etkin olarak uygulanabilmesi maksadıyla şiddet uygulayanlara barınma imkânı sağlanmasının, valilikler bünyesinde ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla oluşturulacak koordinasyon kurulları marifetiyle konunun etkin olarak izlenmesinin; ilk, orta, lise ve üniversite düzeyinde okullardaki ders müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konularında ünite eklenmesinin, erken yaşta ve zorla evlendirme hususunun 6284 sayılı Kanun kapsamına alınmasının şiddet uygulayanların öfke kontrolü hususunda psikolojik destek olarak tedavi olabilecekleri birimlere yönlendirilerek takibinin yapılmasının; aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olaylarında kullanılsın veya kullanılmasın, varsa mağdur ve faile ait silahın teslim alınmasına yönelik mevzuatta düzenleme yapılmasının; yine kanunun 4'üncü maddesi (c) bendi gereğince hâkim tarafından verilen aile konutu şerhi olması durumunda kamu konutlarından istifade eden şiddet mağdurlarına yönelik söz konusu kamu konutunun şiddet mağduru kamu personeline tahsis edilebilmesi hususunda Kamu Konutları Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

Bu konuda katkı sağlamak isteyen ya da söz almak isteyen değerli milletvekillerimiz varsa...

Bayağı uzun saattir çalışıyoruz ama çok verimli de geçti.

Özellikle sizin önerilerinizden bazıları Jandarmanın sunumunda vardı, o da iyi bir şey.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Jandarmaya teşekkür ediyoruz.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI ÇOCUK VE KADIN ŞUBE MÜDÜRÜ BİNBAŞI ÖZLEM YILMAZ – Sağ olun.

BAŞKAN – Benim bir şey dikkatimi çekti, 24'üncü slayttaydı galiba, 124 bin vatandaş vardı yani sivil, bir anlamda eğitimden geçen. Nasıl iletişim kuruyorsunuz yani hangi ortamda bir araya geliyorsunuz?

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI ÇOCUK VE KADIN ŞUBE MÜDÜRÜ BİNBAŞI ÖZLEM YILMAZ – Şöyle: Vatandaşları bilgilendirmeye yönelik olarak o örneğin köydeki bir konukevinde veya bir kahvehanede vatandaşları toplayarak burada vatandaşa yönelik olarak kanun anlatılıyor, izah ediliyor, bu şekilde bilgilendirme yapılıyor. Bu bilgilendirmeler yapılırken de Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerinden yine uzman personel desteği alınabiliyor. Afiş, broşür çalışmalarımız da bu şekilde dağıtılıyor vatandaşlara. O şekilde icra ediliyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Uçma.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Özellikle askerimizin sunumuna, gösterdikleri gayrete, performansa ve hele hele de medeniyet bileşkesindeki nezaketimize kavuşmuş olmalarına çok teşekkür ediyorum. Geçmiş yıllar biraz daha farklıydı.

Şimdi, efendim, gerçekten de biz Ahmet Bey'in söylediklerine de katlıyoruz eğitim bağlamında, verdiği destek için de çok teşekkür ediyorum, çok değerli hususları paylaştı. doğu-güneydoğuya ilişkin, gençlerle ilgili söylediği şeyin ortadan kaldırılabilmesine katkı vermesi amacıyla ifade ediyorum. Şimdi, bu çocuklar ailede büyürken fotoğraflar gösteriliyor, deniliyor ki: “Şu, dayın, o falan yerde katledildi. Şu, amcan, o falan hapisanede ramazanda lağım suyu içirilip orucu bozdurularak, göbeğinde tepinilerek öldürüldü. Şu, dayının torunu, falan yerde şu işkenceyle öldürüldü.” Çocuk daha okul öncesi, ilkokuldan itibaren bu öfkeyle büyüyor. Bunun ne kadarı doğru ya da değil, bunların tartışmasına girmeye hiç gerek yok ama biz doğu-güneydoğuya ilişkin... Tabii, bir apaçi gençlik geliyor, Ahmet Bey çok haklı. Bu apaçi gençliğin eğitime dönüştürülmesi konusunda da çok ciddi tedbirlere ihtiyacımız var, onu Millî Eğitim bünyesinde zaten ayrıca ele alacağımızı düşünüyorum Sevgili Başkanım. Ama özellikle bu ülkenin yaşadığı, otuz yılı aşkın süredir yaşadığı doğu-güneydoğu olaylarının üzerinden çocuklar travmalı yetiştiriliyor. Buna yönelik çok barışık bir tedbiri askerimiz hayata geçirebilir mi, polisimiz hayata geçirebilir mi, ailelerle irtibat kurabilir mi, onlarla halaylar çekebilir mi? İşte, şimdi, valilerimiz, onlarla birlikte halay çekiyorlar, düğünlere katılıyorlar. Mümkün olduğunca devlet binalarının diğer sivil binalar düzeyine çekilmesi çünkü bütün ilçelerde çok harabe binalar varken devlet binaları ya da askerî binalar çok görkemli yapılı. Bu, korku salmak içindir, bunun psikolojisini biliyoruz. Oysa biz korku ve şiddeti ortadan kaldırmak istiyoruz. Bunlara da dikkat edilebilirse

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 54

acaba doğu-güneydoğuda bu travmaları yaşayan -başka bölgelerin başka travmaları var- çocukların rehabilitasyonu ve bu kinden kurtarılması adına neler yapılabilir; bunları siz de düşünün, biz de düşünelim ve bir başka toplantıda ya da haberleşerek bunları da değerlendirmiş olalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bulut, buyurun.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Efendim, ben de katkı olsun diye doğu ve güneydoğudaki bu çocuklarla ilgili konuşacağım. Tabii, güneydoğuda, doğuda, oraya hizmet için giden doktor, hemşire, öğretmen, onların can güvenliğini sağlamak için teröristler karşısında koruyan polis, asker; o çocukların amcaları, dedeleri, ağabeyleri tarafından öldürüldü. Yani, bu öldürülmeler, hapse atılmalar tek taraflı değil, şiddet her taraflıydı.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ben algıdan bahsediyorum Hocam.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Bugün doğu ve güneydoğuda asker, polis -binanın görkemliliği kendini korumak adına, güvenliği açısından- eşleri sokağa çıkamaz, çocukları okula gidemez, birçok aile bölgeden eşlerini memleketlerine göndermiş durumda. Yani, aslında, asker ve polis doğu ve güneydoğuda büyük bir şiddet altında şu an.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yeni süreçte de öylemi mi Hocam?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Tabii ki.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yapmayın.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Evet, buyurun, asker konuşsun ve polis konuşsun, eşlerini anlatsın.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Evet, konuşsun.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Doğu ve güneydoğuda asker eşleri huzurlular mı; eşleri, çocukları huzur içerisinde okula gidiyorlar mı, sokağa çıkıyorlar mı?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yani, eski durumlar yaşanıyor mu?

BAŞKAN – Kadına karşı şiddetle ilgili konuşmak kaydıyla söz vereceğim tekrar Sayın Binbaşıya ama o kısımda altı saattir çalışıyoruz, on birden beri çalışıyoruz, çok da yorucu, uzun oldu. Hayır, konu kayacak ve o dediğiniz zaten çok özel bir konu, başka bir konu, onun için bir başka toplantıda onu konuşalım.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Diyarbakır’da bir astsubay, eşiyile beraber çarşıda gezerken eşi yanında öldürüldü ve bizim mevzuatımız orada görevde olan bir kişi, sokakta teröristlerce öldürüldüğü hâlde şehit kapsamına da alınmadı. O ailenin travmasını bir düşünün. Oraya gitmiş eşiyile beraber o kadın ve eşi orada teröristlerce öldürülmüş üniformalı vaziyette ve şehit kabul edilmiyor. Bu da devletin oradaki insanlara bakışı açısından beni şahsen üzen bir konu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Ben bir tek şey sormak istiyorum: Şimdi, bu AB hukuku dâhilinde olsun, ki onlarda çoğunlukla veya değil, bazı ülkelerde kadına karşı şiddetle mücadeledeki şemsiye ve birinci derece sorumlu bakanlık içişleri bakanlığıdır. Yani, bu ülkelerin tamamında bir kadın bakanlığı veya aile bakanlığı veya bir eşitlik bakanlığı olmasına rağmen birinci derecede sorumlu olan ve şemsiye bakanlık olan içişleri bakanlığıdır çünkü bu bir iç güvenlik meselesi kabul edilir. Yani, aile içi şiddet oradaki tartışmalar sonucunda bir iç güvenlik meselesi olarak algılanmıştır. Böyle olunca da şemsiye bakanlık içişleri bakanlığı oluyor, insan kaynağı ve maddi kaynaklar onun bütçesine konuyor, o bütçeden istifadeyle gidiyor, diğer bakanlıklar da kendilerine ait roller, sorumluluklar kapsamında buraya bir katkı sağlıyorlar. Yani, sizce, siz bu kurumun birer üyesi olarak kadına dair bütün sorunlarda sadece Aile Bakanlığını sorumlu tutmak ya da aksayan yönlerde sadece Aile Bakanlığı üzerinden bu tartışmayı yapmak çok doğru mu? Yoksa bu bir gerçekten iç güvenlik meselesi olarak İçişlerinin biraz daha sorumluluk alanına giriyor mu?

Sayın Çetiner, siz mi cevaplayacaksınız, buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHAN ÇETİNER – Ben öncelikle şunu arz etmek istiyorum: 6284 sayılı Kanun yayınlanmadan önce, kolluğa bu kadar yetkiler verilmeden önce ya da kapsamlı, önleyici koruyucu tedbirler olmadan önce bir nebze nispeten bu işi, zaten kolluk o şemsiye dediğiniz görevi yerine getirebiliyordu. Yani, kolluk imkânlarıyla kadınların mağdur olmaması için bir şekilde tedbirler alınabiliyordu ama kanundan sonra yasal olarak bu tedbirleri alma imkânı tanındı aslında kolluğa. Buradan şuraya gitmek istiyorum: Şu an için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı diye bir yapı olduğundan dolayı aslında şemsiye görevinin onun olmasının gerektiğini... Çünkü Sağlık Bakanlığı o şemsiyenin altında, Millî Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, polis, jandarma. Biz iş birliğiyle bu sorunu çözebiliriz diye düşünüyorum ama buradaki şemsiye bakanlığın isminden de anlaşılacağı üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olması gerektiğini, her ne kadar kolluğun hep işte önleme görevi vardır denilse de bu sonuçta bir sosyal bir konu, sosyal bir mesele olduğundan dolayı bu isimle alakalı da Şiddet Önleme ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : KadınaŞiddet Giriş : Tarih : 22/01/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 55

İzleme Merkezi diye bir yapı öngörölmüş. Yani, bu yapıyı güçlendirmemiz gerektiği düşüncesindeyim, şu an için sadece 14 ilde var -biraz önce konuşmamda arz etmişim- bu yapının aslında bir an önce 81 ile yaygınlaştırılması, ŞÖNİM'in altında tabii ki bu işleri rehabilitasyonla, farklı yapılarla, sağlanacak farklı sosyal desteklerle yine güçlendirilmeli, oradaki meslek elemanlarının sayısı artırılmalı, gerektiğinde ilgili kolluğun da orada destek sağlaması. Zaten öngörülen bu, orada polisin olması, orada sağlık çalışanlarının olması, orada bir avukatın olması. Bu meyanda böyle bir yapıyla birlikte o şemsiye görevini sanki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yapması gerektiği düşüncesindeyim.

Arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Siz, buyurun.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI ÇOCUK VE KADIN ŞUBE MÜDÜRÜ BİNBAŞI ÖZLEM YILMAZ – Ben de aynı şeyi düşünüyorum. Yurt dışında icra edilen çalışma ziyaretlerinde de aynı şekilde işte sosyal bakanlık, cinsel eşitlik bakanlığı vesaire gibi bu tür bakanlıklar altındaki bir şemsiye yapının altında faaliyetlerini icra ediyordu kolluk da.

Tabii ki ŞÖNİM'lerin etkinliğinin artırılması -sunumda da arz ettiğim gibi- şiddet uygulayanların mutlaka rehabilitasyonunun takip edilmesi ve buraya bir şekilde yaptırımla gelmesi yani mutlaka müracaat etmesi gerekiyor, bunun da takibinin yapılması gerekiyor. Bu anlamda ŞÖNİM'lerin etkinliğinin artırılmasının ve Tarıkhana Bey'in söylediği gibi 81 ilde yaygınlaştırılmasının daha faydalı olacağını değerlendiriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu sunumlarda da gördük biraz önce, erkek sığınma evleri, bildiğim kadarıyla Türkiye'de 2 tane, bilmiyorum, benden sonra değiştiyse. Şimdi, bu sığınmaevlerinde bulunan erkekler var, bir de yanlış hatırlamıyorsam yakın koruma verilen 5 erkek vardı. Hangi tehlide karşı, bir erkekten gelen tehlide karşı mı, bir kadından gelen tehlide karşı mı bunlar sığınmaevlerine geliyor ya da yakın koruma veriliyor?

Buyurun Sayın Çetiner.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHANA ÇETİNER – Şöyle açıklayabilirim: Mesela, bir evlilik birlikteliği var. Evlilik birlikteliğinin sonrasında bir ayrılma var ve sonradan kadının başka bir erkeği sevmesi ve yeni bir birliktelik var. Boşanma aşaması gerçekleşmediğinden dolayı evlilik daha olmamış ama o sevdiği insan da o önceki eşin tehdidi altında. Yani, burada biz hem kadına koruma veriyoruz hem erkeğe koruma veriyoruz. Hatta bu ölümcül risk çok fazlaysa aydınlatılmış rızaya dayalı olarak da ilgili aile hâkimleri bunların kimlik ve diğer bilgi ve belge değişikliğine de gidebiliyor. Yani, buradaki şey, kadından ziyade kadınla birlikte yaşayan erkeğin diğer erkekten görebileceği şiddetten korunması için verilen koruma ve işte kimlik değişikliği kararları diye söyleyebilirim.

BAŞKAN – Yani, erkeğe gelen tehdit bir başka kadından değil, bir başka erkekten gelen tehdit, erkeği erkekten koruyoruz.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHANA ÇETİNER – Yani, istisna var mıdır?

BAŞKAN - İstisna nedir, olabilir mi?

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHANA ÇETİNER - Olabilir. Yani, mesela, kadının şiddetinden, çünkü basına falan da düşüyor, özellikle o alanda bir bilgi sahibi değilim şu an için. Kadın şiddetinden dolayı erkeğin, kocasının koruma aldığı ya da kadının...

BAŞKAN – Şikâyet olduğunu biliyoruz da bu derece yani yakın koruma verilecek kadar, hayati tehlike olacak kadar vakalarla ilgili bilginiz var mı? Jandarma olsun, Emniyet olsun bunları sonra yazılı olarak da bildirebilirsiniz elinizde örnek vakalar varsa.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRÜ TARIKHANA ÇETİNER – Bunlarla ilgili çalışma yapabiliriz ama şu an için söyleyebileceğim bir bilgi yok elimde.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bugünkü çalışmamızı tamamladık.

Ben sabırla sonuna kadar bu çalışmaya katkı veren çok değerli milletvekillerimize, Sayın Vural Kavuncu, Nurcan Dalbudak, Sevde Bayazıt Kaçar, Sayın İsmet Uçma'ya çok teşekkür ediyorum; Sayın Bulut, size de çok teşekkür ediyorum. Ayrılan arkadaşlarımız da toplantı gerekçesiyle ayrıldılar. Uzmanlarımıza, katkı veren çok değerli bürokratlara da teşekkür ediyorum.

Bir dahaki toplantıda görüşmek üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.14